

KAITSE KODU!

KAITSELIIDU AJAKIRI NR 7 (75/521) 2007

KAITSELIIT ALUSTAS
MIINIPILDURITE
VÄLJAÕPETAMIST

VABADUSSÕJA VÕIDUSAMBA SAAMISLUGU

PROPAGANDAPASUNAST JA ENESE EKSPONEERIMISEST

KAITSELIIDU KASUTAMINE MÄSSUTÕRJEOPERATSIOONIDEL

NIMED, MIDA POLE RAIUTUD MARMORTAHLILE

Kaitseliit tähistas 89. aastapäeva Jäneda mõisas. Mõisakompleksi suures saalis ütlesid kaitseliitlastele tervitusi kaitseväge juhataja kindralmajor Ants Laaneots, Kaitseliidu ülem kolonelleitnant Raivo Lumiste, Lääne-Viru maavanem Urmas Tamm ja Rakvere linnapea Andres Jaadla. Kaitseliidu Viru maleva pealik kapten Lembit Kerve autasustas tublimaid malevlasi. Aastapäevapidu jätkus Kaitseliidu ülema kolonelleitnant Raivo Lumiste vastuvõtuga Musta Täku Tallis.

16

Tallinna naiskodukaitsjad ja Kaitsealiidu malevkonnapealikud õppisid staabitööd

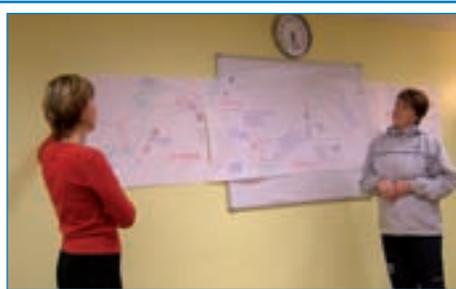
19

Propagandapasunast ja enese eksponeerimisest

42

ESTRIF-2 – kaitsealiitlased missioonil Kosovos

46

Paindlikult ja paljulubavalt Kaitsealiidu noorteorganisatsioonide arengust

KK! KAITSELIIT ARVUDES

116 200

krooni ligi 3000 annetajalt oli kogunenud 19. novembriks sihtasutuse Vabaduse Monument, kaitseministeeriumi ja Kaitsealiidu korjanduskastidesse Vabadussõja võidusamba püstitamiseks.

EESTIT KAITSEB VABATAHTLIKKUSE JA PROFESSIONAALSUSE SÜMBIOOS

Kaitseminister Jaak Aaviksoo tervitab kaitsealiitlasi aastapäeva puhul ja tutvustab lähiaastate riigikaitsealaseid ülesandeid 7

KAITSEALIITU KASUTAMINE MÄSSUTÕRJEOPERATSIOONIDEL

Major Riho Ühtegi mõtestab Afganistanis käiva NATO operatsiooni näitel lahti kaitsealiitlaste rakendamise kriisiolukordades34

ESTRIF-2 – KAITSEALIITLASED MISSIOONIL KOSOVOS

Kaitsealiitlaste ülesanne on mehitada rahuvalvemissiooni rühm Serbia iseseisvust ihkavas Kosovo provintsis 42

Kaitsealiitu ootab ülev ja pingeline aasta 6

Teenetemärkide andmine 8

Missioon kui mainekujundaja 11

Vabadussõja võidusamba idee sünn 12

90 aastat Eesti Vigastatud Sõjameeste Ühingut..... 14

Tallinna naiskodukaitsjad ja Kaitsealiidu malevkonnapealikud õppisid staabitööd 16

Propagandapasunast ja enese eksponeerimisest 19

Nimed, mida pole raiutud marmortahvlile 21

Omavalitsusjuhtide riigikaitseõpe Soomes 25

Kaitsealiit alustas miinipildurite väljaõpetamist 26

Täpsusrelvade kaliibritest I 29

Päästeameti ja Kaitsealiidu uuendatud koostööleping 40

Kaitsealiidu veteranliikmed vaatlesid Rootsi kolleegide tegemisi.... 44

Ameerikas käis “kajakate” kaheksas lend 45

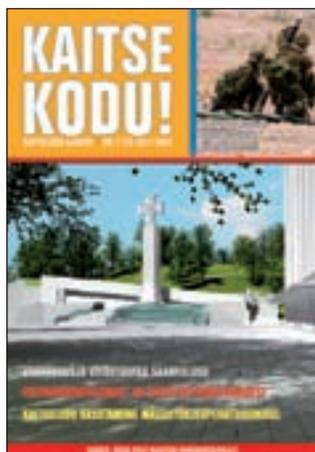
Paindlikult ja paljulubavalt Kaitsealiidu noorteorganisatsioonide arengust..... 46

Sügis 2007: Lahing lippude pärast..... 48

Sakala noored Tartus politseitööd uudistamas..... 50

VAHELEHT:

Tagavaravägi nr 26

VABADUSSÕJA VÕIDUSAMMAS

Vabadussõja võidusamba ideekavand on võistlusele esitamiseks alates teinud läbi olulisi arenguid, kuid põhiline on jäänud: II liigi I järgu Vabadusrist on jätkuvalt tunnustuseks kogu Eesti rahvale tema isikliku vaprus eest.

Loe ka lk 12–13.

Ivar Jõesaar, kapten

JOKK ja Kaitseliit

Kaitseliit on oma olemuselt organisatsioon, mida Eesti õigusruumis, kus Vene seadusi saksa täpsusega täitma harjutud, poleks üleüldse tohtinud tekkida. Oleks Vene valgekaart punase revolutsiooni maha surunud ja tsaaririigi taastanud, oleks tulnud urjadnik koos kasakasotnjaga ja selle deržaavavaenuliku vabamõtlemisepesa laiali ajanud. Ning vana armastuse poolest oleks ninamees-tele mõisatallis veel värskelt soolatud vemmalt mõõdetud.

Paraku tuli relvastatud rahva ideestik meile Soomest ja seal on asjad ju aastasadu teisiti olnud. Vene impeeriumi koosseisu osteti Soomemaa suurvürstiriigi õigustes, rootsi suurnike tallides ei teatud pärisorjapeksust midagi ning soomlased said end harjutada oma raha, oma kroonu ja oma parlamendiga. Kui siis Soome sisu ja eesti jonn tsaaririigi varemeil kokku said, sündisid kaosest võit ja vabadus. Uljus, talupojatarkusega leitud lahendused lootusetutes olukordades ja vastaseid üllatavad mittekonventsionaalsed tegutsemisvõtted olid jõud, millega võideti vabadussõjad. Kuid kui siis rahu ajal, 1924. ja 1991. aastal Kaitseliitu taastati, tuli esile ka vaba kaitsetahte mõningate ilmingute sobimatus õigusriiki. Et Kaitseliit kogu riigis ühtne oleks, lepiti tegutsemispõhimõtetes kokku 1934. aastal kehtestatud kodukorras. Et säiliks selge käsuliin, roteeriti Kaitseliitu instruktoriteks riviohvitsere. Tegevus kulges igal pool samade reeglite järgi ja kõik käsud täideti, ka see kõige viimane.

Moodsal ajal on Kaitseliidul taas raskusi ühtlustuvasse Euroopa õigusruumi mahatumisega. Kaitseliidul on ajalooliselt omaseid tegutsemisvorme, mis ei taha sobida ka täna Eestis kehtivatesse seadustesse. Eemalseisjaile tundub lihtsam Kaitseliidu erisusi maha tõmmata kui neile juriidiliselt pädevaid toimemehhanisme leida. Et kaitseliitlaste vaba vaim saaks siiski väljenduse ja põlised aated eluõiguse, ongi Kaitseliidu juhtkond kutsunud kõiki kaitseliitlasi kaasa mõtlema organisatsiooni kodukorra uuendamisele. Et praegu kehtiva Kaitseliidu seaduse ja põhikirja kõrval tekiks põhjalik ja loominguulisi võimalusi pakkuv reeglistik, mille järgi Kaitseliit omas kodus talitleb.

Et kaitseliitlaste iseäralikkus ja eurooplastele raskesti mõistetavat tegutsemist juhendav kodukord on hädavajalik, tõestas kas või kaitseliitlastest sõjaaja üksuste loomise eksperiment. Kogu aur läks nende pikkuse ja saapanumbrite järgi rahvusvaheliselt arusaadavateks pataljonideks rivistamisele. Ja kui siis pataljonide piirjooned NATO kõrgetest tornidest paistma hakkasid, öeldi: *sorry*, õppusel saite kõik mängult surma, sest Eestit tabas vastase strateegiliste rakettide koondlööki, ja teil polegi vaja pauku teha. Nii jäidki paljud head mehed Kaitseliidust eemale ja aastalõppudel loeti malevates kokku ärajäänud laskepäävadel laskmata jäänud padruneid.

Just sellepärast ongi aeg küps pead kokku panna ja juriidiliselt pääddiv kodukord kirjutada. Et Kaitseliit saaks isamaa nimel kõrvalseisjaile kardetavasti ka edaspidi raskestimõistetavat tegevust edasi arendada. M.O.T.T. **KK!**

**Kaitseliidu ajakiri
Kaitse Kodu!**

Asutatud 11. september 1925

VÄLJAANDJA KAITSELIIT

Ilmub kaheksa korda aastas.

PEATOIMETAJA:

kpt Ivar Jõesaar

TEGEVTOIMETAJA:

Taive Kuuse

MAKETT JA KÜLJENDUS:

Matis Karu

REKLAAM JA LEVI:

Virgo Tamm

kaitsekodu@hot.ee

TOIMETUS:

Riia 12, Tartu 51013

Telefon 717 9155

Faks 717 9150

Toimetuse e-mail:

kaitsekodu@kaitseliit.ee

Trükitud ASI Printall trükikojas

**Toimetus kaastöid ei
retsenseeri ega tagasta.**

KAITSELIIT INTERNETIS:

www.kaitseliit.ee

www.alutaguse.ee

www.jogevamalev.ee

laane.kaitseliit.ee

toompea.kaitseliit.ee

www.hot.ee/parnukl

polva.kaitseliit.ee

rapla.kaitseliit.ee

tallinn.kaitseliit.ee

www.meredivisjon.ee

www.hot.ee/laanemk

yhend.kaitseliit.ee

www.virumalev.ee

tartu.kaitseliit.ee

www.ut.ee/akmk

valgamaa.kaitseliit.ee

**Toimetuse kõnetund
esmaspäeviti kell 13–15
Tallinnas Toompea 8,
tel 717 9027**

Vabariigi president võttis vastu Noorte Kotkaste kõrgeima autasu

Kaitseliidu noorteorganisatsioon Noored Kotkad on noortele võimalus teha esimesed sammud isamaalisuse ning oma riigi hoidmise ja oma riigist hoolimise teel, ütles president Toomas Hendrik Ilves 18. oktoobril Kadriorus, pärast Noorte Kotkaste kõrgeima autasu – Põhjakotka märgi – kättesaamist. Riigipea kui Noorte Kotkaste patroon tõi eeskujuks organisatsiooni peavanema Silver Tamme, kes liitus noorkotkastega juba üheksa-aastaselt. “Seejärel Kaitseliit, ajateenistus kaitseväes, Tartu Ülikool, siis tagasi Kaitseliitu ja nüüd Noorte Kotkaste peavanemaks – see on sirge ja arukas tee oma riigi teenimiseks,” ütles president Ilves, lisades: “Ent viieteistkümnega aastaga pole Noorte Kotkaste seast sirgunud mitte ainult kaitseliitlasi ja kaitsevälasi, vaid ka häid riigiametnikke, toimekaid IT-spetsialiste, edukaid ettevõtjaid, tublisid töömehi ja lihtsalt väarikaid kodanikke.” Riigipea kinnitas, et Noored Kotkad ja Kodutütred, nagu ka skaudid ja gaidid, on väga

olulised vabatahtlikkusele toetuvad noorteorganisatsioonid. “Teie aitate Eesti olevikku ja tulevikku kindlamaks muuta. Teie olete eeskujuks oma eakaaslastele, aidates oma põlvkonnal paremaks ja tervemaks kasvada,” ütles president Ilves. 3500 noormeest ühendava Noorte Kotkaste organisatsiooni peavanem Silver Tamm sõnas, et noorkotkad pole kindlasti need, kelle pärast vanemad ja ühiskond peavad muret tundma. Sama kinnitas Kaitseliidu ülem kolonelleitnant Raivo Lumiste. “Vaid maast-madalast meie noori suunates ja ühiskonnale kasulikult rakendades suudame tagada endale järjepideva ja meist loodetavasti peajagu üle oleva põlvkonna,” ütles kolonelleitnant Lumiste. “Olen veendunud, et Noorte Kotkaste seast sirguvad selle põlvkonna parimad pojad: isamaalised, ausad, teotahtlised ja abivalmid Eesti kodanikud, kellest on rõõmu nii Kaitseliidule kui kogu meie ühiskonnale.” **KK!**

Rändkarikas Seedriorust

**Tekst ja foto: HANNES REINOMÄGI,
Viru maleva propagandapealik**

Kaitseliidu Viru maleva Viru-Nigula rühma parimale kaitseliitlastele antakse maleva laskepäeval rändauhinnaks Edgar Tiileni mälestuskarikas. See on pärit Kanadast Toronto lähiselt eestlaste suvilarajooni Seedrioru laskurklubist.

Edgar Tiilen (1923–1998) oli pärit Pada küla Saare talust. Tema laskehuvil tekkis juba enne sõda kirglikust jahimehest isa kõrval. Sõjakeeris viis noormehe Torontosse, kus ta jätkas laskespordiga tegelemist. Tiilen on kuulunud Kanada rahvusmeeskonda, täitnud rahvusvahelise suurmeistri normi, tulnud mitu korda Kanada meistriks ja Pan-Ameerika mängude võitjaks ning osalenud maailmameistrivõistlustel Egiptuses ja Saksamaal Wiesbadenis.

Praegu Kaitseliidu Viru-Nigula rühma laskeauhinnaks oleva rändkarika võitis Tiilen 1950. aastatel Seedrioru laskurklubi võistlustel viiel korral ja selle annetas Viru-Nigula rühmale laskuri vend Helmut Tiilen laskespordi propageerimiseks ja kodukandi laskekuulsuse mälestuseks 2002. aastal. Rändkarika saab aastaks enda valdusesse harjutuse 3x10 lasku automaadist võitja. Esimesena sai selle lipnik Priit Normak, tänavu läks karikas noorkaitseliitlase Andres Lepiku valdusse. Senised võitjad on kõik saavutanud Kaitseliidu kütiklassi kuuluvad tulemused. Üldse on kahel kolmandikul Viru-Nigula rühma liikmetest õigus kanda mõnd laskuri klassimärki. **KK!**

Edgar Tiileni mälestuskarika tänavune võitja Andres Lepik (keskel).

MALEVATES

JÕGEVA

Kirna õppekeskuses kestab Jõgeva maleva kaitseliitlastest sõduri baaskursus. Nädalavahetusel 12.–14. oktoobrini viidi läbi eelviimane etapp, jäänud on lõpuetapp, mis on kavandatud novembri lõppu. Kursus korraldatakse koostöös Järva malevaga ja sellel osalevad mõlema maleva kaitseliitlased. Kursuse ülem on instruktor nooremleitnant Risto Siil. See on tänavu juba teine Jõgeva maleva kursus, mis on kavandatud ja läbi viidud koos järvalastega. Eelmine oli sügisene luurekursus.

VIRU

Kaitseliidu Viru maleva tõmbas 2007. aastaks lahingurelvadest laskmisele joone alla. Laskepäevi Kaitseliidu klassinormide täitmiseks korraldab malev traditsiooniliselt kolm korda aastas. Lastakse 10 lasku lamades ja 3x10 lasku automaadist. Viimasel laskepäeval võitis harjutuse 3x10 malevapealiku abi esikütt nooremleitnant Rain Sepping esikütle kohase tulemusega 275 silma. Ka 10 lasu lamades tulemus oli tal päeva parim – 95 silma. Selle aasta jooksul on esmakordselt täitnud teise klassi laskuri normi 43 kaitseliitlast ja eriorganisatsiooni liiget ning kokku on malevas 251 klassilaskurit. Esikütte on 15, nendest kolm täitsid normi käesoleval aastal, ja kütiklasside omanikke kokku 42, nendest 14 täitsid normi 2007. aastal. Tulemused annavad tunnistust maleva hea tasemega laskeväljaõppest ning võimaldavad seada parimatel kõrgemaid sihte sportlaskmises ja snaiprioostuste omandamiseks.

Lääne-Viru maakonnas korraldati 10. oktoobril maakondlik kriisiõppus eesmärgiga läbi mängida rannikureostuse teke, sellele reageerimine ja selle likvideerimine. Üks õppustel osalejaid oli Kaitseliidu Viru malev, kelle ruumides ja sidevahendeid kasutades töötas ka kriisiõppuse staap.

Tekst: RAIVO LUMISTE, kolonelleitnant

Kaitseliitu ootab ülev ja pingeline aasta

Austatud kaitseliitlased, tänan teid selle eest, et meil on Eesti Vabariik. Meie omariiklus pole sündinud võõraste võimurite armulikkusest ega kaugete suurriikide suvast. Meil ei oleks täna vabadust, kui rahva parimad tütreid ja pojad poleks korduvalt Eesti demokraatlikku riigikorraldust relvaga kaitsnud.

Just sellise ajalookäigu tõttu on tänases Eestis Kaitseliitu astunud inimestel sama suur tähtsus kui Vabadussõjas või 1924. aasta 1. detsembri mässukatse järel. Raskelt oma vabaduse saavutanud rahvas ei või lasta kasvaval healul end uinutada.

Praegu oma 89. aastapäeva tähistava Kaitseliidu ja tuleva aasta algul 90-aastaseks saava Eesti Vabariigi saatused on läbi põimunud. Rahvas koondus 1917. aasta pöördeisel sügistelvel omavalitsuste kutsel oma kodu kaitseks relvastatud organisatsioonidesse veel enne, kui omariikluse väljakuulutamiseks 1918. aasta 24. veebruaril kokuleppele jõuti. Seetõttu sündisidki Kaitseliidu Sakala, Võrumaa, Harju, Lääne ja Tartu maleva eelkäijad ning Tallinna Omakaitse varem kui Eesti Vabariik. Kaitseliidu tähtsust Eesti Vabariigi loomisel aga tõestab seegi, et kogu riiki hõlmava Eesti Kaitse Liidu sünnidokumentidele kirjutas esmakordselt legaalselt kogunenud Ajutine Valitsus alla oma esimesel istungil 1918. aasta 11. novembril.

Kuigi nii Eesti Vabariik kui ka Kaitseliit on juba auväärse eas, on meil tulnud taasiseseisvumisjärgsete aastate jooksul paljutki ümber õppida ja mõnd asja otsast alustada. Tänavused aprillisündmused tõestasid, et täpselt niisama oluline kui lahinguüksuste ettevalmistamine on Kaitseliidu tegevuses panustamine sisejulgeolekule ja oma liikmete tsiviiluskuste paremale kasutamisele rahva turvatunde suurendamisel. Teiseks tõestasid need, et kohalike omavalitsuste osa inimeste turvatunde suurendamisel ja hädaolukordade ohjamil on arvatust olulisem. Tihedaim võimalik koostöö meie kodanike elu, vara ja tervise kaitseks sel kevadel toimus ja usun, et nii oli see suuresti tänu omavalitsusjuhtide riigikaitsehuvile ja toetusele meie organisatsioonile. Kolmandaks: Kaitseliidus väljaõpet saanud inimeste suutlikkus tegutseda rahu- tuste ohjamil, abistada tuletõrjujaid metsapõlenguis ja osaleda päästeoperatsioonides on tõestanud ühiskon-

nale Kaitseliidu olulisust. Usalduskrediidi õigustamiseks tuleb Kaitseliidus teenistuses olevatel inimestel senisest sootuks tõhusamalt tööd teha, et luua vabatahtlike kaitseliitlaste tegevuseks vajalikud tingimused.

Kaitseliidule tuleb eelseisev aasta mitmekordselt vastutusrikas. See on juubeliaasta, mis eeldab silmapaistvalt head tööd, et väärikalt esineda pidulikel üritustel. Teisalt on vaja lõpule viia Kaitseliidu ümberkorraldamine, mis tähendab tagasipöördumist territoriaalsuse põhimõtete juurde, et olla maakaitsejõuks kõikjal Eestis.

Riik on Kaitseliidule näinud ette viimaste aastate suurima eelarve, mis võimaldab selle heakskiitmisel infrastruktuurilisi, transpordi, varustuse jt Kaitseliidu põhitegevusele suunatud arenguid. Kaitseliidul tuleb jätkata ka kiirreageerimissuutlikkuse väljaarendamist, et olla valmis tegutsema erinevates kriisiolukordades. Kuid ei saa kõrvale jätta ka Kaitseliidu tegevuse ühiskondlikku poolt, mis tegelikult on Kaitseliidu sõjalise valmisoleku vundament.

Lähtuvalt ülesannetest on Kaitseliidul jätkuvalt rõõmutav kohustus arendada koostöös meie eriorganisatsioonidega elanikkonna riigikaitsealist kasvatustööd ning isamaalisuse ja kaitsetahte propageerimist. Kaitseliit on kaasatud arvukamalt kui iial enne pärast taasiseseisvumist Eesti Vabariigi aastapäeva paraadil 23. veebruaril Pärnus ja võiduparaadil 23. juunil Tallinnas.

Kaitseliit on algatanud oma taastamisjärgse ajaloo kogumise, mis peab meie 90. juubeliks kaante vahele saama. Siinkohal on hea võimalus üles kutsuda vanemaid kaitseliitlasi koostööle oma maleva ajalookirjutajaga, et pilt saaks kokku võimalikult tõelähedane.

Lõpetuseks: Kaitseliit on alustanud koostööd Vabadussõja võidusamba püstitamise sihtasutusega Vabaduse Monument, et järgmise aasta 28. novembriks saaks taastatud eesti rahva võlg meile Vabadussõjas võidu toonud meeste ja naiste ees, kellest paljud olid kaitseliitlased. Võidusamba heaks rahvalt annetusi kogudes saab Kaitseliit kaasa aidata rahva kokkukuuluvustunde kasvatamisele ja selle meie rahva suure võidu tähenduse viimisele iga eesti inimeseni, olgu ta noor või vana. **KK!**

Eestit kaitseb vabatahtlikkuse ja professionaalsuse sümbioos

Tekst: JAAK AAVIKSOO, kaitseminister

Pole juhuslik, et Eesti Vabariik ja Kaitseliit on kui kaks juba üsna eakat sõpra, kes nüüd mõlemad oma 90. juubelile vastu astuvad. Palju on meenutada ning põhjust uhkuse tundmiseks on antud enestele ja kõigile teistelegi.

Eesti riigi ja Kaitseliidu ajaloo käsitlemine ühes peatükis, miks mitte ka lauses on mitte ainult võimalik, vaid lausa vältimatu. Sellist tähelepanu väärrib Kaitseliit seda enam ka seetõttu, et kui 90 aastat tagasi oli organisatsiooni loomine ja selle liikmete tegevus Eesti faktilise iseseisvumise väljavõitlemise aluseks, siis taasiseseisvunud Eestis on Kaitseliit jäänud meie NATO-püüdluste ja Eesti kaitseväge arendamise varju. Täna on aeg küps teha oma prioriteetides mõningaid korrektiive ja asuda seni suuresti retoorikaga piirdunud Kaitseliidu kiitmisest reaalseste sammude astumiseni.

Kuu aega tagasi kirjutasime koos kindralmajor Ants Laaneotsaga Postimehele artikli oma jagatud arusaamadest kaitseväge ja laiemas mõttes Eesti riigikaitse arengu kohta. Nentisime, et Eesti kaitsejõudude oluliseks osaks on Kaitseliit, mida tuleb tugevdada ja eelisarendada. Kirjutasime, et kaitseminister kinnitas jube suve hakul oma poliitilise juhisenä Kaitseliidu arenguteesid ja kaitseväge juhataja on andnud uued sõjalised ülesanded, mis lähtuvad vabatahtlikkuse ja territoriaalsuse printsiipidest. Peatun mainitud arenguteesidel veidi lähemalt. Kuigi tegemist on kaitseministri allkirja kandva suunisena, on see valminud koostöös kaitseväge juhataja ja Kaitseliidu ülemaga ning jääb sellisel kujul loodetavasti Kaitseliidu pikaajalise ja stabiilse arengu vundamendiks.

Meie esimene lähtetees on konstateering, et Kaitseliit peab olema alaline ja kõrge valmisolekuga vabatahtlik sõjaliselt organiseeritud jõud kõikjal Eestis eesmärgiga suurendada rahva turvalisust, liita rahvast ja kaitseväge riigi ühiseks kaitseks ning vajadusel kaitsta riiki sõjaliselt. See mõte avab kogu Kaitseliidu olemuse ja on kooskõlas rahuaja riigikaitse seadusesse raiutud põhimõttega, et riigikaitse eesmärkide saavutamiseks rakendatakse seaduses sätestatud alustel ja korras totaalkaitse põhimõttel kogu rahvas ning rahva ja riigi jõuallikad. Kaitseliit ongi see institutsionaalne võrgustik, mille toimimine peab võimaldama riigi kaitsmist selle põhimõtete kohast.

Kaitseliidu reformimisel on liiga palju mängitud Kaitseliidu territoriaalsuse põhimõttega. Oleme kaitseväge juhataja ja Kaitseliidu ülemaga seda meelt, et Kaitseliidu territoriaalne ülesehitus ehk laialdane kohalolek maakondades ja valdades on väärtus, mida tuleb alal hoida ja edasi arendada. Kaitseliit peab kujunema juhtivaks kaitsetahte esindajaks ja edendajaks koduvallas, sh tuleb edasi arendada Kaitseliidu tegevust vastavalt regionaalsetele eripäradele ning teha koostööd teiste jõustruktuuride, valitsusasutuste, maavanemate, kohalike omavalitsuste ja teiste partneritega. Mulle tundub, et just sedasama pidas silmas Kaitseliidu ülem kolonelleitnant Raimo Lumiste, kui ta kirjutas käesoleva ajakirja eelmises numbris, et “Kaitseliidust on räägitud kui omalaadsest kodanikuühiskonna mudelist”. Usun, et Kaitseliidu areng eelseisvatel aastatel, sealhulgas noorteühendustele pööratav tähelepanu näitavad meie tegelikkuse võimekust panna väärtuslikult kodanikuühiskonna arengusse.

Olen Kaitseliidu ülem ja tema meeskonnaga kohtunud, et Kaitseliidu eriorganisatsioonide tulevikku eraldi arutada. Patriotism ja isamaa-armastus on vabatahtlik iseenese rolli ja identiteedi tunnetamine. Samas saab meid ümbritsev keskkond patriotismi soodustada, olles seda hindav ja tunnustav, ning ka vastupidi, seda marginaliseeriv ja seeläbi allasuruv. Postsovetlikus ruumis on kommunistliku ajupesu vastureaktsioonina kujunenud patriotismi ja isamaa-armastust justkui põlgav või madalaks pidav suhtumine, mida just töö Kaitseliidu eriorganisatsioonide kaudu saab tasandada.

Käesoleva aasta aprillisündmused oli kogu riigile proovikiviks. Valitsus tuli tekkinud olukorraga üsna hästi toime, ent saime siiski edaspidiseks mitu väärtuslikku õppetundi. Reljeefselt tõusid esile küsimused kiirreageerimisvõimekusest, paindlikkusest, koordineerimisest. Ka Kaitseliit peab omama rahuajal kiirreageerimisvõimet. Kaitseliidu malevate ja malevkondate baasil tuleb välja arendada määratud mahus kiirreageerimisvõime siseriiklikele kriisidele reageerimiseks. See tähendab muuseas ka garanti töövõtjale, kes peab olema kindel, et pärast kaasalöömist siseriiklikus kriisireguleerimises on tal alles töökoht, kuhu naasta. Meil on valminud kontseptsioon “Kaitseministeeriumi valitsemisala osalemisest riigisisises kriisireguleerimises”, kus toodud ettepanekud on kavas ka reaalset rakendada. Nii peaks saama võimalikuks kasutada Kaitseliitu ka vahetu sunni

kasutamise õigusega, samas eriolukorda välja kuulutama.

Loetud päevad tagasi allkirjastasin “Sõjalise riigikaitse arengukava 2008–2011”, kus mitmed eelloetletud tegevused ja nendeks omakorda vajalikud tugitegevused said vajaliku suunise. Kaitseleidule tema väärika

koha taastamine Eesti riigikaitse planeerimistsükklis peab jätkuma kümne aasta arengukavaga, mis peaks valmima järgmise aasta esimesel poolel. Kaitseleiti peab saama vajaliku toetuse ja tunde, et tema tegevus on Eesti riigikaitse seisukohalt kõrge prioriteet. Kavatsen omalt poolt kaitseministrina teha selleks kõik vajaliku. **KK!**

Teenetemärkide andmine

Kaitseleidude ülemad kolonelleitnant Raivo Lumiste 19. septembri käskkiri nr 271-P

1. Avaldan keskjuhatause 6. septembri 2007 otsuse nr 0-2.2/42	Valeri RUUSE	nr 474	Pille PORN	nr 719
Lääne malev	Toomas SCHMIDT	nr 475	1.5. Teenetemedali III klassi kavaleride nimekiri	
1.1. Valgeristi II klassi kavaler	1.4. Teenetemedali II klassi kavaleride nimekiri		nooremleitnant Raimond LUNEV	nr 2496
malevlane Ülo TUISK	lipnik Toivo VAHER	nr 711	seersant Toivo SÖITJA	nr 2497
nr 624	lipnik Aivo RAUTAM	nr 712	reamees Rein KRUUSMAA	nr 2498
1.2. Valgeristi III klassi kavaleride nimekiri	veebel Peep PÖLDÄÄR	nr 713	reamees Meelis TARGAMAA	nr 2499
kaptan Heino REBANE	nooremseersant Harne KOKVEL	nr 714	reamees Raido TAMMELEHT	nr 2500
nr 625	kapral Arvi MATTO	nr 715	malevlane Ain KULLO	nr 2501
seersant Kalle PORN	kapral Priit REMMEL	nr 716	malevlane Halja VEERSALU	nr 2502
nr 626	reamees Andrus REMMEL	nr 717	malevlane Selve KIRS	nr 2503
1.3. Teenetemedali Eriklassi kavaleride nimekiri	malevlane Viktor KOGEL	nr 718	malevlane Sander JÕEMAA	nr 2504
lipnik Ahti OLESK				
nr 472				
Taivo RAUDSAAR				
nr 473				

Kaitseleidude ülemad kolonelleitnant Raivo Lumiste 17. oktoobri 2007 käskkiri nr 299-P

1. Avaldan keskjuhatause 10. oktoobri 2007 otsuse nr 0-2.2/47	1.4. Teenetemedali II klassi kavaleride nimekiri	malevlane Tenno KRASMUS	nr 772	
Harju malev	nooremleitnant Aivar RIISALU	nr 760	malevlane Urmas ROHUNURM	nr 773
1.1. Valgeristi III klassi kavaleride nimekiri	lipnik Enn KARU	nr 761	1.5. Teenetemedali III klassi kavaleride nimekiri	
seersant Redjart VÄLJAOTS	lipnik Ando VASSILJEV	nr 762	nooremleitnant Haivo LAULIK	nr 2567
nr 635	veebel Jaanus VIIRLO	nr 763	lipnik Tauno SIGUR	nr 2568
seersant Üllar NURMSALU	vanemseersant Toomas KALDAMÄE	nr 764	lipnik Ranno RÜÜBERG	nr 2569
nr 636	seersant Urmas LAISAAR	nr 765	nooremveebel Jüri KALVET	nr 2570
kapral Jaan VÖLLI	seersant Tõnu MÄNNIK	nr 766	kapral Urmas ÖUNLOO	nr 2571
nr 637	nooremseersant Aivar ALLIK	nr 767	reamees Astrit MÄGI	nr 2572
1.2. Teenetemedali Eriklassi kavaleride nimekiri	kapral Kristo TIINAS	nr 768	reamees Aare IBRUS	nr 2573
kaptan Erkki KALLIO	kapral Ants TAMBERG	nr 769	malevlane Andrus VALK	nr 2574
nr 476	malevlane Arvet VOLMER	nr 770	malevlane Boris TEDER	nr 2575
vanemseersant Ilmar ÕIGUS	malevlane Matti NAPPUS	nr 771	malevlane Einard VÖÖRMANN	nr 2576
nr 477				
1.3. Teenetemedali I klassi kavaleride nimekiri				
kaptan Ülo KURGPÖLD				
nr 47				
vanemseersant Arvi REINSON				
nr 48				

Kaitseleidude ülemad kolonelleitnant Raivo Lumiste 17. oktoobri 2007 käskkiri nr 300-P

1. Avaldan keskjuhatause 27. september 2007 otsuse nr 0-2.2/46	kapral Jüri SAARKIVI	nr 750	kapral Jaanika OJAKÕIV	nr 2519
Tartu malev	kapral Kalju KOOK	nr 751	kapral Lembit-Karl TORRO	nr 2523
1.1. Valgeristi III klassi kavaleride nimekiri	kapral Sulev SAARMETS	nr 752	kapral Lembit VENT	nr 2525
leitnant Aarne SALO	kapral Sulev SUITS	nr 753	kapral Arvo AEDNIK	nr 2533
nr 633	reamees Daimar ELP	nr 732	kapral Enn NOOBEL	nr 2534
vanemseersant Ivo INGEL	reamees Vello TOLLIMÄGI	nr 733	kapral Ülo REIN	nr 2535
nr 634	reamees Valdek SALUM	nr 734	kapral Tiit HILPUS	nr 2538
1.2. Teenetemedali Eriklassi kavaleride nimekiri	reamees Ruben SÕRMUS	nr 739	reamees Ülar LAANEOJA	nr 2517
reamees Rein VISTER	reamees Matti KÕRGE	nr 741	reamees Sulev LOMP	nr 2518
nr 478	reamees Heiki KORTSPÄRN	nr 746	reamees Väino HÖLPUS	nr 2520
Üllar KIVI	reamees Jaak ALAMÄE	nr 748	reamees Mart SAAG	nr 2526
nr 479	reamees Olev PRUULI	nr 754	reamees Rannar LEHIS	nr 2527
1.3. Teenetemedali I klassi kavaleride nimekiri	reamees Arvo VENE	nr 755	reamees Rein ROHTMETS	nr 2528
vanemleitnant Kalev KONSO	1.5. Teenetemedali III klassi kavaleride nimekiri		reamees Arvo VÄLLO	nr 2531
nr 43	leitnant Uno KÜBAR	nr 2536	reamees Agu KASETALU	nr 2532
lipnik Ernst RAISTE	nooremleitnant Mehis PÄRN	nr 2541	reamees Mario MERIRAND	nr 2540
nr 44	nooremleitnant Allan OLLEMA	nr 2548	reamees Leho RAID	nr 2543
nooremseersant Leonhard LAHT	nooremleitnant Kersti VENNIK	nr 2544	reamees Avo PIIGLI	nr 2547
nr 45	vanemmaat Karol KOLK	nr 2521	reamees Olev LOMP	nr 2551
1.4. Teenetemedali II klassi kavaleride nimekiri	seersant Ülo LAANEOJA	nr 2516	reamees Arne PIKK	nr 2552
vanemveebel Taimo LOODE	seersant Urmas MÄNNIK	nr 2537	malevlane Leili TULL	nr 2524
nr 740	nooremseersant Kalle KIVASTE	nr 2522	malevlane Martin MERIRAND	nr 2539
vanemseersant Urmas PLEKSNER	nooremseersant Tõnu JÜRGENSON	nr 2529	malevlane Marge LIPPUR	nr 2542
nr 737	nooremseersant Ain EHARI	nr 2530	malevlane Diana ERIKSON	nr 2546
seersant Sverre SOKK	nooremseersant Jaanus POOLAKESE	nr 2545	malevlane Aigi KATTAL	nr 2549
nr 738			malevlane Anne ALTMÄE	nr 2550
nooremseersant Jüri LIIVSOO				
nr 731				
nooremseersant Urmas VAHI				
nr 735				
nooremseersant Rein AVISTE				
nr 742				
kapral Urmas PIIRSALU				
nr 736				
kapral Risto POOL				
nr 743				
kapral Argo AURI				
nr 744				
kapral Arvo NÄKK				
nr 745				
kapral Igor PAAL				
nr 747				
kapral Jevgeni MALMET				
nr 749				

Kaitseliidu ülema kolonelleitnant Raivo Lumiste 9. novembri 2007 käskkiri nr 323-P

1. Avaldan keskjuhatus 6. septembri 2007 otsuse nr 0-2.2/42							
1.1. Valgeristi III klassi kavaler							
Tallinna malev							
malevlane Urmas REITELMANN	nr 627		reamees Kalev LAUSSOO	nr 727	seersant Ülo JÕGISOO	nr 776	
1.2. Teenetemedali Eriklassi kavaleride nimekiri							
Rapla malev							
major Peeter TANI	nr 499		reamees Arvi-Juhan REE	nr 728	nooremseersant Valfred EMAJÕE	nr 777	
veebel Ando LAVRITS	nr 483		reamees Ahto KUKK	nr 729	nooremseersant Kuuno AAV	nr 778	
Võrumaa malev			malevlane Jaan LÄÄNE	nr 730	kapral Valeri MALINOVSKI	nr 779	
kapten Kalev ADER	nr 500		Viru malev			kapral Anatoli IKOHAINEN	nr 780
Kaitseliidu peastaap						kapral Aare AAS	nr 781
Toivo LIPSTOK	nr 501		lipnik Tiit KUPP	nr 756	reamees Paavel VÄHK	nr 782	
Tarmo KOHV	nr 484		nooremseersant Olavi RAATMA	nr 757	reamees Vladimir FADEJEV	nr 783	
Varmo REIN	nr 502		reamees Margus KUURMA	nr 758	reamees Gennadi SERAKOV	nr 784	
Valdo JÄNES	nr 481		malevlane Vaike PORVAL	nr 759	Jõgeva malev		
Aare HEINVEE	nr 482		2.6. Teenetemedali III klassi kavaleride nimekiri				
1.3. Teenetemedali II klassi kavaleride nimekiri						seersant Kalev RAJU	nr 785
Rapla malev						nooremseersant Aime AMOR	nr 786
major Valdo REIMAN	nr 720		Pärnumaa malev			reamees Rein KADAJA	nr 787
lipnik Vahur AGAR	nr 721		nooremleitnant		malevlane Anne TROPP	nr 788	
lipnik Heino JUUR	nr 801		Romek KOSENKRANIUS	nr 2506	Järva malev		
vanemseersant Villu SUSI	nr 722		lipnik Teet VAAR	nr 2507	malevlane Lembit HANSEN	nr 789	
Tartu malev					malevlane Aarne SIBRIK	nr 790	
major Kaupo KIIS	nr 723		nooremseersant Paavo PERNER	nr 2508	Põlva malev		
1.4. Teenetemedali III klassi kavaleride nimekiri						malevlane Avo SARNIT	nr 791
Rapla malev						Saaremaa malev	
nooremseersant Aare KUUSK	nr 2634		kapral Aare VIIRMAA	nr 2509	vanemseersant Meelis LOEL	nr 792	
Sakala malev					Valgamaa malev		
nooremveebel Lauri TOODING	nr 2505		kapral Martin KUMMETS	nr 2510	reamees Ivo PILL	nr 793	
2. Avaldan keskjuhatus 27. septembri 2007 otsuse nr 0-2.2/46					reamees Valdeko KASEPALU	nr 794	
2.1. Valgeristi II klassi kavaler					reamees Andres KÄREMA	nr 795	
Jõgeva malev					reamees Heino LAUR	nr 796	
kapten Janno ROSENBERG	nr 628		kapral Kaupo VENE	nr 2511	nooremseersant Anu LILLIPUU	nr 797	
2.2. Valgeristi III klassi kavaleride nimekiri					malevlane Janne SALUMÄE	nr 798	
Pärnumaa malev					malevlane Maila SAMULIN	nr 799	
kapten Venno SLUGEN	nr 629		reamees Feliks VAHER	nr 2512	Võrumaa malev		
nooremleitnant Margo SAI	nr 630		reamees Elmar KUURA	nr 2513	malevlane Mart PRISKO	nr 800	
vanemseersant Kalle MÜREL	nr 631		reamees Ellar VAHT	nr 2514	3.6. Teenetemedali III klassi kavaleride nimekiri		
vanemseersant Jaak NESSLER	nr 632		reamees Andrus ÖNNIK	nr 2515	Alutaguse malev		
2.3. Teenetemedali Eriklassi kavaleride nimekiri					kapten Juhan VOIST	nr 2577	
Viru malev					vanemveebel Margus SOODLA	nr 2578	
kapten Janek ZÖBIN	nr 480		3. Avaldan keskjuhatus 10. oktoobri 2007 otsuse nr 0-2.2/47			veebel Tõnu MAALMA	nr 2579
Kaitsejõudude peastaap						veebel Andrus KURS	nr 2580
kolonelleitnant Vahur VÄLJAMÄE	nr 485		3.1. Valgeristi II klassi kavaler			veebel Kalle TALPSEPP	nr 2581
veebel Janika UUSPUU	nr 486		Alutaguse malev			veebel Veiko REINO	nr 2582
Kanada						seersant Meelis KARJA	nr 2583
Henn KURVITS	nr 487		vanemseersant Lembit SAMEL	nr 638	nooremseersant Kalev PERLI	nr 2584	
Baltic News Service						kapral Uudo TRUMM	nr 2585
Kalev KORV	nr 488		3.2. Valgeristi III klassi kavaleride nimekiri			kapral Janek HEINSALU	nr 2586
Taani						kapral Endel KIVISAAR	nr 2587
kolonelleitnant			Alutaguse malev			kapral Peeter TAPNER	nr 2588
Thomas Funch PEDERSEN	nr 496		nooremseersant Heiki VÄLIMETS	nr 639	reamees Vardi PAKS	nr 2589	
kolonel Per Lorenz HINRICHSEN	nr 495		reamees Kalvi KIVIMÄE	nr 640	reamees Valter ERNITS	nr 2590	
major Henrik KJAER	nr 491		Järva malev			reamees Georgi STOLJAROV	nr 2591
major Frank Martin JENSEN	nr 497		malevlane Kaljo TAIMRE	nr 641	reamees Aivar KIIK	nr 2592	
major Lars Buhl CHRISTIANSEN	nr 498		Saaremaa malev			reamees Benno ANGER	nr 2593
kapten Peter PINTO	nr 492		vanemseersant Leevi NAAGEL	nr 642	malevlane Eda PÖLDMA	nr 2610	
kapten Kristjan HOUE	nr 490		Kaitseliidu peastaap			malevlane Anar SELTER	nr 2611
vanemveebel Peter FRANZEN	nr 489		vanemveebel Jaanus IRA	nr 644	Põlva malev		
nooremveebel Jakob Jensen KUDSK	nr 493		Andrus LEHTMETS	nr 643	seersant Jaanus PAEKIVI	nr 2612	
kapral Andre Bruus CHRISTOFFERSEN	nr 494		3.3. Teenetemedali Eriklassi kavaleride nimekiri			Saaremaa malev	
2.4. Teenetemedali I klassi kavaleride nimekiri						veebel Jaan OKS	nr 2613
Pärnumaa malev						malevlane Aire PAHAPILL	nr 2614
kapral Mati ELVET	nr 42		Alutaguse malev			malevlane Fred VENDEL	nr 2615
Viru malev						malevlane Vaige NUUT	nr 2616
lipnik Jaan VIKTOR	nr 46		nooremseersant Sander SABOLOTNI	nr 774	Tallinna malev		
2.5. Teenetemedali II klassi kavaleride nimekiri						seersant Karel KIVISALU	nr 2617
Pärnumaa malev						malevlane Eveli SOODE	nr 2618
vanemseersant Aivar LÄTT	nr 724		3.4. Teenetemedali I klassi kavaler			Valgamaa malev	
nooremseersant Avo RAUDSEPP	nr 725		Alutaguse malev			lipnik Toomas DUVIN	nr 2619
kapral Heimar RIVIMETS	nr 726		veebel Deiv BOGENS	nr 49	veebel Kristo TAMM	nr 2620	
3. Avaldan keskjuhatus 10. oktoobri 2007 otsuse nr 0-2.2/47						nooremseersant Jaana UKKUR	nr 2621
3.1. Valgeristi II klassi kavaler						reamees Sulev ORGSE	nr 2622
Alutaguse malev						reamees Koit KURRIKOFF	nr 2623
vanemseersant Lembit SAMEL	nr 638		3.5. Teenetemedali II klassi kavaleride nimekiri			reamees Raimo JUURAM	nr 2594
3.2. Valgeristi III klassi kavaleride nimekiri						reamees Enno VAATSEP	nr 2595
Alutaguse malev						reamees Silva KIVESTE	nr 2596
nooremseersant Heiki VÄLIMETS	nr 639		Alutaguse malev			reamees Ivo MÕIK	nr 2597
reamees Kalvi KIVIMÄE	nr 640		veebel Deiv BOGENS	nr 49	reamees Mihhail TIHHOMIROV	nr 2598	
Järva malev							
malevlane Kaljo TAIMRE	nr 641		3.5. Teenetemedali II klassi kavaleride nimekiri				
Saaremaa malev							
vanemseersant Leevi NAAGEL	nr 642		Alutaguse malev				
Kaitseliidu peastaap							
vanemveebel Jaanus IRA	nr 644		vanemseersant Sander SABOLOTNI	nr 774			
Andrus LEHTMETS	nr 643		vanemseersant Arvid SIILAK	nr 775			
3.3. Teenetemedali Eriklassi kavaleride nimekiri							
Alutaguse malev							
Aleksandr TARASKIN	nr 503						
Jaanus TAMMETS	nr 504						
Valgamaa malev							
kapten Vello EIgi	nr 505						
Kaitseliidu peastaap							
Hille KIVIKAS	nr 509						
Maavägi							
leitnant Tõnu TOMBERG	nr 506						
Priit OJAP	nr 507						
Kaitseväe logistikakeskus							
nooremveebel Raiko RAJANDU	nr 508						
3.4. Teenetemedali I klassi kavaler							
Alutaguse malev							
veebel Deiv BOGENS	nr 49						

Jõgeva malev

nooremveebel Ain LAURINGSON	nr 2599
seersant Kaupo KAASIK	nr 2600
seersant Aive SOOLEPP	nr 2601
nooremseersant Andrus VÄITS	nr 2602
kapral Küllike SAAR	nr 2603
malevlane Tiina REINESBERG	nr 2604

Järva malev

lipnik Anto RULL	nr 2605
nooremseersant Margus ALLIK	nr 2606
malevlane Anu VEITMAA	nr 2607
malevlane Marika BÖSTROV	nr 2608

malevlane Kaire LÖHMUS nr 2609
reamees Kalle SOOVARES nr 2624

Võrumaa malev

leitnant Rain ARUMÄE nr 2625
nooremleitnant Ilmar VÄLJANDU nr 2626
nooremseersant Edvin ROOTS nr 2627
nooremseersant Vladimir MÜRK nr 2628
reamees Heikki KAASIKU nr 2629
reamees Kati KALLION nr 2630

Kaitseliidu peastaap

kapten Meelis PERNITS nr 2631
Elle VINNI nr 2632

4. Avaldan keskjuhatus 25. oktoobri 2007 otsuse nr 0-2.2/50
4.1. Teenetemedali Eriklassi kavaler

Tallinna malev
kolonel Raul LUKS nr 510

4.2. Teenetemedali I klassi kavaler

Tallinna malev
kapral Tõnu ORAV nr 50

4.3. Teenetemedali III klassi kavaler

Saaremaa malev
malevlane Andres KOLK nr 2633

UUDIS
ROOTSIS KONTROLLITI PÕHJALA LAHINGUGRUPPI VALMISOLEKUT

Eesti kaitsevälased osalesid 7.-11. novembrini Põhja-Rootsis Euroopa Liidu Põhjala lahingugrupi kontrollõppusel *Nordic Resolution 2007*, mille eesmärgiks oli harjutada tegevust kriisireguleerimisoperatsioonil nõrga infrastruktuuriga keskkonnas. Eesti panustab Põhjala lahingugruppi Kaitseliidu baasil formeeritud staabikaitserühma, sõjaväepolitsei lähikaitsemeeskonna ning staabiohvitseride, staabialohvitseri ja ametnikuga. "Eesti üksuste ülesandeks on staabikaitse ja sõjaväepolitsei lähikaitsemeeskond kaitseb lahingugrupi juhtkonda," ütles kaitsejõudude peastaabi operatiivosakonna vanemstaabiohvitser kapten Andres Rekker.

Ligi 3000 osalejaga õppuse stsenaariumi kohaselt oli harjutuse piirkonnas puudu toidust ja meditsiinibist ning erinevad rahvusgrupid olid sattunud rünnakute alla. Olukorra stabiliseerimiseks saadeti kohale ÜRO üksused, sh Põhjala lahingugrupp. Rootsi juhitava lahingugrupile oli *Nordic Resolution* esimeseks õppuseks, kus kõik üksused tegutsesid koos.

Suurima Eesti üksuse, kapten Venno Sluigeni juhitava staabikaitserühma väljaõpe algas Paldiskis mai alguses ja lõppes septembri esimesel nädalal. Alates septembrist osales rühm väljaõppel Rootsis, kus harjutati tegevust kompanii koosseisus. Põhjala lahingugruppi panustavad Rootsi, Soome, Norra, Eesti ja Iirimaa. See peab olema valmis osalema operatsioonidel järgmise aasta algusest kuni 30. juunini. Euroopa Liidu lahingugrupid on umbes 1500-mehelised kiirreageerimisjõudude taktikalised üksused, mis peaksid kuni 15 päeva jooksul olema valmis suunduma kuni neljaks kuuks Brüsselist kuni 6000 kilomeetri kaugusel asuvatesse kriisikolletesse. **KK!**

Kaitseliit kutsub tähistama kõigi sõjameeste mälestuspäeva

Kaitseliidu vanematekogu initsiatiivil tähistati kolmandat aastat järjest kõigi Eesti sõjameeste mälestuspäevana 11. novembril. Hommikul peeti Tallinas Kaarli kirikus mälestuspäeva jumalateenistus.

Langenud sõjameeste mälestuspäeva tähistatakse paljudes riikides. 11. novembril 1918 sõlmiti Esimeses maailmasõjas vaherahu ja lõppes vaenutegevus. Seda päeva hakati hiljem mitmes riigis, sealhulgas Belgias, Prantsusmaal, Uus-Meremaal ja Šveitsis, tähistama vaherahupäevana. Sama päeva tähistatakse USAs veteranide

päevana. 11. novembril on hiljem hakatud näiteks Austraalias, Kanadas ja Suurbritannias tähistama kahe maailmasõja mälestuspäevana. 11. novembril tähistatakse Eestis ka Kaitseliidu sünnipäeva. Kaitseliidu vanematekogu kutsus kõiki inimesi, eriti kaitseliitlasi, naiskodukaitsjaid, noorkotkaid ja kodutütreid selle päeva rõõmsate ürituste kõrval mälestama kõikides sõdades ja lahingutes langenuid eestlasi. Tänavu oli 11. november ka isadepäev, mil meenutati neid, kes on isana ohverdanud oma elu laste, perekonna ja järgnevate põlvkondade heaks. **KK!**

Rakvere võõrustas

"Kõikide laste isadepäeva"

Isadepäeval, 11. novembril korraldasid Eesti jõustruktuurid Rakvere spordihallis heategevusliku perepeo "Kõikide laste isadepäev", mille eesmärgiks on pere ja isarolli väärtustamine. "Tahtsime pakkuda peredele võimalust veeta huvitav päev. Isadepäev on päev, mil peetaks meeles isasid, korraldajatena soovime kõigile näidata, millist rasket ja tänuväärset tööd teevad isad, kes teenivad kodumaad," sõnas ürituse peakorraldaja nooremleitnant Viljar Kurg kaitsejõudude peastaabist.

Isadel ja lastel oli koos võimalik osa võtta temaatilistest võistlustest takistusraja läbimisest ristsõnade lahendamiseni. Tutvustati kaitseväge, piirivalve, päästeameti ja politsei tegevust ning varustust.

Näha sai Tartu Budoklubi enesekaitse demonstratsiooniesinemist, kuulata muusikud ja vaadata tantse. Korraldajad võimaldasid Lääne-Virumaa lastekodulastele tasuta sõidu perepäevale ja tagasi ning pakkusid neile sõdurilõunat. Võistlusaladel juhendasid neid Kaitseväge Ühendatud Õppeasutuste Kõrgema Sõjakooli kadetid. Iga lastekodulaps sai kaasa ka kingipaki. Perepäeva korraldasid Eesti kaitseväge, Siseministerium, Eesti Politsei, Eesti Piirivalve, Päästamet, Kaitseliit, Eesti Reservohvitseride Kogu, Tartu Budoklubi ja Põhja-Eesti verekeskus ning toetasid Hasartmängumaksu Nõukogu, Coca-Cola, If Eesti Kindlustus ja Balbiino. Perepeo kohta leiab teavet ka selle koduleheküljelt (www.isadepaev.ee). **KK!**

Tekst: MIHKEL MUTT

Missioon kui mainekujundaja

Minul on “missiooniluul” – ses mõttes, et pean neid Eestile ülimalt oluliseks, ja seda väga mitmes mõttes. Polüfunktsionaalsust ei tohi häbeneda! On ju algusest peale selge, et me ei lähe Iraaki, Afganistani ega mujale üksnes kordale seadma, sest meid on ainult üks miljon – me ei anna maailmapolitseiniku mõõtu välja. See kord kas luuakse või jääb loomata meist sõltumata. Küll aga saame oma mineku või minemata jätmisega näidata, millist korda me õigeks peame – me näitame oma meelsust. Toon kauge paralleeli. Hiinlaste hiljutine raketilähetamine Kuule ei oma teaduse vaatevinklist peaaegu mingit tähtsust, ainus mõte on riigi tõstmine “absoluutkategooriesse”. Ka need, kes osalevad Afganistanis ja Iraagis, kuuluvad mingisse klubisse.

Üks praktilise kogemus. Rääkisin mõne kuu eest rootsieestlasest ajakirjanikuga, kes käis noore mehena 1965. aastal Vietnamis ja sattus kohe mürsutule alla. Ja tegi püksid täis. Sõna otseses mõttes. Aga mitte üks inimene ei naernud ta üle. “Enamik meist tegid,” ütles ohvitser ja juhatas, kus ta saab jalavarje vahetada. On hea, kui sõjaväelased saavad püssirohtu nuusutada.

Edasi. Kuidas on lood “teenega teene vastu”? See on reaalsus. On ilmne, et näiteks Gruusia, kes äsja otsustas oma osalust Iraagis kahekordistada (nii et tulevast aastast on mägiiriik peale USA enda suurim koalitsiooni panustaja), ei tee seda üksnes murest Iraagi tuleviku pärast, vaid soovist kindlustada endale USA toetus. Käsi peseb kätt. Gruusia tahab NATOsse ja soovib, et Ameerika ei toetaks Abhaasia ja Põhja-Osseetia eraldumist.

Nüüd aga peamisest. Meil on kostnud hääli, et Eesti tõmbab endale vee peale, võideldes ei tea kus ei tea kellega, samas kui Euroopa Liidu kolleegid on ammu kodus. (Tunnistagem, praegune “soovijate koalitsioon” ei ole enam väga esinduslik. Ja Eesti ei jää kindlasti ka viimaseks äratulijaks Iraagist. Riigikogu

talitab õigesti, pikendades meie missioone jupikau-pa.) Euroopa vaatab eestlastest ullikeste sõdimist pika pilguga, paremal juhul seda ei märgata. Ma ei tea, mis paralleeluniversumis niimoodi arvavad elavad. Nad vist kujutlevad, et sõjaväelase elukutse on maailmas kadumas. Nad vist ei tea, et sõjaväelased on üle ilma üks enim isekeskis solidaarne grupp. Mis on mõistetav juba sellepärast, et nende eluviis (ja sellest tulenevad väärtushinnangud) on suhteliselt ühesemalt paigas kui näiteks müüjatel või õpetajatel. Ka eri maade (kui need riigid pole just verivaenlased nagu kaks Koread) mundrikandjate vahel valitseb tavaliselt mingi ühistunne. Neil on oma ühiskonnas sageli võimas *lobby*. Miks ma seda räägin? Aga sellepärast, et kui eestlased missioonidel oma teenistusülesandeid hästi täidavad, on kohusetundlikud, taibukad, külmaverelised ja muidugi hea väljaõppega, küll siis levib jutt sellest moonutamata kujul tasapisi ikka laiemalt.

Ongi imelik, et needsamad, kes seda eitavad, usuvad millegipärast siiani spordi imettegevast propagandistlikku efekti. Ometi on spordis oma hierarhia. On alasid, millest räägitakse globaalselt tõepoolest iga päev. Ja on neid, millest räägitakse väga vähe. Võin kinnitada, et murdmaasuusatamine, sõudmine ja purjetamine ületavad uudisekännise harva. Ja kettaheide teeb seda vaid kord-paar aastas. Ausalt, ainus eesti sportlane, kelle nimi viimasel viiel aastatel BBC ja teiste globaalkanalite spordireporteritel suus oli, on Marko Martin, mõned korrad ka Jaan Kirsipuu. Niipalju siis spordi osast Eesti maine kujundajana. (Sellega ei taha ma loomulikult üht või teist ala alavääristada, vaid juhtida tähelepanu laiemale pildile.) Selge, et kõige rohkem kujundab mainet ikkagi riigi üldine edenemine, muu hulgas ka meie e-riiklus. Aga militaarsel aspektil on selles oma kindel osa.

Missioonidel osalemine peaks olema au ja kuulsuse asi, ihaldusobjekt. Midagi preemiaaadset, kuhu pääsevad tõepoolest parimad. **KK!**

Vabadussõja võidusamba idee sünd

Tekst: MEELI HUNT, kaitseministeeriumi avalike suhete nõunik

Vabadussõja võidu monumendi lugu on pikk ja keeruline. Selle sünnile on kaasa aidanud väga paljud inimesed väga erinevatel aegadel. Ja ometi oleme tänagi punktis, kus Eesti Vabariigi ajaloo jooksul on juba korduvalt olnud. Monumendi konkurss on toimunud, võidutöö valitud ja kohtki kokku lepitud. Täna vajame hingejõudu see vana võlg tasuda. Kuid meenutagem korraks, kuidas seni monumendiga läinud on.

I KATSE

1922. aastal valiti välja monumenti koht Jaani kiriku kõrval Vabaduse platsil, kus enne seisis Peeter I kuju. 1923. aastal valmis Amandus Adamsonil ka Vabadussõja võidusamba kavand. Monument pidi avatama 24. veebruaril 1924.

II KATSE

1925. aastal hakkas monumendi ideega tegelema Vabadussõja Mälestamise Komitee. Monumendi asukohaks valiti Harjumäe nõlv.

III KATSE

1928. aastal korraldatud konkursi võidutöö nägi ette vabadusemonumendi paigutamise Harjumäe nõlvale.

IV KATSE

1931. aastal korraldatud konkursile laekunud tööde hulgast võidutööd valida ei suudetud.

V KATSE

1936. aastal anti välja riigivanema dekreet "Vabadussõja üleriikliku mälestusmonumendi püstitamise seadus". Monumendi asukohaks pidi

saama Vabaduse plats. 1937. aasta konkursi võidutöö nägi ette Jaani kiriku asemele kohtupalee ehitamist ja selle ette 67 meetri kõrgust monumenti. 1938. aastal lükati otsuse tegemine edasi, sest Jaani kiriku lammutamise idee tekitas palju pahameelt. Aasta hiljem hakkas vabadus juba käest kaduma.

VI KATSE

1997. aastal hakati koguma raha ja otsima vabadussambale asukohta. Riigikogu avaldas arvamust, et monument võiks tulla Vabaduse platsile.

VII KATSE

2001. aastal asus Tallinna linnavalitlus monumendile asukohta otsima. Korraldatud konkursi tulemusena pidanuks monument paiknema Vabaduse platsiga piirneval alal. 2004. aastal pakkus vabariigi president aga monumendi võimalikuks asu-

paigaks Lauluväljaku. 2005. aastal märgiti monumendi asukohana siiski Harjumäe nõlva, kuhu paigutati monumendi tulevast asukohta tähistav kivi. 2007. aastal korraldatud konkursil valis komisjon välja võidutöö "Libertas".

MONUMENDI SÜND

Komisjoni töö ei olnud lihtne. Kunagi varem ei ole monumendi vastu üles näidatud nii suurt huvi ja kunagi varem pole võistlusele saadetud nii palju töid. Kokku esitati konkursile 42 ideekavandit.

Konkursi lähteülesandeks oli, et monument pühendatakse Vabadussõja võidule. Seega kitsenes kontseptsioon tunduvalt. Loomulikult võib polemiseerida, miks meil ei ole oma sammast vabadusele kui ülimuslikule kategooriale. Kuid kes siis veel, kui mitte eestlased ei mõistaks sellise ülesande pea lootusetut keerukust. Vabadussõjast

on möödunud hulk aastaid ja kõik võitluses osalenud on tänaseks läinud manalateele. Samas on peale sirgunud mitu uut põlvkonda, kelle nägemuses ja kogemuses teiseneb vabadus kui aade erinevatesse mõtteriivulitesse. Paljuski taandub see mõiste ja aisting inimesiti ja põlvkonniti just nende enda poolt läbi elatud aegruumi: kes on läbi käinud alandava ja moraalselt räsiva nõukogude aja, kes on sündinud laulava revolutsiooni eufoorias, kes näeb, naudib ja mõistab vaid tänase euroopaliku Eesti heaoluühiskonna vabadust. Sestap on ka mälestussamba loomine vabadusele kui sümbolile üli raske ülesanne. See vajab erinevate põlvkonda-

de mõtte ja eesmärgi koondamist. See kõik vajab aega. Aega meil aga napib. Me ei soovi ometi, et korduks olukord aastast 1938, kus aeg sai lihtsalt otsa. Loogem sammas oma auvõla katteks nendele aatelistele eestlastele, kellele ei olnud antud aega pikalt kaalutleda ega konsensust leida, vaid kes tõttasid oma kodu kaitsma.

Noorte autorite välja pakutud motiiv – teeneterist – on siin igati paslik. Isegi täpne. Seda enam, et selle autasu II

liigi I järku isikliku vapruste eest pole kunagi kellelegi välja antud. Noored autorid pühendavad monumendi sümbolsest kogu eesti rahvale kui kangelasteo tegijale. Andkem see autasu välja suuremal kujul, suuremas vormis ja suurema kõlaga. Vapadussõtta läinud mehed ja naised ei vaielnud ega kõhelnud annetamiseks oma elu meie elu eest. Ilma nendeta poleks ei Eestit ega vabadust.

Küllap jõuame luua ausamba ka vabadusele. Andkem selleks rohkem

aega. Ehk pole meie aegadest vintsutatud rahvas selleks veel valmis? Ehk ongi õige, et sammas vabadusele kui sümbolile jääb teha meie järeltulijatele, kes pole räsitud ajaloo pööristormidest, vaid vaatavad vabadusele uue värske ja rõõmsa pilguga?

Usaldagem oma noort pealekasvatavat põlvkonda. Uskuge, ühel päeval ehitavad nad selle monumendi, millele on kirjutatud meie kõigi mäletamised ja püüdlused. Ükskord me suudame seda niikuinii. **KK!**

Vabadussamba ideekavandi “Libertas” deklaratsioon

Tallinn, 28. august 2007

Austatud vabariigi valitsus!

Vabadussõjas võidelnute sugulased, lähedased, tuttavad!

Head kaasmaalased!

Igäühel meist on oma vabaduseni jõudmise lugu, seosed Eesti Vabadussõja, Esimese ja Teise maailmasõja, Siberi, teletorni kaitsmise, öölaulupeoga. Minevik pole meie rahvast hellitanud – meid on koheldud alandavalt ja ebainimlikult. Ometi oleme täna vabad, nagu olekski see alati nii olnud.

Vabadussõja võidusamba ideekavandiga “Libertas” soovime teha sügava kummarduse kõigile Vabadussõjas Eesti eest võidelnuile. See on omamoodi auvõla lunastamine, mida järeltulnud põlvedel tulnuks teha juba aastakümneid tagasi. Nüüd on see lõpuks ometi võimalik.

Meie eesmärk on taaselustada Vabadussõja võidu järel noores riigis valitsenud isamaa-armastus, mistõttu on võidusamba peasümboliks Vabadusrist – 1919. aastal Ajutise Valitsuse poolt asutatud Eesti riiklik teenetemärk. Sest mis oleks parem sümboliseerimaks nende 100 000 Vabadussõjas võidelnu vaprust kui Vabadusrist? Selle riikliku autasu sai vaid veidi üle 2000 inimese. Täna teame, et kõik nad väärivad seda.

Oluline on Vabadussõja võidusamba side rahvaga. Ühinegem nüüd, Eesti Vabariigi 90. aastapäeva eel, et saaksime lõplikult ja väärilt

tasuda auvõla põlvkonna ees, kes läbi raskuste võitles kätte meie rahva iseolemise õiguse.

Loodame siiralt, et Vabadussõja võidusamba ümber ei kerki inimesi eraldav ja rahvustunnet õhnestav sõnasõda. Nii lihtne on lammutada kõike väärtuslikku, mida esivanemad on raske tööga loonud.

Südamlikud tänud kõigile toetajatele. Täname ka kõiki kunstnikke ja arhitekte konstruktiivse kriitika eest. Eriti teeb südame soojaks rahva toetus, kelle head mõtted saavad arvesse võetud kohendatud ideekavandis.

Meie eesmärgiks on, et Vabadussõjas võidelnud ja langedunud vaprad inimesed saaksid vääriliselt meeles peetud.

Rainer Šternfeld

Andri Laidre

Anto Savi

Kadri Kiho

90 aastat Eesti Vigastatud Sõjameeste Ühingu

Ühingu esimehe Jüri Terasse organisatsiooni juubelikoosolekul 17. septembril 2007 peetud ettekanne põhjal

AJALOOISEST TAUSTAST

Esimese maailmasõja ajal võeti Eestist Vene armeesse umbes 100 000 meest, kellest hukkus või jäi teadmata kadunuks üle 10 000. Haavatasaanute ja vigastatute arvu ei ole suudetud usaldatavalt kindlaks teha. Sõjainvaliidide hoolekanne oli pandud Ülevenemaalisele Linnade ja Semstvoteliidule.

1917. aasta Veebruarirevolutsiooni ajal hakkas Vene armee lagunema. Revolutsioon vallandas impeeriumi väikerahvaste enesemääramispüüded ja tõstis päevakorda rahvusväeosade loomise küsimused. Ka Vene armees teeninud eestlased hakkasid Vene väejuhatuse loal looma rahvusväeosi, mille käigus koguti 1917. aasta lõpuks enamik sõjaväeteenistuses olevaid eestlasi kodumaale. Enne seda oli kogu Eesti ala ühendatud üheks kubermanguks, mille komisari Jaan Poska korraldusel kutsusid Ülemaalise Linnade ja Semstvoteliidu Eesti kubermangu Tallinnas asuva komitee liikmed Voldemar Päts, E. Tomson ja Aleksander Kask 11. septembril 1917 kokku Eesti sõjainvaliidide koosoleku, millest võttis osa üle saja endise sõjamehe, kes otsustasid asutada Eestimaa Vigastatud Sõjameeste Ühisuse.

EESTIMAA VIGASTATUD SÕJAMEESTE ÜHISUS

Ühisuse eesmärk oli tagada Esimeses maailmasõjas Vene armees vigastada saanud ja invaliidistunud eestlastest sõjameestele ning nende perekondadele majanduslik ja moraalne abi, aidata leida töökoht ja saada väljaõpet vastavalt tervislikule seisundile. Ühisuse hoogsalt alanud tegevuse katkestas 1918. aasta veebruari lõpus Saksa okupatsioon, mis revireeris ühisuse varad, seiskas sõjavigastatute töökojad ja sulges ühiselamud. Juba Vabadussõja päevil alustati kõigega uuesti ning Tallinnas asutati ühisuse liikmetele juuksuri, fotograafia ja kingsepa

õppetöökojad, avati aiatöö- ja raamatupidamiskursused ning taastati ühiselamud.

1921. aastal reorganiseeriti ühistu Vigastatud Sõjameeste Ühinguks (VSÜ). VSÜ liikmeskond hõlmas praktiliselt kõiki Eesti sõjavigastatuid. Ühingu 10. aastapäevaks 1927. aastal oli liikmepileteid välja antud 5000. 1935. aastal oli ühingu 14 osakonda. Lisaks valitsuselt saadavale iga-aastasele toetusele, mille ühingu keskjuhatuse abirahadena liikmetele jaotas, said osakonnad märkimisväärset tulu ka eneseabi korras (ühingul olid talu ja puidutööstus Narva lähistel, pajuistandus ja korvmööblitööstus Tartumaal, kingsepatöökojad Tallinnas ja Narvas, limonaaditehas Valgas jne). Sõjavigastatute toetuseks korraldati korjandusi, loteriisid jm. Eesti Post andis sõjainvaliidide toetuseks välja kaks postmarki.

Pärast Eesti okupeerimist 1940. aasta juunis Punaarmee poolt keelustati VSÜ tegevus. Tallinnas Tatari 3 ühingu kuulunud kinnistu, samuti Virumaal asunud talu natsionaliseeriti, varad kanti laiali ja osakondade juhid represseeriti. Saksa okupatsiooni ajal jätkas ühingu tegevust, ent pärast Eesti teistkordset okupeerimist venelaste poolt 1944. aasta sügisel lakkas VSÜ tegevus kodusel täielikult.

VIGASTATUD EESTI SÕJAMEHED EKSIILIS

Läände pääsenud invaliidistunud sõjaväelased hakkasid saama Puna-Risti abi. Ka osutasid neile kõikvõimalikku toetust vabas maailmas loodus ühiskondlikud organisatsioonid ja põgenikelaagrid. Elukohade ja elatusvahendite leidmisel oli eriti nimetamisväärne Eesti Sõjainvaliidide Koondis Geislingenis Saksamaal, mida aastaid juhtis Johannes Nassar. Hindamatut abi osutasid Saksamaal elavaile sõjavigastatuile New Yorgis tegutsenud Eesti Abistamiskomitee ja Eesti Abi, Kanadas õdede Helgi Salumetsa ja Helju Sooaru initsiatiivil töötav Eesti Invaliidide Toetav Naisring Torontos, Rootsis organiseeritud Eesti Sõjainvaliidide Kapital ja paljud Eesti vabadusvõitlejate ühingu ning Eesti Evangeelse Luterliku Kiriku kogudused.

Pärast Saksamaa Liitvabariigi loomist 1947. aastal hakati vähemalt 30% töövoimest kaotanud endistele Saksa armee sõjameestele maksma pensioni. Et võimaldada koondada Saksamaal elavad raskete puuetega eesti sõjainvaliidid, alustati 1952. aastal üleilmset korjandust Eesti Vigastatud Sõjameeste Kodu loomiseks Lõuna-Saksamaal Heidelbergi lähistel Schönaus. Vahetult enne Schönaus Eesti Sõjainvaliidide Kodu

Vigastatud sõjameeste ühing peab oma vanu võitluskaaslasi tähtpäevadel meele hea sõna ja väikese pidulauaga. Foto: Boris Mäemets

esimese korpuse valmimist asutati Heidelbergis 15. veebruaril 1959 Vigastatud Eesti Sõjameeste Ühing (VESÜ). Ühingu, samuti nagu sõjainvaliidide kodu juhtis kuni mõlema likvideerimiseni Anatol Schmidt.

Vaatamata kaunile loodusele ja kõigi mugavustega korteritele ning seltskondlikuks eluks sobivatele kõrvalruumidele ei muutunud sõjainvaliidide kodu sõjainvaliidide hulgas kuigi populaarseks: 20 korterist ainult kaheksasse asusid elama sõjavigastatud. Schönau kodu puuduseks osutus asukoht, sest ümbruskonnas ei leidunud invaliididele sobivaid töökohti. Aastatega kahenes sõjainvaliidide kodu sõjavigastatutest elanikkond veelgi ja sellega kaasnes VESÜ tegevuse soikumine. Seetõttu tekkis 1990. aastate keskel vajadus ühingu tegevus lõpetada ja sõjainvaliidide kodu maha müüa. Sellekohane otsus langetati ühingu liikmete viimasel üldkoosolekul 30. septembril 1995.

SÕJAVIGASTATUD AASTAIL 1944–1991 KODUMAAL

Eestisse jäänud VSÜ liikmete ja Saksa sõjaväes invaliidistunud relvavendade saatus oli karm. Nad ei saanud kuni 1956. aasta amnestiani sageli isegi arstiabi ning igal sõjavigastatul tuli otsida võimalusi ellujäämiseks ning neid jälitavate julgeolekutöötajate, miilitsa ja kohalike aktivistide käest pääsemiseks. Siiski tabasid nõukogude julgeolekuorganid sõjavigastatud samasuguse sagedusega kui teisi relvavendi, kusjuures karistuse määramisel vigastust kergendava asjaolu reeglina ei arvestatud.

Hiljem avanes neil, kelle tööjõukao-tus Saksa sõjaväes teenimise tõttu oli vähemalt 30%, võimalus taotleda Saksamaa Liitvabariigi sotsiaalame-tist pensioni. Õnnestus see paraku vähestel. Invaliidisuspensiooni õnnestus teiste hulgas hakata saama Idapataljoni veteranil Eugen Vaharil, kes pidas vajalikuks teavitada sellest võimalusest ka oma saatusekaaslasid. Selleks oli otstarbekas kutsuda kokku kõik sellised mehed.

23. novembril 1991 kogunesid tä-naseks manalasse varisenud Eugen Vahari, Robert Telliskivi ja Harri Otsa initsiatiivil Tallinna Heliloo-jate Majja need, kes olid saanud vigastada relvastatud võitluses kommunisti vastu ja huvitatud Eesti Vigastatud Sõjameeste Ühin-gu taasasutamise-st. Kohale tuli üle 100 inimese. Pärast põhjalikku arutamist otsus-tati üksmeelselt ühingatasaasutada ja nimetada see analoogiliselt 1917. aastal loodud ühinguga Eesti Vigas-tatud Sõjameeste Ühinguks (EVSÜ). Valiti esimene sõjajärgne juhatus (esimees Eugen Vahar, abiesimees Robert Telliskivi ja liikmed Harri Otsa, Jüri Teras ja Rudolf Käard).

TAASTATUD ÜHINGU TEGEVUSEST

Taastatud ühingu juhatuse esmas-teks ülesanneteks oli ühingu re-gistreerimine, ühingu enne sõda kuulunud Tallinnas Tatari 3 asuva kinnistu tagasisaamine, ühingu taastamisest teatamine välismais-tele vabadusvõitlejate organisatsioonidele ja sponsorite leidmine nii kodu- kui ka välismaal.

Loodetust raskemaks ja palju ener-giat ning aega nõudvaks osutus ühingu varade ta-gasisaamine. Ta-gastatud kinnistul olevad hooned olid 50 okupatsiooni-aasta jooksul amor-tiseerunud. Nende renoveerimiseks tuli hankida raha, sest kinnistu tee-nimapanek oli ainus võimalus leida tulevikus raha sõjavigastatute ma-janduslikuks abistamiseks. Väärrib märkimist, et renoveerimine õnnes-tus eelkõige tänu Eesti Abistamis-komiteelt ja Eesti Abilt New Yorgist saadud nn stardirahale, Eesti Kredii-dipanga pikaajalise laenule ja Eesti Vabariigi valitsuse toetusele.

Nii rendist kui ka Eesti riigieelarvest kaitseministeeriumi vahendusel alates 2003. aastast saadav dotat-sioon, samuti annetajatelt laekuv raha on võimaldanud oluliselt suu-rendada ühingu liikmetele antavaid toetusi. Ühingu majanduslik olu-

kord paranes eriti pärast seda, kui ühingu arvele laekus osa Schönau-s asunud sõjainvaliidide kodu müü-gist saadud puhastulust.

Meeldiva üllatuse tegi arhitekt Luule Järvand, kes teatas, et tema valduses on 60 aastat olnud ühingu sõjaeelne lipp ja suur pakk samast perioodist pärit, paraku enamasti anonüümseid fotosid. Nii lipp kui ka fotod olid jää-nud Luule Järvandi kätte pärast tema isa August Järvandi surma, kes oli olnud EVSÜ viimane esimees ja raama-tupidaja ühes isikus kuni 1944. aasta septembrini. Et ühingul oli alates 1992. aastast juba uus lipp ja puudu-vad tingimused ajaloolise lipu nõue-tekohaseks hoidmiseks, deponeeriti see Eesti Ajaloomuuseumi.

Ühingu osutatud abi on EVSÜ vääristanud tänukirjade ja ühingu auliikmeks valimisega. Auliikmeid on praeguseks 24.

SÕNUM ÜHISKONNALE

Selgelt karitatiivsete eesmärkide kõr-val on EVSÜ jõudumööda osalenud ka ühiskondlike probleemide aru-tamisel. Eelkõige väärib märkimist see, et ühingu juhatuse initsiatiivil ja tollaegse peaministri Mart Laari heakskiidul loodi 1997. aasta keva-del Demokraatlik-Rahvuslike Jõudu-de Koostöökoda, mille liikmeskonda kuulub 12 organi-satsiooni.

Selgelt karitatiivsete eesmärki-de kõrval on EVSÜ jõudumööda osalenud ka teiste ühiskondli-ke probleemide arutamisel.

Milline on EVSÜ tulevik? Paraku ei ole kuigi kaugel see

aeg, mil vanade, nn Teises vabadus-sõjas vigastada saanute seast pole enam võimalik leida ühingu juhti-jaid. Seetõttu tuleb ühingu juhtimi-ne tuleb üle anda nn noorliikme-tele, st meestele, kes on vigastada saanud pärast iseseisvuse taasta-mist Eesti kaitseväes, piirivalves või Kaitseväes. Praegu on ühingus 13 noorliiget. Neist üks, vanemveebel Enn Adoson valiti 2006. aastal juha-tuse liikmeks.

Põhjalikumalt saab Eesti Vigastatud Sõjameeste Ühingu ajaloo ja te-gemistest lugeda Jüri Terasi koos-tatud juubelialbumist "EVSÜ 90. Eesti Vigastatud Sõjameeste Ühing: 1917–2007" (Tallinn 2007). **KK!**

Tallinna naiskodukaitsjad ja Kaitseliidu malevkonnapealikud õppisid staabitööd

Tekst ja fotod: EVELI SAMMELSELG, Naiskodukaitse Tallinna ringkonna Akadeemilise jaoskonna esinaine

Naiskodukaitse Tallinna ringkonna side- ja staabirühm korraldas 13. ja 14. oktoobril kursuse, mille keskseks teemaks oli töö staabis, kombineerituna loengute ja praktiliste harjutustega. Õpingud tipnesid öise situatsiooniülesandega. Osalesid Naiskodukaitse Tallinna ringkonna side- ja staabirühma liikmed ning Tallinna maleva malevkonnapealikud või nende asendajad. Seega oli seltskond kirju – kokku said erineva väljaõppe ja kogemusega inimesed.

SIDEAPARAADID JA KAARDITARKUSED

Kursuse alustuseks tuletas nooremleitnant Marek Koppelmann osalistele meelde sidepidamise põhiprotseuurid ja tutvustas sideaparaate. Vaatluse all oli eelkõige õhtul vajaminev tehnika: Icomi raadiosaatjad, Rootsi

kommutaator ja välitelefoniid. Mõnigi nägi kommutaatorit esimest korda ja ka käsiraadiojaama nupude tööpõhimõtte meeldetuletamine oli kõigile kasuks – igapäevaelus puutuvad nendega kokku ju vähesed ja asjakohased teadmised on kerged ununema.

Naiskodukaitse Alutaguse ringkonna aseesinaine Sille Laks kursustele kriisistaabi struktuuri tutvustamas.

Järgnes major Avo Veske loeng kaartidest, kaardi kiletamisest ja militaartingmärkidest koos rohkete praktiliste näpunäidetega. Major Veske tutvustas oma staabivarustuse kotikest, milles sisaldasid rasvakriidid, mis on head töötamiseks vihmase ilmaga, kui pastapliiats alt veab, spetsiaalne korrektorpliats nääsuläinud tingmärkide kilelt kustutamiseks (parem kui piiritusega vatitupsuke, mis kipub ka vajalikke asju kustutama), mitmes erinevas suuruses klambreid, teip ja muud kinnitusvahendid. Hea vahend on paberist maalriteip, mida on mugav kasutada, sest seda saab rebida. Näpunäited saime proovile panna juba mõne hetke pärast – ette tuli valmistada kaardid õhtuse harjutuse tarbeks. Seejärel tutvustas major Veske pataljoni staabi struktuuri, seal töötavate inimeste ülesandeid ning käsitles staabi ja juhtimispunktide paiknemise võimalusi.

Vahepalana militaarstaabi teemale rääkis Sille Laks

Mõtteid Naiskodukaitse side- ja staabirühma kursuse järel

Tekst: VALJO TOOMING, nooremleitnant, Kaitseliidu Tallinna maleva instruktor

Kaitseliidu järjekordse muutumise eesmärgiks on pöörduda juurte juurde, st malevkonnapealikud peaksid korraldama oma vallas või linnaosas kohalikku kaitset.

Kui kahe sõja vahel tegid territoriaalsed malevkonnad ja Naiskodukaitse jaoskonnad koostööd – malevkonna õppust toetas sama jaoskond –, siis nüüd on Naiskodukaitse arenemas iseseisvamaks organisatsiooniks. Üsna tihti puudub jaoskonnal side malevkonnaga, seos Kaitseliiduga seisneb ainult selles, et ringkonna esinaine allub administratiivselt malevapealikule, st malevapealik annab välja käskkirju Naiskodukaitse ringkonna ürituste läbiviimiseks. Operatiivselt allub ringkonna esinaine aga Naiskodukaitse esinaisele.

Seni on ringkond ja malevkond ajanud mõlemad suuresti marginaalset asja ning korraldanud eelkõige paramilitaarseid seltskonnaüritusi. Malev on ajanud suuremaid asju: valmistanud ette operatiivstruktuuri üksusi, kaates sinna aktiivsemaid naiskodukaitsjaid. On tekkinud suhtumine, et on kohustuslikud õppused ja "meie oma" õppused. Seda meie-tunnet tulebki suurendama hakata. Mõnel malevkonnal on see juba tekkinud ja aktiveerunud on kogu malevkond, nüüd tuleb taguda rauda, kuni see on kuum.

Tallinna malevas on seitse malevkonda, struktuuride ümbervaatamisel ja senist taset hinnates tuleb tunnistada, et malevkonnapealike sõjaline tase on seinast sein. Näiteks erinevalt Naiskodukaitses, kes korraldab juba mitu aastat jaoskonna esinaise kursust, pole malevkonnapealikele korraldatud vastavat analoogi – malevkonnapealiku kursust. Endistest kaadriohvitseridest või Kaitseliidu baaskursuse

Alutaguse ringkonnast oma pikaajalisest kriisistaabis töötamise kogemusest. Ta käsitles põhjalikult kriisistaabis kasutusel olevaid dokumente, tõi elulisi näiteid, kuidas infot kirja panna nii, et see ka kõrvalisele lugejale arusaadav oleks. Kahjuks on staapides tavaline, et logisse tehakse arusaamatuid ja umbmääraseid sissekandeid – puudu on näiteks kuupäevad, asukohaviited, isikute nimed jne. Abiks on eelnevalt väljatöötatud tabelid, kus etteantud lahtrid tuleb lihtsalt ära täita. Logi, päevikut ega raportit ei ole mõistlik vormistada Wordis või muus programmis vabatekstina – oluline info võidakse unustada kirja panna ja struktureerimata tekst ei anna lugejale kiiret ülevaadet.

Major Avo Veske näitab ette, kuidas kaardil koordinaate määrata.

Laupäevase loengusarja lõpetas major Veske staabidokumentide tutvustamisega, peatudes pikemalt käskudel. Rõhk oli käsu vormistusel küll.

ELUST ÕISES STAABIS

Kõik eelnevad teemad valmistasid meid ette hilisõhtul algavaks praktiliseks harjutuseks. Õppurid jaotati kahte staapi ja sidepunkti. Malevkonnapealikud said staabis harjutada tööd kaartidega ja info liikumist, staabiassistendid pidasid lahingupäevikut, olid telefoni- ja raadiovalves ning toetasid muul moel malevkonnapealike tööd. Kordamööda käidi ka sidepunkte mehitamas,

kusjuures kommutaatori käsitsemine tekitas palju elevust ja alguses ka segadust.

Kella kolme ajal öösel hakkas juhtstaabil meist kahju ja meid lubati magama, et mõne tunni pärast järjekordse loengusarjaga alustada. Järgneva päeva sisustas nooremleitnant Valjo Tooming, rääkides militaarsetest üksustest ja sõjalistest operatsioonidest. Vaimu värske hoidmiseks saime lahendada ülesandeid ja täita teste. Eriti intrigeeriv oli ideaalse üksuse kokkupanek. Esialgne fantaasialend kujutas ette ülivõimekaid üksusi allveelaevade ja amfiibvõitlejate-

ga. Esitlusele tulid küll reaalsemad kujutlused, milles lähtuti möödunud öö situatsioonist ja selle vajadustest.

Nädalavahetus oli pingeline ja sisutihe. Hoolimata sellest, et osalised olid erineva taseme ja ootustega, arvan, et kursus pakkus kõigile midagi. Staabiassistendid said natuke aimu staabitöö olemusest ja treenida praktilisi oskusi alates kaardi kiletamisest kuni raadiosaatja kasutamiseni. Malevkonnapealikutel oli võimalus meelde tuletada baas-teadmised staabi struktuurist ja ülesannetest ning proovida praktikas staabi juhtimist. **KK!**

läbinutest on saanud malevkonnapealikud, kes iseõppimise abil on lisanud kogemusi oma millisele tahes sõjalisele taustale.

Käesoleva aasta kevadel koostöös Kaitseväe Ühendatud Õppeasutuste ohvitseridega muutsime Naiskodukaitse staabiassistendi kursuse kava ja viisime selle õppekava järgi juba kevadel läbi kursuse. Kui Tallinna ringkond pöördus sügisel minu poole, et aitaksin taas läbi viia mõned tunnid, haistsin suurepäraselt võimalust teha üritus *à la* kaks ühes. See tähendab, kui liita kursusele ka malevkonnapealikud, õnnestub ehk anda neile aimu, kuidas käib üleüldse üksuste sõjaline juhtimine, mis on ju sootuks muud kui lihtsalt malevkonna administreerimine.

Side- ja staabiõppus kujuneski staabikursuseks. Laupäeva varahommikul kogunesime õppeklassi ja alustasime kursuse eesmärkide tutvustamisega. Kuna kursusel osales n-õ kaks erinevat sihtrühma, olid ka eesmärgid erinevad: asjad, mida peab kursuse lõpus oskama malevkonna pealik, ja need, mida peab teadma staabiassistend.

Õhtul alustasime praktilise harjutusega. Selleks jagasime kohaletulnud seltskonna gruppideks. Kaks ühes ruumis olevat malevlast mängisid erinevate malevkondade rühmi. Põhiseltskond sai jagatud kaheks, kes mängisid kompanii juhtimispunkte. Eraldi olid sideseltskond, sest kogu vestlus käis traat- ja raadioside teel. Kui asi sujuma hakkas, vahetasime inimesi. Juhtstaabis juhtisime ja õpetasime, kuidas kanda kaardile olukordi, pidada kinni sidepidamiseeskirjadest jne. Tegevus lõppes pärast kolme öösel.

Mõned tunnid magamist ja koolitus jätkus üksuste struktuuride, võimekuste ja funktsioonide tutvustamisega, seejärel sõjaliste ja mittesõjaliste operatsioonidega. Tähtsaks peeti side kasutamise oskust ja praktilist harjutust.

Siit tulenevalt on malevkonnapealikele järgnevatel kordadel tarvis õpetada kaardikasutamisoskust – lahingupildist arusaamist, info kiiret edastamist, oskust eristada olulist ebaolulisest, ettekannete tegemist. Loodan, et järgmise kaardiharjutuse malevkonnapealikele viime läbi juba uue aasta esimesel kuul. **KK!**

RINGKONDADES

TALLINN

Naiskodukaitse Tallinna ringkonna Lääne jaoskond otsustas hingedekuu alguse ja Kaitseliidu 89. aastapäeva puhul korraldada 3. novembril talgud Kaitseväe kalmistul. Talgute käigus korrastati Kaitseliidule ja kaitseväele olulised hauaplatsid ning mälestusmärgid (major Benno Leesiku ja kapten Tõnu Piibu hauaplatsid, Vabadusristi kavaleride ja Vabadussõjas võidelnud kõrgemate ohvitseride mälestusmärgid). Ühtlasi asetati eelnimetatud kohtadesse küünlad ja lilled. Naiskodukaitse Tallinna ringkonna Lääne jaoskonna eesmärgiks on muuta selline korrastustöö traditsiooniks.

Kaitseväe kalmistut hakati rajama 1887. aastal, kui Tallinna linn eraldas tsaaririigi sõjaväevõimudele Juhentalis kalmistu tarbeks tasuta maad ja sinna hakati matma 23. jalaväediviisi surnuid. 1918. aastal hakkas Saksa okupatsioonivõim oma sõdureid matma kalmistuga liidetud uuele maatükile. Sama aasta lõpus hakati kalmistule matma ka Vabadussõjas langenuid. Vabadussõja aastail maeti sinna umbes 240 langenuid Eesti sõdurit, lisaks Vene valgekaartlasi, Esimeses maailmasõjas hukkunud Saksa sõjaväelasi ja sõjavange. Nõukogude ajal hävitati paljud hauatähised ja maeti paljudele eestiaegsetele haudadele peale Nõukogude sõjaväelased. Ülematmine ning hauatähiste hävitamine sai alguse 1949. aastal. **KK!**

Suure-Jaani naiskodukaitsjad said oma nurgakese

Tekst: EVELIN LAPPALAINEN, Sakala ringkonna Suure-Jaani jaoskonna naiskodukaitsja

Sakala ringkonna Suure-Jaani jaoskonna naiskodukaitsjad kogunesid 19. oktoobril kohaliku noortekeskusesse oma toa avamisele. Külalistena olid kohal Suure-Jaani vallavanem Maie Käba, kohalikud noortejuhid Marleen Silm ja Mati Adamson ning Naiskodukaitse (NKK) Sakala ringkonna esinaine Malle Lohk ja aseesinaine Urve Loit. Oma ruumid on olnud Suure-Jaani naiste unistuseks juba aastaid, lõpuks said plaanid teoks tänu jaoskonna praeguse esinai-

se Vika Laane eestvedamisele ja koostööle kohaliku omavalitsusega. Suurejaanilaste huvi NKK tegevuse vastu jäi küll oodatust kesisemaks, kuid nagu vallavanem märkis, on tore, et leiti koht noortekeskusega ühe katuse all. Ehk leiavad neid muu tegevuse kõrvalt aega tulla uudistama ka Naiskodukaitse tegevusi. NKK tähistab sel aastal oma 80. aastapäeva ja sama vana on ka Suure-Jaani jaoskond. Ringkonnas on praegu 60 tegevliiget, neist 10 Suure-Jaanis. Enne Kaitseliidu ja tema eriorganisatsioonide likvideerimist 1940. aastal oli Sakalamaa 40 jaoskonnas kokku üle 1000 naiskodukaitsja. **KK!**

Suure-Jaani naiskodukaitsjaid olid tulnud õnnitlema vallavanem Maie Käba, Naiskodukaitse Sakala ringkonna esinaine Malle Lohk ja aseesinaine Urve Loit.

Naiskodukaitse Tallinna ringkonnal valmis kodulehekülg

Naiskodukaitse Tallinna ringkond avas 9. oktoobril 2007 uue kodulehe (<http://tallinn.naiskodukaitse.ee/>). Kodulehe panid kokku Tallinna ringkonna avalike suhete erialarühma liikmed, kes kogusid kokku ka juba varem valminud tekstid ja pildid Kaitseliidu Tallinna maleva kodulehelt ja liikmetelt. Lehekülg on suunatud nii Naiskodukaitse liikmetele kui ka huvilistele väljastpoolt organisatsiooni. Eelkõige ringkonna liikmetele on suunatud ürituste ajakava, teated korraldavate õppuste kohta

ja varasemate ürituste kajastused. Organisatsioonist huvitatud ja tava-küllastajad saavad lisaks ringkonna tegemistele teada, kuidas on võimalik Naiskodukaitsega liituda, ning leiavad kasulikke nõuandeid esmaabist, maskeerimisest, metsas käitumisest ja paljust muust.

Jaoskondi tutvustavad tekstid koostasid jaoskonnad ise. Ka edaspidi jääb see alalõik nende täita, et iga jaoskond saaks selle kujundada iseenda nägu. Ringkonna esinaine Kersti Tammekunn on kirjutanud

abimaterjali õppuste korraldajatele ja väljaõppe korraldust tutvustava osa.

Kodulehel on kaks pidevalt uuenevat rubriiki: ürituste kajastused ja nurgake "Kasulik teada". Mõlemasse ootame kaastõid kõikidelt naiskodukaitsjatelt. Kodulehekülje peahaldur Tallinna ringkonna Akadeemilise jaoskonna esinaine Eveli Sammelselg tänab kõiki, kes andsid pealinna naiskodukaitsjate veebikodu valmimisele oma panuse. Tekstid (ja pildid) palume saata meiliaadressil evelile@gmail.com. **KK!**

Propagandapasunast ja enese eksponeerimisest

Foto: Ivar Jõesaar

Tekst: MADIS MILLING,
nooreleitnant, Kaitseliidu Tallinna
maleva propagandapealik

Aprillisündmustest saati on järjest rohkem kuulda erinevates toonides nutulaulu, kui jutuks tuleb propaganda. Nutused hääled väidavad, et pingutagu me ennast kas või hingetuks, Vene propagandapasunast me niikuinii kõvemini ei puhu. Jääb üle ainult nõustuda. Või siiski mitte?

PROPAGANDAL ON MITU TAHKU

Mida tundsitate, lugedes Erna retke ajal Vene meedia sünnitatud lugusid retkele tulnud 800 endisest SS-lasest ja 10 000 eesti noorest?* Hea fantaasia korral võib ju ette kujutada väarikaid 80–90-aastasi härrasmehi põrgukuumuses takistusriba läbimas, aga muidu ajab lihtsalt naerma. Meid ajab, aga Ljuba ja Vitja Prostokvašinost usuvad seda siiralt, seega on uudis täitnud oma eesmärgi ja ülejärve propaganda-poistel ongi punktivõit käes.

Propaganda on oma olemuselt väga mitmetahuline, kuid alati saab eristada kahte põhilist suunda. On riigist välja suunatud propaganda ja riigisisene propaganda. Eelkirjeldatud näide on puhas sise-propaganda. Miks? Esiteks on uudis rajatud valele ja sisult nii jabur, et tsiviliseeritud riikides seda tõsiselt ei võeta (loomulikult on ka kurbi erandeid). Teiseks – arvestades Venemaa hetkeolukorda presidendivalimiste eel ja ka aegu ammuseid – on sealkandis alati otsitud “välisvaenlast”. Suurriikidega ei juleta jamada, aga väike Eesti sobib tagedaks fašismipesaks hästi.

Nagu ajaloost teada, on valel kahjuks omadus muutuda tõeks, kui seda

Läinud aasta 2. detsembril korraldas Kaitseliidu Tartu malev Tartu kesklinnas koostöös politsei ja päästeametiga õppuse, mille käigus pandi mitmeks tunniks “ülikool lukku”. Sellega katsetati jõustruktuuride koostööd linnaruumis, teadvustati ühiskonda vajadusest olla valmis haldama moodsa aja ohtusid ja saadi kogemusi, mis kulusid ära tänavuste aprillisündmuste ajal.

piisava järjekindlusega korrutada. Aga just tänu jaburatele valedele ja võltsfaktidele rajatud propagandale põrus Venemaa läänemaailma silmis aprillisündmuste aegu. Eks nad järgmine kord ole targemad...

Tulles nüüd tagasi propagandapasunate suuruse juurde, jääb üle ainult nentida, et suurus ei ole tähtis. Vähemalt mõnikord. Tähtis on tõde – ajalooline, eetiline, faktiline. Tõde oli, on, ja peab jääma meie põhiliseks relvaks propagandarindel.

Kaitseliidu kontekstis ei saa me rääkida väljapoole riiki suunatud propagandast. Meil on teised ülesanded. Piisavalt vahva oli kuulda ühe Vene erusõjaväelase suust väikese aukartusega pikitud kommentaari Kaitseliidust kui ühest ohtlikust, imelikust ja ettearvamatust kambast. Mina tema arvamust kummutama ei tõtta. Teinekord elab propaganda oma elu ja soovitud tulemusi (loe: heidutamine) saavutatakse ka suunatud tegevusteta.

KAITSEVÄE VAJALIKKUS? KAITSELIIDU MÖTTEKUS? PALGAARMEE VÕIMALIKKUS?

Need on tänased märksõnad ja lõputute arutelude teemad. Eks kõik taandu poliitikute südametunnistusele ja analüüsivõimele, kuid tundub, et seda viimast on tänapäeval järjest vähemaks jäänud. Just sellises olukorras on Kaitseliidul täita olulisem roll, kui oskame arvata. Tegevteenistuses olev kaitsevälaline ja kaitseliitlane ei avalda meedias oma arvamusi, sest selline on seadus. Vabatahtlikul kaitseliitlasele on hoopis vabamad käed. Mis ei tähenda loomulikult seda, et kaitseliitlane peaks prohvet Maltsveti kombel iga kõrtsi ja kiriku ees oma riigikaitseusku kuulutama. Vähim, mida me teha saame, on olla oma rahvale nähtav.

Milline on levinud stamparusaam Kaitseliidust? Mingid mehed ajavad mingis võsas mingeid asju... Jah, ajame küll. Peaasjalikult võsas ajamegi, sest selline on väljaõpe ja selles ei ole midagi taunitavat. Aegajalt tuleb ka rahva silma all olla ning

* [Marko] Mihkelson: Eesti peab propagandasõjale jõuliselt vastama (10.08.2007 – BNS (siseuudised)/uudis)

mitte ainult paraadidel ja “Kõikide laste isadepäeval”. Mäletan paari aasta tagust Scoutspataljoni patrull-õppust Sael – kogu linnas jätkus positiivset elevust pikaks ajaks, sest “meie poisid” olid võsast väljas ja linnarahvale näha. Siinkohal saab positiivse näitena esile tuua Kaitseliidu Tartu maleva õppust, kus koostöös tsiviilstruktuuridega pandi “ülikool lukku”. Kogu õppus oli rahvale näha ja ületas ka erinevate telekanalite uudisekännise. Ajalugu on teinud ka Kaitseliidu Pärnu malev, kes tegutses üleujutuse ajal reaalsituatsioonis (andku jumal, et neid olukordi oleks vähem).

Erinevaid üritusi, kus Kaitseliit on esindatud, ju ikka jagub, kuid reeglina oleme publiku jaoks “ühed laigulised kõik”. Kaitsevääre propaganda on ennast vaevaliselt, kuid kindlalt veerema saanud, meil veel arenguruumi on. Loomulikult on erinevus ka vahendites ja inimressursis. Seda enam tuleb rõhku panna propagandaväljunditele, mis ei nõua raha otseselt eelarve propagandarealt. Tartu maleva ülikooliõppus on siin hea näide – ei sentigi propagandarahaga, aga propagandat rohkem kui paraadil õhupalle jagades.

Aga pealinn ja sealne Eesti suurim malev? Mida me häbeneme? Kas kardetakse linnaõppuse käigus solvata aprillimõllajaid ja linnavalitsust? Ilmselt on olukord pealinnas nii sensitiivne, et Tallinna malev kui erikaitsepiirkonna malev ja linna-lahingulise väl-jaõppega üksus ei saa korraldada isegi orienteerumislauapäevakut teemal “Tunne oma kodulinna tänavaid”. Keerulisemast ja militaarsemast õppusest ei julge mõelda – äkki on “poliitiliselt ebakorrektne”. Nimetagem seda kas või jõudemonstratsiooniks – seda ta ju osaliselt ongi –, kuid sisepropaganda eesmärke teeniksid sellised õppused kuhjaga. Aga see on juba kõrgema tahte küsimus...

MEID OLI NÄHA

Küll aga õnnestus Kaitseliidu Tallinna maleval ennast näidata po-

Kiire kaleidoskoopiline läbilõige Kaitseliidu tegevusloogikast metsa kadunud inimese otsimisel oli nähtav populaarse politseisarja “Kelgukoerad” seerias, kus tegeldi kuritahtlikult metsa jäetud lapse otsingutega.

litseiseriaalis “Kelgukoerad”. Oktoobri alguses filmiti seriaali lõiku, kus kaitseliitlastel oli täita oma osa. Stseen nägi ette kaitseliitlaste kaasamist politseioperatsioonil, mille siuks metsast lapse leidmine. Kõlab nagu reaalne elu? Peabki kõlama, sest erinevatel otsinguoperatsioonidel on kaitseliitlased osalenud juba pikemat aega.

Filmivõtte ise oli organiseeritud väga suurejooneliselt: kohal olid politsei- ja kiirabiautod, Kaitseliidu masinad ja õhuväe kopter. Filmiti nii maalt kui ka õhust. Tallinna malev oli esindatud umbes rühmasuuruse üksusega kahel masinal. Lisaks veel mõned kaitseliitlased Harju maleva Saue kompaniist. Kindlasti oli nii mõnelegi üllatuseks, et filmivõtte on kirjeldamatult sarnane mõne õppusega – poolteist tundi ootamist ja 8 minutit kuulsust. Meie tegevus oli lihtne ja kiire: autodega metsa, ja lastumine, kiired instruktsioonid kaardiga ja metsa hargnemine. Tõenäoliselt ei jäänud nägupidi kaadrisse kõik Tallinna ja Harju kaitseliitlased, kuid nimepidi said nad lõputiitrites siiski mainitud. Milline oli monteeritud lõpptulemus, nägime telekraanilt, aga see ei olegi kõige tähtsam. Kõige tähtsam oli see, et meid oli näha.

Ei maksa alahinnata sisepropagandat, sest rahvas on see, kelle maksudest me elame. Rahva huvi Kaitseliidu ja kaitsevääre vastu on jätkuvalt suur. Mille muuga seletada

suurt rahvahulka Kaitseliidu boksistemaatilistel messidel või äratalamisohu erinevatel paraadidel ja analoogsetel üritustel. Me oleme huvitavad ja atraktiivsed. Ärgem laskem sellel huvil kustuda.

Metsatulekahjud, merereostused, otsinguoperatsioonid – me oleme olnud esindatud kõikjal, ilma seda suurema kella külge panemata. Aga äkki peaks? Harvaesinev ei ole otsinguoperatsiooni uudises kõlav lause: “Otsingutel osalesid ka kaitseliitlased.” Missugused kaitseliitlased? Millisest malevast? Millisest malevkonnast? Anonüümsus on info surm ja umbisikulikus tapab asja uudisväärtsuse. Eestlane on oma loomult heas mõttes kolkapatrioot. Niipea, kui anonüümsusest kaitseliitlastest saab uudistes Tartu maleva või Lääne maleva kaitseliitlane, on loodud side sama kandi inimestega ja “suvalistest laigulistest” on saanud “meie poisid”. Ärge unustage, et ajakirjanik on mugav (ja laisk) – talle tuleb infot kandikul viia. Viia ja viia, sest Kaitseliidu tegemised ei muutu ajakirjanikule kunagi sama põnevaks kui mõne prominendi seksiskandaal.

Tagasihoidlikkus pidi kaunistama, ütleb üks vanasõna. Teise vanasõna järgi pidi aga kõvasti kaagutamine muna kvaliteeti tähendama. Võta nüüd kinni, kumb see õige on.

Mõtte selle jutu kirjapanekuks sain filmivõtte ajal, kuulates, mida räägivad meie ümber kogunenud uudistajad. Hea oli kuulda siirast lauset: “Võimas vaatepilt! Kohe selline julgem tunne tuleb!” **KK!**

Nimed, mida pole raiutud marmortahvlile

Tekst: RIHO ÜHTEGI, major

Kes minevikku ei mäleta, elab tulevikuta, ütleb vanasõna. Paraku tuleb igal sammul tõdeda, et kipume kedagi või midagi unustama. Unustame selle, kuidas kunagi elasime, kelle pärast oleme südant valutanud, kellele peaksime tänulikud olema ühe või teise asja eest. Veelgi enam, unustame isegi selle, kuidas meile vabadus tuli ja kuidas lubasime selle nimel kartulikoori süüa. Kartulikoori meil aga süüa ei tulnud, vabadus tuli verd valamata ja Eesti riik on taasisesevumise järel suutnud kiiresti õitsele puhkeda.

TAASTATUD KAITSELIIDU ALGUSAJAST

Eesti Kaitseliiduga, mis taasloodi ametlikult 17. veebruaril 1990, on samad lood. Täna on organisatsioon paisunud suureks, prestiižikaks ja usaldusväärseks, tema liikmeskond aina kasvab ning Kaitseliidu tähtsust riigikaitsestruktuurina rõhutatakse üha enam. Kuid kui palju teab tänane kaitseliitlane sellest, millise valu ja heitlustega algas see kõik 1990. ja 1991. aastal? Kui paljud üldse mäletavad, et alles 16–17 aastat tagasi oli Eesti riigi seisukoht Kaitseliidu osas pigem eitav kui jaatav? Kui paljud mäletavad, kuidas Kaitseliidul tuli võidelda oma eksistentsi eest, sest piisavalt palju oli neid, kelle arvates tulnuks Kaitseliidule eelistada Kodukaitset? Kaitseliitlasi kujutati ajakirjanduses tihti viinaninade või veidrikena, kes mundri ja püssi toel tahavad välja elada oma kibestumist maailma peale. Kaitseliidu juhte süüdistati madalalaubalisuses või liigeses poliitilises, kaitseliitlaste tegusid häbeneti, neist distantseeruti või nimetati lausa kriminaalseteks.

Nüüd, kui oleme uhked selle üle, et valitsus viis Tõnismäelt minema pronksõduri, kipume unustama, kuidas kaitseliitlane Harri Henn 17. aasta eest tõstis julge mehena praeguse Kaitseväe Ühendatud Õppeasutuste, Balti Kaitsekolledži ja Kaitseliidu Tartu maleva ühise hoone eest pjedestaalilt maha Lenini kuju. Kui peaksin võrdlema, kes käitus julgemalt, kas Harri Henn toona või Andrus Ansip tänava kevadel, ütleksin kahtlemata, et Henn. Kõik toonased Kaitseliidu tegemised olid omamoodi julgustükid, olgu selleks siis Kaitseliidu asutamine Järvakandis 1990. aasta veebruaris, piiripostide kaevamine Eesti Vabariigi riigipiirile 1991. aasta septembris või kaitseliitlase mundri selga tõmbamine ja telemaja kaitsele tõttamine 1991. aasta augustiputši päevil.

Kuid kui palju teab tänane kaitseliitlane sellest, millise valu ja heitlustega algas organisatsiooni taasasutamine 1990. ja 1991. aastal?

Kuid vähem kangelaslik polnud lõputute läbirääkimiste pidamine valitsusega ja vankumatult oma seisukohtade juurde jäämine, mis oli toonaste Kaitseliidu juhtide roll. Toonased “madalalaubalised” kaitseliitlased olid need mehed, kes olid alati valmis omal kulul, omast ajast ja oma vahenditega esimese kutse peale välja minema ning Eesti vabaduse eest võitlema. Nende meestega julgesin kindlalt luurele minna ja rahuliku südamega neile loota igasugustes olukordades. Neile meestele võlgnen oma karjääri kaitseväes ja laiemas plaanis teatud osas ka selle, et mul on olemas oma pisike ja armas isamaa, mida ei varjuta kaardil suur punakasroosa värviplärakas kirjaga CCCP.

Paraku on nii, et kõigest tublidest kaitseliitlastest ei jõua üks inimene kirjutada. On positiivne, et Kaitseliit on otustanud kaante vahele koguda oma uusajaloo, kuid samas on kahju, et sellele on hakatud tähelepanu pöörama nii hilja. Kahjuks on palju materjali hävinud ja palju mälestusi on ununenud. Kas on keegi üldse uurinud, kui paljud 17. veebruaril 1990 Järvakandis Kaitseliidu taasasutamisele kogunenud 125 inimesest on veel elus või kui paljud elusolevatest on aktiivsed kaitseliitlased või kaitsevaelased?

Minu eesmärk on selles ja järgnevates Kaitse Kodu numbrites kirjutada neist inimestest, keda pean Kaitseliidu rajamise ja arendamise juures organisatsiooni algusaastatel oluliseks. Kõik nad polnud juhid, aga osutasid ühes või teises situatsioonis võtmeisikuteks. Kirjeldan nende kaudu sündmusi, mis olid minu arvates olulised. Kirjeldatavate isikute valik ja hinnangud on loomulikult subjektiivsed, sest need on minu hinnangud. Kuid see on loodetavasti ka hea, ärgitades sel moel mälu värskendama ja oma arvamusi avaldama ka teisi, kes algusaastaid mäletavad. Ehk saan sel viisil aidata kaasa Kaitseliidu ajaloo uurijate tööle.

KALLE (ISTVAN) ELLER

Loomulikult on mees, kellest alustada tuleb, Kalle Eller. 17. veebruar 1990 on ametlikult dateeritud Kaitseliidu taassünni kuupäevaks. Kuid tuleb märkida, et juba enne seda oli mõnes kohas loodud Kaitseliidu üksused (näiteks Otepää Kaitseliit oli loodud juba 1989) või klubid, mis olid sisult kaitseliitlikud (nt Tarapita ja Kulter). Kuid alles Järvakandis võeti vastu ajutine Kaitseliidu põhikiri, valiti keskjuhatus ja Kaitseliidu ülem. Et Eesti

on väike ja karmimad nõukogudevastased inimesed olid selleks ajaks juba liitunud Eesti Kodanike Komiteede liikumise ja Eesti Rahvusliku Sõltumatuse Parteiga (ERSP), pole ime, et lõviosa kokkutulnuid olid eelnimetatud poliitiliste organisatsioonide liikmed. Neid tiivustas tagant tunne, et on vaja ajada Eesti asja, kuid neil polnud selget visiooni, kuidas seda teha, rääkimata ettekujutusest, milline peaks olema sõjaväeline organisatsioon. Teisalt olid sedavõrd juurdunud nõukogudeaegsed tavad, et koosolekul ei tõstatatud mingeid alternatiivprobleeme – koosoleku juhataja juhatas, otsustas ja need otsused võeti vastu ühehäälselt. Ilmselt seetõttu valitigi üksmeelselt esimeseks Kaitseliidu ülemaks koosoleku organiseerinud Kalle Eller ja sama üksmeelselt hääletati ametisse tema poolt pakutud keskjuhatus. Sisuliselt oli Elleril Järvakanti tulles ain-sana olemas organisatsiooni plaan ja selle juhtkonna nimekiri, millega ta koosolekul välja tuli, ning teised, kontseptsioonita koosolijad, lihtsalt pahviks löi.

Tegelikult polnud Kalle Elleri valimine Kaitseliidu ülemaks sugugi halb otsus. Ta oli juba mõnda aega organisatsiooni loomise ettevalmistamisega tegelnud, tal olid sellise keerulise aja kohta vajalikud juhiomadused, nagu piisavalt isepäisust ja jonnakust, mida on talle küll ette heidetud, kuid mis päästis ilmselt organisatsiooni kiirest politiseerumisest ja ERSP või Eesti Kongressi sõjaliseks tiivaks muutumisest. Samuti olen üsna kindel, et kokkutulnutest oli ehk ainult Elleril mingisugunegi visioon Kaitseliidust kui sõjaväelisest organisatsioonist.

TAASLOODUD KAITSELIIDU STRUKTUURIST

Kaitseliit jagunes vastavalt Kalle Elleri näpunäidetele tol ajal malevateks, lipkondadeks, malevkondadeks, salkadeks ja rühmadeks. Tegelikuses aga valitses organisatsioonis paras anarhia, sest mõni rühmasuurune organisatsioon nimetas ennast malevaks, samas teine püüdis kinni pidada ajaloolistest nimetustest. Nii ei kandnud Kaitseliidu Elva üksus mitte nimetust salk, vaid kompanii (enne Nõukogude okupatsiooni oli Elvas Kaitseliidu kompanii), Tartus aga tegutses üheaegselt Harri Henu juhitud Tamme malev ja sellest palju suurem Tartu 1. malevkond, mida juhtis Meelis Säre.

Lipkond oli täiesti uus nähtus, mida Kaitseliidu ajaloos varem ei tuntud. Kalle Eller tõi selle uue struktuuriük-

Kalle Istvan Eller, Kaitseliidu taasasutaja.

suse mängu praktilistel kaalutlustel. Nimelt püüdis ta kinni pidada Eesti ajaloolistest maakondlikest piiridest, kuigi tegelikkuses polnud võimalik neid piire järgida, sest Eesti administratiivkaarti oli rajoonideks jaotamisel kardinaalselt muudetud. Nii oli näiteks ajalooline Tartumaa jaotatud Jõgeva, Tartu ja Põlva rajooniks ning hõlmas ka osa Valga rajooni. Hilisem jaotamine maakondadeks säilistas rajoonide piirid. Et ajalooline Tartumaa oli tükeldatud nelja maakonna vahel, polnud võimalik ühendada ka näiteks Kaitseliidu ajaloolist Tartumaa malevat. Nii tuigi Elleril idee luua Põhja-Tartumaa ja Lõuna-Tartumaa lipkonnad. Hiljem sai

Põhja-Tartumaa lipkonnast Jõgeva malev ja Lõuna-Tartumaa lipkonnast Tartumaa malev ning viimane liideti 1993. aastal Tartu linna malevaga.

KEERUKAS AEG JA TARTU LENIN

Elleri juhtimisstiil oli ühelt poolt jäik ja kompromissitu, teiselt poolt jättis ta alluvatele ülematele väga vabad käed tegutsemiseks. Ta edutas meeeldi ja kiiresti talle perspektiivikaina tunduvaid mehi vastutavatele ametikohtadele, andes neile vaid üldised juhised ning lastes ülejäänuga meestel ise hakkama saada. Ühelt poolt võis see olla tingitud ta enda kogematuses juhtida sõjalist organisatsiooni, kuid teisalt oli see kindlasti ka tolle aja kohta uudne ja demokraatlik juhtimisstiil. Siinkohal võivad paljud mulle vastu vaielda, eriti kui meenutada Kaitseliidu sisekonflikte 1990. aastal, kui organisatsioon septembris sisuliselt kaheks lõhestus.

Kuid tuleb silmas pidada, et Eller nõudis organisatsioonilt n-ö poliitilist distsipliini ehk seda, et organisatsioon peab kinni neist üldistest põhimõtetest, mis tema poolt on välja öeldud. Organisatsiooni sees jättis ta alluvatele ülematele vabad käed Kaitseliitu kujundada ja ehitada.

On huvitav, et ta aktsepteeris väga erineva minevikuga tegelasi. Teda ei paistnud huvitavat, mida inimene varem tegi, talle oli oluline, et inimene oleks Kaitseliiduga liitunud organisatsioonile ustav. Selline tolerantsus andis võimaluse tema soosingusse tõusta mõnikord ka sellistel inimestel, kelles ta hiljem pettus või kes ta hiljem reetsid.

Samas on selge, et aeg oli äärmiselt keeruline. 1990. aastal kogunes Kaitseliitu põhiliselt kaht liiki inimesi: ühelt poolt rahvuslik-poliitiliselt üliaktiivsed “mässa-jad” ja teiselt poolt mittenõukogulikust militarismist

vaimustuvad mehepojad, kes olid ka omamoodi mäsajad, kuigi mitte niivõrd poliitilised. Eller eelistas toetada (ja ka toetuda) pigem viimastele, kelle tegemistest tekkis vähem ohtu saada poliitilise tasandi poolt lintšitud. KGB-l, mis sisuliselt pakkis juba kohvreid, jätkus jõudu vaid poliitiliste oponentide ja Kaitseliidu jälgimiseks, kuid mitte ohjamiseks. Seega polnud ohtu oodata mitte sedavõrd NSV Liidu aparatšikute poolt, vaid hoopis Eesti sisepoliitiliselt juhtkonnalt. See oli ka põhjus, miks Eller avalikkuse ees distantseerus Harri Henu Lenini mahavõtmise aktsioonist ning teatas, et Henn on rikkunud kaitseliitlike norme. Asi jõudis lausa Tamme maleva laialisaatmise käskkirjade ni, kuid – nagu arvata oli –, malev muidugi laiali ei läinud. Mitteametlikult Eller muidugi tunnistas, et Henn sai hakkama julge teoga. Miks ta avalikkuse ees teisiti käitus, võib ainult oletada, aga kõige õigem oleks seda temalt endalt küsida. Mina arvan, et Eller tegi seda soovist näidata Kaitseliitu ühtse ja kontrollitava organisatsioonina, lootuses, et sel moel on see aktsepteeritavam ja vastuvõetavam ühiskonnale, mis Elleri arvates vajas juba oma riigikaitsesüsteemi.

EKSIILVALITSUSE HÕLMA ALL

See Elleri sümpaatia noorte ja poliitiliselt mitteaktiivsema Kaitseliidu tiiva vastu maksis talle ka tema koha. Kogu seda perioodi, mil Eller juhtis Kaitseliitu, iseloomustavad pidevad ERSPsse kuuluvate ja teiste rahvuspoliitiliste kaitseliitlaste rünnakud tema vastu. Need rünnakud algasid juba enne 1990. aasta suve, kuid muutusid eriti intensiivseteks pärast seda, kui Eller oli Harri Henu teo hukka mõistnud. Teda süüdistati pidevalt vassimises, valetamises ja varjamises ning mingil osal neist süüdistustest oli ilmselt ka tõepõhi all. Kaitseliitu olid astunud erinevad inimesed erinevate ootuste ja lootustega, kõigi nende hinge polnud võimalik näha. Üks aga ühendas valdavalt kõiki: Kaitseliitu olid kogunenud inimesed, kelles oli parajalt mässumeelt ja julgust mõelda ja tegutseda oma relvajõudude loomise nimel. Vastasel juhul oleksid nad liitunud 15. mail 1990 seoses lõssenkestidest töölistmalevlaste mässuga Toompeal loodud Kodukaitsega, mida toetas valitsus. Oli ju Kodukaitse esialgne nimetuski Kodukaitse Liit, millega püüti selgelt luua valitsuskuulekat alternatiivi Kaitseliidule. Kaitseliit aga oli mässajate organisatsioon ning mässulisi juhtida ja hoida oma haardes on isegi kogunud juhil äärmiselt raske.

Mässajaid pole ainult raske juhtida, vaid keeruline on neid ka poliitilisel maastikul kuhugi paigutada. See tõttu olid üheks Kaitseliidu peamiseks probleemiks, seda mitte ainult organisatsioonile, vaid ka inimestele väljaspool organisatsiooni, alluvussuhted kõrgemal asuvate instantsidega. Eesti Komitee andis 1990. aasta mais välja otsuse, milles ta nendib, et Kaitseliit peaks tegutsema Eesti Komitee egiidi all. ERSP arutas mitmel

koosolekul Kaitseliidu temaatikat ja kuigi seda on eitatud, arutati ka seal Kaitseliidu alluvussuhteid Eesti Komitee ja ERSPga. Aga Kaitseliidu eesotsas püsis endiselt Kalle Eller, kes küll möönis, et nii Kaitseliit kui ka Eesti Komitee tuginevad Eesti Vabariigi järjepidevusele, kuid pidas paremaks jätta Kaitseliit eraldiseisvaks kodanikualgatuslikuks organisatsiooniks, mis allub Eesti Vabariigi eksiilvalitsusele.

Sellesisuline päevakäsk anti välja 4. juulil 1990. Vastavat otsust toetas ka eksiilvalitsuse peaminister

presidendi ülesannetes Heinrich Mark. Sellega oli alluvusvahetuse justkui fikseeritud. Probleem seisnes aga selles, et Heinrich Margi eksiilvalitsust kõik Eesti Vabariigi järjepidevuse järgijad ei tunnistanud. Ameerika Ühendriikides tegutsenud Eesti saatkonda ei peetud paljude poolt otseselt Eesti Vabariigi järjepidevuse edasikandjaks. Ometigi ei tuletanud seda enam keegi meelde, kui Heinrich Mark oma volitused 1992. aastal põhiseaduslikult valitud Riigikogule üle andis.

Oli, kuidas oli, kuid kindlasti oli eksiilvalitsuse otsus anda 24. veebruaril 1991 reale Kaitseliidu juhtidele sõjaväelised auastmed otsene sõnum alluvussuhete kohta. Nii said ohvitserideks ühtekokku 13 kaitseliitlast, kes olid eelnevalt silma paistnud organisatsiooni loomisel ja meeskondade juhtimisel. Sama aasta 8. septembril liisandus nimekirja veel paarkümmend meest. Hilisemal ajal pole toona välja antud ohvitserisertifikaate enam tunnustatud. Seda põhjendatakse asjaoluga, et ohvitserideks said ilma sõjalise ettevalmistuseta isikud. Samas tuleb aga tunnustada nende inimeste organiseerimis- ja juhtimisvõimet, kui nad suutsid vedada sellisel keerulisel ajal Kaitseliidu malevaid ja malev-kondi. Maailmas on piisavalt levinud n-ö kogemustel tugineva hariduse tunnustamine, mida nüüd kavatsetakse rakendada ka Eestis. 1990. ja 1991. aasta kogemusi võib aga arvestada kolmekordsena, sest kaitseliitlastest üksuste ülemad said sel perioodil ennast näidata ka korduvalt kriisisituatsioonides.

KAITSELIIT PEEAEGU LÕHKI

Sisepingete ja Kalle Elleri tahtmatuse tõttu kellelegi järeleandmisi teha jõudis olukord 1990. aasta teisel poolel sinnamaani, et 1990. aasta septembris Viljandisse kogunenud Kaitseliidu koosolekul tuli Ellerial oma poolehoidjate jõudemonstratsiooni toetusel vaigistada vastaseid. Pärast seda kirjutasid ajalehed, et Kaitseliit on lõhki.

Päris lõhki Kaitseliit siiski ei olnud, organisatsiooni sees toimusid vilkad läbirääkimised, et saavutada kompromisse. Diskussioonide tulemusena jõuti selleni, et 10. novembril 1990 tuli kokku Kaitseliidu suurkogu, mida valiti sümboolselt juhatama Eesti Komitee esindajad Illar Hallaste ja Kalle Jürgenson. Suurkogu tegi muudatused Kaitseliidu juhtimisse. Üheisikuline juhtimine

Kaitseliitu kogunes 1990. aastal põhiliselt kaht liiki inimesi: ühelt poolt rahvuslik-poliitiliselt üliaktiivsed “mässajad” ja teiselt poolt mittenõukogulikust militarismist vaimustuvad mehepojad, kes olid ka omamoodi mässajad, kuigi mitte niivõrd poliitilised.

Kalle Eller pidas paremaks jätta Kaitseliit eraldiseisvaks kodanikualgatuslikuks organisatsiooniks, mis allub Eesti Vabariigi eksiilvalitsusele.

asendati kollektiivse organi – Kaitseliidu keskjuhatusega. Niisamuti võeti vastu Kaitseliidu ajutine põhikiri, mis oli oma sisult tunduvalt enam 1931. aasta põhikirja sarnane kui senine, Kalle Elleri koostatud ajutine põhikiri. Sisuliselt lõppes sellega Kalle Elleri roll Kaitseliidu ülemana. Esile kerkis uus liider – keskjuhatusse valitud Manivald Kasepõld.

RAHVUSLIK KAITSEALGATUSKESKUS

Nüüdsest pühendas Kalle Eller oma tähelepanu uuele sõjalisele organisatsioonile – Rahvuslikule Kaitsealgatuskeskusele. Ma ei oska täpselt dateerida Rahvusliku Kaitsealgatuskeskuse loomise aega. Kas oli see juba 1990. aasta lõpul või asutas Kalle Eller selle organisatsiooni 1991. aasta kevadel, kui ta Kaitseliidu ülema kohalt oli taandatud. Igal juhul oli algselt tegu Ellerile lojaalseks jäänud Kaitseliidu üksustega.

Paljud kaitseliitlased arvas Eller kaitsealgatuskeskusesse automaatselt ilma nende nõusolekut küsimata. See aga ei meeldinud Kaitseliidu juhtkonnale ning 1991. aasta 30. augustil võttis Kaitseliidu keskjuhatuse vastu otsuse, et Kaitseliit ja Rahvuslik Kaitsealgatuskeskus on mittekattuva liikmeskonnaga organisatsioonid, mille vahel ei ole alluvussuhteid. See otsus oli tingitud asjaolust, et Kalle Eller kippus jätkuvalt võtma sõna Kaitseliidu eest ja esindama Kaitseliitu, seda ka väljaspool Eestit. Ometigi ei suudetud Kaitseliidu ja Rahvusliku Kaitsealgatuskeskuse vahele selget piiri tõmmata. Rida Kaitseliidu allorganisatsioone olid kaitsealgatuskeskusega seotud. Eriti ilmekalt tõestavad seda 1992.–1993. aasta sündmused Pullapää, kus Rahvusliku Kaitsealgatuskeskuse loodud Läänemaa Vabatahtlik Jäägrikompanii koosnes põhiliselt noorkaitseliitlastest, kes ei tahtnud tavapäraselt aega teenida. Ka Pullapää kriisi ajal saatsid mitmed malevad oma liikmeid Pullapääle appi, kuigi Kaitseliidu keskorganid olid pigem “mässajate” vastaspoolel.

Rahvuslik Kaitsealgatuskeskus ise seletas erinevust Kaitseliidust sellega, et Kaitseliit on seltskondlik vabatahtlik riigikaitseline organisatsioon, aga kaitsealgatuskeskus on täiesti militaarne organisatsioon, mille eesmärgiks on kaitseväge arendamine, mitte seltsielu elavdamine.

1991. aasta oktoobris teatas Rahvuslik Kaitsealgatuskeskus laiemale publikule, et võtab enda peale Eesti armee loomise, sõjaväeliste auastmete andmise ja andis korralduse formeerida Eesti kaitseväge rügemendid. Seoses Eesti kaitsejõudude loomisega 1991. aasta oktoobri lõpul kaitsealgatuskeskuse ideed häabusid, kuid päris lõplikult ei kadunud. Idee, mida kaitsealgatuskeskus propageeris, oli professionaalsete kõrgelt motiveeritud üksuste loomine, mille põhimõtted sarnanesid kõige enam nn Iisraeli armee mudelile. Sõdurid pidid saama mitmekesisest väljaõpet, elama koos oma relvaga, suutma tegutseda iseseisvalt jne. Kaitsealgatuskeskuse koosseisus oli ka rida noori kadette, kellest loodeti kujundada tuleviku ohvitserkond. Paraku jäi aga pidevalt vajaka rahast, toetusest ja sõjaväeinstruktoritest, mis-

KAITSELIIDU SUURIMAD AKTSIOONID KALLE ELLERI JUHTIMISE AJAL

- Eesti Kongressi valve korraldamine 1990. aastal, kui kollaste käelintidega kaitseliitlased Estonia ees paljude pilke püüdsid.
- 15. mail 1990. aastal tulid ka kaitseliitlased Toompeale Ülemnõukogu kaitsma, kui Mihhail Lössenko juhitavad streigikomitee jõugud üritasid tungida lossi. Et võimuorganid Kaitseliidu juhtimiskeskust üritusest ei teavitanud, reageeriti alles selle peale, kui Edgar Savisaar raadiopöördumisel rahvast üles kutsus. Siis mobiliseeriti ka lähemate Kaitseliidu üksuste grupid ja saadeti Toompeale.
- 1990. aasta 2. septembri nn piiriaktsioon ehk staabiõppus “Riigipiir 90”. Eesti Kaitseliidu allüksused läksid sel päeval Leningradi ja Pihkva oblastitesse Eesti Vabariigi ajaloolisele piirile ning panid sinna püsti piiritulbad. Leningradi oblastis läks kõik suhteliselt libedalt. Pihkva oblasti miilits oli ürituseks põhjalikult ette valmistunud. Hiljem selgus, et seda tänu ühele “koputajale”, kes KGBd operatsioonist eelnevalt teavitas. Kõik Petserist itta suunduvad teed olid miilitsa ja sõjaväe poolt blokeeritud ning Eestist tulevad inimesi vedavad sõidukid peeti kinni ja saadeti tagasi. Vaid Harri Hennul ja mõnel ta mehel õnnestus kõrvalteid pidi jõuda sihtmärgini Laura (Lavrõ) taha ja seal piiritulp maasse kaevata. Kuigi kagupiiril õppus otseselt ei õnnestunud, näitas see ometigi, kui võrd tõsiselt suhtus Vene pool Kaitseliitu. Kuuldavasti olid hiljem mitmed kõrged võimukandjad Leningradi oblastis karistada saanud, et Kaitseliidu ettevõtmise maha magasid.
- Konstantin Pätsi ümbermatmine Metsakalmistule 1990. aasta oktoobris. Märkimist väärib see juba kas või seetõttu, et Kaitseliit näitas ennast esmakordselt vormis. Tegemine oli USA sõjaväevormilt võetud ja eesti-päraseks kohandatud löikega välivormiga, mida kaitseliitlased kandsid veel aastaid. Vormid lasti õmmelda oma kuludega, mõnikord toetasid rahaliselt omavalitsused ja ettevõtted.

tõttu kaitsealgatuskeskus püsis vaevu hinges kuni oma eksistentsi lõpuni.

Rahvusliku Kaitsealgatuskeskuse lõpuks võib lugeda viimaste jäägriüksuste hääbumist 1994. aasta esimesel poolel. Ka Kalle Eller “kadus sel ajal kõrkjatesse”, nagu tavatsesid öelda tema lähemad võitluskaaslased. Eesti kaitsejõud pole temast rohkem kuulnud. Ellerist jäi maha tohutu pagas huvitavaid ja novaatorlikke ideid, mis osaliselt on tasahilju imbunud ka riigikaitsesse. Nii mõnestki tema juhtimise ajal esimesi tiivasitutusid teinud noorest kaitseliitlastest on tänaseks sirgunud tublid ja edukad kaitseväge ohvitserid. **KK!**

Major Riho Ühtegi on Eesti kaitseväge ohvitser, Kaitseliidu liige alates 1990. aastast.

Omavalitsusjuhtide riigikaitseõpe Soomes

Tekst: TÕNIS BLANK, Rapla maavanem

Kaitseliit viib riigikaitsealaseid koolitusi maavanematele ja kohalike omavalitsuste juhtidele läbi juba 2000. aastast. Tänavune kursus (9. novembril) sai esmakordselt teoks raja taga – Soome Riigikaitse Kõrgkoolis. Kaitseliidu eestvedamisel aastaid korraldatud riigikaitsekursused tutvustasid seekord Soome riigikaitseüsteemi.

Eesti maavanemate ja maavalitsusametnike esindus sai ülevaate Soome üldisest riigikaitsekoolitusest ja -kursustest. Tutvustati Soome totaalkaitseüsteemi ja kaitseministeeriumi rolli selles, räägiti Soome riigikaitsealasest seadusandlusest ja läänivalitsuse osast totaalkaitsest ning kohalike omavalitsuste valmisolekust. Samuti tutvustati riigikaitseüsteemi ning selle rahastamist ja ressursse. Räägiti ka kaitsevähkustusest Soomes.

Lektoriteks olid oma ala asjatundjad: Soome kaitseministeeriumi ametnik Matti Piispanen, päästeinspektor Matti Virpiaro, mereväekapten Jaakko Savisaari, kommodoor Antero Karumaa. Kursust koordineeris riigikaitsekursuste ülem kolonel Kim Jäämeri. Tõlkis kolonel Eero Riutala (kes oli Eestis president Lennart Meri esimene käsundusohvitser).

Meie tõise ja huvitava päeva lõpul esitas Soome pool kutse meie inimestele osaleda nende regionaaltaaseme kursustel, ka pakuti võimalust tutvuda lähemalt lääni valmiduskomisjoni tööga. Kaitseliit korraldab aga juba 20. novembril Paides riigikaitsekursuse kohaliku omavalitsuse juhtidele.

Soomes algasid regulaarsed kõrgemad riigikaitsekursused tippjuhtidele 1961. aastal. Kokku on kursustel osalenud umbes 40 000 inimest. Praegu on käimas 183. kursus. Kursused kestavad kolm ja pool nädalat, kusjuures reeded on vabad, et osaleja saaks oma põhitööga seotud asju ajada. Kursuste käigus

käsitletakse lisaks riigikaitsele veel mitmeid teemasid, külastatakse riigi juhtimis- ja kaitseorganeid ning olulisi strateegilisi asutusi (ringhääling, televisioon, päästeamet, õlifirmad jne). Antakse ülevaade erinevatest ohumudelitest (sh globaalsetest ohtudest) ja nende muutustest ning leitakse sarnaseid elemente sõjalistes ja tsiviilkriisides.

Riigikaitsealane väljaõpe Soomes on otse valitsuse pädevuses, seega tsiviilkontrolli all. Kaitseministeeriumi vastutusel on ühiskonna elutähtsate tegevuste planeerimine ja kooskõlastamine. Väikekriisides toetavad kaitsejõud teisi organisatsioone, suurte

kriiside puhul on rollid aga vastupidised. Juhtimisvastutus on sellel ametkonnal, kelle vastutusala kriis on. Koostööd tehakse võrgustikus, mitte hierarhiliselt. **KK!**

Soomes on riigikaitsekursuste korraldamine muudetud hästitoimivaks süsteemiks, mis annab juhtidele eelduse langetada kriisiolukorras õigeid otsuseid.

KURSUSLASTE MULJEID

KALLE KÜTTIS, Viljandi maavanem:

Meie kriisiõppustel rõhutatakse vertikaalset käsuliini, Soomes peetakse oluliseks võrgustikku, nn kristalli, mille igal tahul on oma koht ja roll riigikaitse ning turvalisuse loomises. Juhtimine käib kaitseministeeriumi kaudu. Kaitseväge kaasamist looduskahjude likvideerimisel peetakse loomulikuks. Kuigi on tegemist riigikaitsekursustega, moodustab puhtmilitaarne osa vaid 16% kursuste mahust, ülejäänud seotub tsiviileluga. Nagu kuulsime, pole riigikaitsekursused Soomes lihtsalt *pro forma* loengud, vaid mitmepäevased põhjalikud õppused.

KAUPO KASE, Viljandi maavalitsuse IT-juht, kriisikomisjoni esimees:

Meeldiv oli kuulda, et Soome noored tahavad minna sõjaväkke, et kogu pere toetab neid ja teenistuse lõppedes töötuse andmisele tulevad kaasa elama pereliikmed ja sõbrad. Üllatav oli see, et riigikaitsekursustel osalemisest huvituvad ka ettevõtjad ja omavalitsuste töötajad. Sellist koolitust oleks vaja ka meie omavalitsusjuhtidele. Soomes ei suudeta kõiki kursustele soovijad vastugi võtta, mis näitab ilmekalt head kaitsetahet. Nagu kuulsime, arutatakse Soome kaitsepoliitika läbi väga erinevatel tasanditel. Veel oli üllatav see, et Soome kaitseväes on palju naisi.

MONIKA HELMERAND, Ida-Viru maavanema kt:

Oli väga hariv kursus, sest ega ma seni teadnud Soome kaitseüsteemist suurt midagi.

HANNES MAASEL, Hiiu maavanem:

Esmapilgul võib tunduda küsitav, kas maavanematel on vaja osaleda riigikaitsealasel koolitusel. Tõepoolest – otsest kokkupuudet maavanemal ju riigikaitsega ei ole. Kuid kahes valdkonnas kuluvad koolitusel saadud teadmised marjaks ära. Need on militaar- ja tsiviilstruktuuride koostöö ning kriisiregulimine. Just need teemad andsid Helsingis korraldatud koolitusel minule kui saarel asuva maakonna maavanemale palju mõtteainet.

Kaitseliit alustas miinipildurite väljaõpetamist

Tekst ja fotod: IVAR JÕESAAR, kapten

Tänavu sügisel viidi Kaitseliidus esmakordselt läbi miinipildurite reservõppekogunemine. Sellel esimesel miinipildujarühmade õppekogunemisel osalesid Kaitseliidu Järva, Jõgeva, Alutaguse ja Sakala maleva miinipildujarühmad.

Kui jalaväerühmade õpetamise ja käsituli relvadest lahinglaskmisega saavad malevad ise hakkama, siis spetsiifilisi erialateadmisi nõudva miinipildujarühmade väljaõpetamise juhtimise võttis enda peale Kaitseliidu peastaabi väljaõppejaoskond. Kaitseliidu peastaabis koostati ka õppekavad ja lepitati kokku instruktoritega, kes tulid nii kaitseväe väljaõppekeskustest, Võru Lahingukoolist kui ka Kaitseliidu malevaist.

KIRJU, KUID EDUKAS SELTSKOND

Mitme maleva kaitseliitlastest ja kaitseväe üldreservist kokku tulnud miinipildurite väljaõpetamiseks kasutas Kaitseliit esmakordselt Jõgevamaal Puurmanis endise Kirna

talumaadel asuvat õppekeskust. See tähendab, et kohaletulnuil polnud vaja ise sissitelkides sooja saamiseks ahju kütta, vaid ööbiti korralikes tubades. Paraku polnud teave sellistest mugavustes jõudnud kaugeltki kõigi kõrvu, mis tähendab, et reservõppekogunemisele jõudsid kohale väevalt pooled. Miinipildujatega olid neist varem kokku puutunud vaid üksikud. Ka rühmade juhtivkoosseis ja meeskondade ülemad polnud Kirnale tulles oma eelseisvaks ülesandeks kaugeltki valmis. Seega võib öelda, et täiesti toored meeskonnad alustasid nullist.

Kaitseliidu peastaabi väljaõppejaoskonna staabiohvitser, reservõppekogunemise ülem major Oleg Vanneri hinnangul saavutati sellel reservõppekogunemisel vähesest osavõtjaskonnast hoolimata täiesti uus tase. Otsus koordineerida õppuste protsessi Kaitseliidu peastaabi tasemel õigustas end igati. Major Vanneri sõnul aitas väljaõppe heale

kordaminekule kaasa asjalik õhkkond, mis kujundati kohe õppekogunemise esimesel nädalal. Instruktorid kohtlesid algusest peale igat ametimeest vastavalt tema sõjaaja ametikohale ning nii said rühmaülemad ja meeskondade ülemad

Instruktorid kohtlesid algusest peale igat ametimeest vastavalt tema sõjaaja ametikohale ning nii said rühmaülemad ja meeskondade ülemad viia end kurssi oma ametikoha kohustuste ja distsipliiniga.

viia end kurssi oma ametikoha kohustuste ja distsipliiniga. Hiljem, kui kohale jõudis reakoosseis, oli

juhtidel end juba lihtsam kehtestada ja äsjaomandatud teadmisi meeskondadele edasi anda.

MOTIVATSIOONIST JA KIIRVÄLJÄÕPPEST

Kõige suurem kaitseliitlaste protsent oli Järva rühmas. Major Vanneri sõnul võttis Kaitseliidu Järva malev miinipildujarühma komplekteerimist väga tõsiselt. Kõik kaitseliitlased, kes sinna tulid, olid väga motiveeritud, võtsid väljaõpet rahulikult pea ja südamega ning kui jõudis kohale reakoosseis, andsid teadmisi sama rahulikult edasi.

Laadida! Tähelepanu! Tuld!

Seekordse reservõppekogunemise ajagraafik võimaldas läbi võtta vaid kümnendiku vajalikust väljaõppest. Juhid, kes tulid varem, olid juba leppinud, et nad peavad seal olema ja relva usaldama. Kuid reakoosseisule tuli kõik kuidagi liiga äkki. Sihtureile ja laadureile oli see tõesti minimaalne väljaõppeaeg, et kõik vajalikud toimingud õiges järjekorras selgeks saada. Loetud tunnid, mis meeskonnal õnnestus koos harjutada, ei jõudnud ka korralikku lihasmälu kujundada.

Major Vanner tunnistas, et mõnes mõttes on selline üksuse kiirküpsetamine vale, sest tekib kiire eufooria, et nüüd oskame kõike. Motivatsioon, nagu ikka reservõppekogunemistel, läks üles siis, kui mehed, eriti reakoosseis, nägid laskmist. Kui siis pärast lahinglaskmist tuli jälle kuivalt samu harjutusi teha, oli motivatsioon taas langemas. Ei jäänud muud üle, kui muuta ootamatult drillirutiini, määrata uued tulepositsioonid – ning juba justkui enesekindlaks saanud meestel hakkasid harjumatus olukorras käed värisema.

Üldreservist õppustele kutsutute seas olid mõned väga head reservseersandid – targad, oskajad –, aga nad pole kaitseliitlased ja neid ei tõmba laiguline elu. Nad ütlesid, et kui nad tahaksid minna nädalavahtetusel metsa miinipildujaga ringi jooksma, siis pere ei saaks aru.

Kompromissina pakkusid nad, et on valmis tulema malevastesse appi drilli korraldama, aga see on siiski vaid külaskäimine. Kuidas malevad suudavad üldreservist tulnud mehi, kes olid koju minnes rõõmsad, et nüüd tuleb mitme aasta pikkune tulepaus, motiveerida harjutusi jätkama, ei osanud major Vanner ennustada.

Ühtlasi näitas see reservõppekogunemine, et praegu esmase kokkuharjutuse teinud meeskonnad peaksid kokku jääma ja maleva juures treeninguid jätkama. Igatahes on neljas malevas praegu üks-kaks miinipildujameeskonda, nii et malev saab edaspidi korraldada kas või näidislaskmisi ja see on osa värbamiskampaaniast.

ÕPPUSTE ÕPETUNNID

Väljaõppekava aluseks võeti maaväes koostatud õppekava, aga seda tuli vastavalt Kaitseliidu eripärale kohendada. Esiteks on muidugi meeskonna väljaõpetamiseks kasutatav ajaressurs hoopis teine, teiseks ei saadud põhjalikumalt taktikaväljaõpet liikumiseks maastikul, tulejuhtimist ja muid olulisi asju. Reservõppekogunemise üheks oluliseks saavutuseks pidas major Vanner kursuse raamistikus välja töötatud kontrollharjutusi ja komp-

leksharjutuse plaani koos testide ja hindamiskriteeriumidega. Nüüd on need testifailid olemas ja järgmistel kursustel saab neid kasutada.

Major Vanneri järeldus oli, et sellised spetsiifilised erialaväljaõpped tuleb ka edaspidi korraldada tsentraalselt.

Sihtureile ja laadureile oli see tõesti minimaalne väljaõppeaeg, et kõik vajalikud toimingud õiges järjekorras selgeks saada.

Siis saadakse kokku vajalik varustus ja relvastus ning kaitseväge parimad instruktorid. Kaalumisel on ettepanek kaasata ka

tänavu väljaõppel olnud meeskonnajuhendajaid, et saaks hakata looma Kaitseliidu oma instruktorkonda.

Järgmise aasta miinipildurikursused on paremini ajastatud ning kavas on korraldada need taas Kirnal, kus on kahtlemata parimad väljaõppetingimused. Kui jutud siinsetest mugavustest levivad, tuleb ka rahvast rohkem kohale.

Kokkuvõtteks nendib Major Vanner, et plaan pidas. Täiesti võõrad inimesed tulid miinipildujameeskondadesse kokku, tegid kaks nädalad intensiivselt harjutusi ja olid seejärel lahinglaskmisel edukad. Ja mehed nägid, et saimegi hakkama. Mida rohkem osaleb sellisel õppekogunemisel kaitseliitlasi, seda parem. Sest siis jääb kogu kulutatud vaimne ja aineeline ressurss Kaitseliitu ning mingist mitmeaastasest tulepausist pole juttugi. **KK!**

Fotod: Ivar Jõesaar

MALEVATES

HARJU JA TALLINN

Kaitseliidu Tallinna maleva lasketiirus Männikul 24. oktoobril korraldatud Kaitseliidu Harju ja Tallinna maleva ning Põhja Politseiprefektuuri ühise laskevõistluse eesmärgiks on tihendada maakonna politsei, Kaitseliidu ja teiste sisejulgeoleku valdkonna koostööpartnerite kontakte, populariseerida laskmist kui võistlussporti kaitseliitlaste ja politseiametnike seas ning selgitada välja parimad laskurid.

Harju maavanema Värner Lootsmanni sõnul osutus ühine laskevõistlus üle ootuste populaarseks. "Loodan, et võistlusest kujuneb iga-aastane traditsioon, kus panevad enda oskused lisaks seekord osalevatele proovile ka teised maakonna eriteenistused ja kaitseväge üksused," lisas maavanem Lootsmann.

Laskevõistlustel osales kokku ligi sada võistlejat. Võistlustule astusid nad neljaliikmeliste võistkondadena. Mõõtu võeti nii püstoli- kui ka automaadi-laskmises. Eraldi arvestuses võrdlesid oma oskusi tulirelvade käsitlemisel ka Harju maavanem ja maavalitsuse ametnikud, Tallinna linnavalitsuse ja Saku vallavalitsuse esindajad ning Kaitseliidu Tallinna ja Harju maleva ning Põhja politseiprefektuuri juhid.

Ühise laskevõistluse võitis Kaitseliidu Tallinna malevasse kuuluv Kalevi malevkond, kellele Harju maavanem andis üle maavalitsuse rändkarika.

Juhtide võistluses edestasid militaarstruktuuride esindajad omavalitsuste ja maavalitsuse juhtkondi. Parim juht oli Kaitseliidu peastaabi ülem major Kajari Klettenberg.

Vt ka videoid (<http://www.postimees.ee/251007/esi-leht/siseuudised/291512.php> ja <http://www.delfi.ee/news/paevauudised/eesti/article.php?id=17245980>).

Tartu kaitseliitlasid pidasid Nursipalus linnalahingut

Tekst: JAANIKA OJAKÕIV

Nursipalu vanad majad said 5.–7. oktoobrini taas lahingumõllu tunda, sest Kaitseliidu Tartu malev koolitas seal oma võitlejaid linnas lahingut pidama. Linnalahingut harjutama kogunes ligikaudu 120 võitlejat, neist 27 vastutegevuses. Agressiivset vastast kehastasid jalaväe väljaõppekeskuse Kuperjanovi Üksik-jalaväepataljon ajateenijad, kes omandavad kogemusi Kaitseliidu Tartu maleva tegevliikme nooremleitnant Lauri Teppo käe all. Õppusest võtsid osa ka Kaitseväge Ühendatud Õppeasutuste Kõrgema Sõjakooli kadetid, kes olid nõu ja jõuga abiks õppuse läbiviimisel koolitajate ning vahekohtunikena.

Linnalahing oli Tartu malevas oodatud väljaõppeüritus ja osalejate suureks üllatuseks oli seekord kasutada piisavalt imitatsioonivahendeid, mis ei ole Kaitseliidu õppustel just igapäevane. Meele tegi mõruks seik, et paljud relvad tõrkusid imitatsioonivahendite kehva kvali-

teedi tõttu ja tõrgete eemaldamiseks kulunud ajaga oleks saanud tunduvalt rohkem koostööd harjutada.

Õppuse läbiviimisel jäeti suur osa kanda allüksuste ülematele. Neile anti võimalus suhteliselt vabalt otsustada ja tegutseda. Silma hakkas, et üksikvõitlejate tase on väga erinev ja selle ühtlustamiseks peaks olema tunduvalt rohkem väljaõpet just koostöö harjutamise seisukohast. "See on üks keerulisemaid väljaõppeid kaitseväes ning ma arvan, et kaitseliitlased ja ajateenijad said selle õppusel väärtuslikke kogemusi edaspidiseks," ütles linnalahingu ettevalmistaja ja läbiviija vanemseersant Raivo Harak. **KK!**

Foto: Ivar Jõesaar

Keeleteadlane eelistab termineid erumajor ja reservleitnant

Tallinna maleva kaitseliitlane, õigusteaduste magister kapten Aivar Engel seab oma artiklis "Mõnedest riigikaitse normidest Eesti Vabariigis põhiseaduses ja nende rakendamisest" (vt Kaitse Kodu! 5/2007, lk 26–28) kahtluse alla eesliitega auastmenimetused, nagu reservleitnant ja erumajor. Õigekeelsus, aga ka terminikasutus on aga eelkõige keelekorraldajate töövaldkond, seepärast küsis toimetuse ka keeleteadlaste seisukohta. **KK!**

Sõjanduse ning julgeoleku- ja kaitsepoliitika terminoloogiaalase alalise komisjoni liige filoloogidoktor Peeter Päll:

Mõistagi ei ole "reservleitnant" ega "erumajor" juriidiliselt täpsed nimetused, ent ka "leitnanti reservis" ega "majorit erus" ei ole juriidilises mõttes olemas. Keeles on vajadus vahel täpsustada ametinimetust mõne lisandiga ja seda on ladusam teha eestäiendiga, mida on hõlpsam kasutada. Vrd näiteks väljendeid "reservleitnandi õigused" ja "leitnandi reservis õigused". Esimene on palju eestipärasem ja asja sisu tundvale inimesele ei ole see mingil juhul eksitav.

Päevikumärkmeid Hyderabadist sõjaväesportlaste maailmamängudelt

HANNES VÖRNO, lipnik

Indias, Hyderabadis korraldati oktoobrikuus IV sõjaväesportlaste maailmamängud. Jagan rõõmuga mõningaid märkmeid oma reisipäevikust Tagavaraväe lugejatega.

Kohtumine Indiaga

Üksik-sidepataljonis rivistusega alanud teesaatmisel ütles kaitseväge juhataja IV sõjaväesportlaste maailmamängudele minejatele, et nende õul lasub topeltvastutus. Esmalt teha sportlastena seda, mida ootavad põidlahoidjad, spordi- ja Eesti avalikkus – tuua võistlustelt võimetekohane hulk särke medaleid. Teiseks näidata kaitseväelastena nii maailmale kui ka isamaale, et terved eluviisid, sportlikkus ja tugevus on suurimaks eeskujuks.

Rivistusel anti meeskonna vormidress ka Ants Laaneotsale, kes seda vastu võttes ütles, et tema igapäevane treeningukava jääb endiseks, sest mõned korrad nädalas peab ennast kindlasti liigutama.

Pärast parajalt väsitavat, peaaegu seitse ja pool tundi kestnud lendu maandus meie lennuk Mumbai (Bombei) rahvusvahelisel lennuväljal. Delegatsiooni juhi kapten Heino Märksi suur mure, kas kogu sportlaste varustus õigeks ajaks kohale jõuab, hakkas järele andma. Kohale jõudsid nii triatlonistide jalgrattad kui ka laskealadel võistlejate relvad ja padrunid.

Esmamulje Indiast püsis kuni reisi lõpuni. Enda tähtsust ja positsiooni ühiskonnas armastab sealne ametnik välja näidata igal sammul. Mentaliteet, mida võiks pealkirjastada "Mina ja minu maailm", on aga esmalt üsna ehmatav, kui tead, et seal, miljardi riigis tegutseb oma igapäevast hapendamata leiba *rotit* teenides selline trobikond mundrikandjaid, nagu mõnes teises riigis on elanikke. Mõistagi kehtib ka India sõjaväes nagu kõikides maailma armeedes raudne rusikareegel, et ikka peab tormama kuhugi, vere maitse suus, et seal siis pikalt ja tegevusetu molutada. Ühesõnaga, taheti teha hästi, aga läks nii nagu alati.

Muud häda ei olnudki, kui see, et saabuvate külalissportlaste ja ametnike kalender kattus Gregoriuse omaga, korraldajate ajaarvamine oli aga kõigi parameetrite järgi hinnates sellest umbes poolteist kuud maas. Nii oli lennujaamas kõssitava kirjutuslaua kohale küll mängude logo kleebitud, aga ilmselget ebamugavust varjamata püüdsid ülemuste silmapiirilt kadudes ka sinna infoagajateks seatud soldatid kohe pageda. Mis oli mõistetav, sest nad ei saanud tööpoolest aru, mida neilt tahetakse.

Hyderabad – veel tõelisem India

Bombeisse jäi osa meie seltskonnast, sest nende võistluslad viidi läbi seal. Ülejäänutel seisis ees siseliini lend Bombeist Hyderabad. See seitsme miljoni elanikuga linn oli kohalike hinnangul veel kolm aastat tagasi hoopis teistsugune. Peaminister ise on seisnud selle eest, et selles linnas saaksid toimuda nii Aasia-Aafrika mängud kui ka sõjaväelaste maailmamängud.

Aeg kavandada järgmise aasta tegemisi

Aastalõpu lähenedes on olnud tavaks teha nii kokkuvõtteid möödunud aastast kui ka kavandada tegemisi järgmiseks.

Kui kevadel tegelesime Eesti Reservohvitseride Kogu 10. aastapäeva tähistamisega, siis täna on paras aeg vaadata ette ka järgmisele kümnele aastale. Kui möödunud kümne aastaga kujunes välja valdavalt vabatahtlike reservohvitseride kursuste lõpetanute koosnev tänane EROK, mida on naljatledes ka VROK vilistlaskoguks nimetatud, siis järgmisel kümnendil on meie väljakutseks kujuneda kõiki reservohvitseri esindavaks organisatsiooniks. See eeldab sisukamat tööd EROK tutvustamisel kõigi nende ohvitseride hulgas, kes on erinevatel aegadel ja põhjustel reservi arvatud, ja sisukamat koostööd kaitseväega, mille eesmärk kõigi reservohvitseride aktiivsem ja sihipärasem rakendamine.

Kui kavandada järgmise aasta tegemisi, jagaksin meie tegevuse kuueks osaks: 1) organisatsiooni arendamine – osakondade tugevdamine, uute osakondade loomine; 2) välisuhtlus – Eesti reservohvitserkonna esindamine rahvusvahelistes organisatsioonides; 3) väljaõpe – ennekõike kaitseväge poolt pakutavate täiendõppevõimaluste vahendamine oma liikmetele; 4) kaitsepoliitiline tegevus – kaasaraäkimine ühiskonna kõigis riigikaitsealises küsimustes, vastavate seminaride ja konverentside korraldamine; 5) militaarsport – ennekõike oma liikmeskonnale võimaluste pakkumine militaarspordiga tegelemiseks ja Eesti esindamine vastavatel rahvusvahelistel võistlustel ning 6) seltsielu ja tseremoniaalüritused – traditsioonilised suve- ja talvelaagrid, tähtpäevade ja riigipühade tähistamine.

Kogu 2008. aasta tegevuskava ja esialgne eelarve tuleb esimesele arutamisele 7. detsembril EROK vanematekogu koosolekul. Seejärel jääb aega kõigil kogu liikmetel oma arvamuse avaldamiseks ning jaanuarikuu lõpuks võime juba detailsele tegevuskavale ja eelarvele joone alla tõmmata.

Loomulikult ei pea ootama seni, kuni vanematekogu laualt mõni valmistoode kogu liikmeteni jõuab, mõtteid ja arvamusi võib juba praegu avaldada, et neid jõuaks arutada ja plaanidesse võtta. Iga hea idee ja tegetsemissoov saab arvesse võetud.

VELLO VÄINSALU,
leitnant, EROK
juhatusesimees

KOOSTÖÖ

Päevikumärkmeid Hyderabadist sõjaväesportlaste maailmamängudelt

Lk 1-2

ISAMAA EEST

NOSK 2007 – pataljoni taktika- ja nooremstaabiohvitseri kursus

Lk 3-4

ARVAMUS

EOM nagu Eesti Ohvitseride Maja

Lk 4

Linn on eriline, sest vaatamata suurele elanikkonnale puudub metroo. Linna ümber on elektriraudtee ja linnas peamine liiklusvahend kolmerattaline *tuk-tuk*.

Hyderabadi lennujaam asub keset linna. Kui Bombeis valitses segadus, siis Hyderabadilennu-

jaamas ootas ees kaos. Eesti delegatsiooni saabudes võttis meid vastu lennujaama ooteruum, mis oli pungil täis eri riikidest saabunud sportlasi. Kes oli oodanud kolm, kes neli, kes lausa kuus tundi, et saada akrediteering ning selguks, kus keegi elab ja kuidas lennujaamast sinna saab. Tu-

leb tunnistada, et korraldajad oli tõesti ajahädas ja enam kui pool ettevalmistusest oli kindlasti tegemata. Positiivsena tuleb aga öelda, et mingit paanikat ei paistnud küll kellegi näost. Meenub, kuidas Valgevene sõjaväespordi ametnik torises, et kuidas sellest aru ei saada, et tal on suur delegatsioon, unustades, et Indias elab sageli ühe katuse all palju rohkem inimesi.

Püüdes mõista esialgu harjumatuna tundunud asjaajamist, sai selgeks üks oluline asi. Mõista tuleb kultuurikonteksti ja inimest, mitte olla imestunud asjaajamise või suhtumise üle. Kui näiteks tuua India inimese suhtumine külalisse, siis pool päeva ootamist lennujaamas kompenseeriti hiljem kuhjaga. Kas või sellega, et hommikubuffet's oli keegi imearmas inimene keedumunad juba ära koorinud.

Terrorism ja turvalisus

Elamistingimused sõjaväelaste maailmamängudel olid oodatult spartalikud. Majutus oli organiseeritud spordialade kaupa ning seetõttu paiknes ka kogu Eesti sõjaväespordi esindus mööda linna laiali. Seoses mängude aja kattumisega Pakistani eriolukorraga ja johtuvalt India suhetest selle naabermaaga oli enesestmõistetavalt tohtuult panustatud turvalisusse.

Vaatamata sellele pandi ka Hyderabadis toime kolm terroriakti. Üks plahvatus korraldati äärelinna kobarkinos, teine diskoteegis ja kolmas suures kaubanduskeskuses. Kõigest sellest anti kohaliku pressi vahendusel väga operatiivset teavet ning uudised, mis rääkisid ka ohvritest, viisid kohe silmatorkavate turvameetmeteni. Tihti jäi mulje, et iga kolmas inimene on murrerikandja, aga nähes samal ajal tohtuult tolerantsi, sõbralikku koosseksiteerimist ning eri uskude ja usundite, aga ka uskmatus vastastikkust aktsepteerimist, ei tekitanud see mingit hirmu.

Martin Padari nägu Eesti

Meie Hyderabadis viibimise aja sisse jäi ka moslemite suurpüha, millega tähistati rama-daani lõppu. Paralleelselt sellega valmistusid sikhid Divali pidustusteks. Kogu selle idamaise võrtsika, palava ja eksootilise keskel tegid oma tegusid ka 103 riigi sõjaväesportlased.

Mõtisklesin Indias selle üle, et sikhidel olla ammune traditsioon, kus iga pere esmasündinud poeg läheb teenima Indiat, asudes elutööle sõjaväelasena. Ma ei tea (polnud tahtmist ka küsida), mis saab siis, kui ta ei tee nii, nagu norm ette näeb. Mõtlesin, et usk peab olema küll ülioluline, et kui kas või üks rahvakild kannab enesega sellise väärtuse tähtsust. Nagu igikestvat ja ressursipiiranguta reservi või tagavaraväge.

Martin Padar võitis neil tugeva konkurentsiga võistlustel judo raskekaalus kuldmedali. Ent seda, kus Eesti asub, ei teadnud seal keegi. Aga seda, et tal on ilmselt suure ja tugeva mehe Martin Padari nägu, mõtlesid seal paljud. Seepärast, sõbrad ja relvavennad, ärge me püüdke küsijale seletada, kui lähedal on Eesti Soomele ja kus me Venemaa suhtes asume, küsime parem vastu, kas te teate, kui kõvad mehed ja naised meil on.

India armee 47. suurtükiväebrigaadi tseremooniaorkester, taustal kasarmud.

Heiki Nabi maadlusmatil.

Martin Padar ja loo autor pärast medalitseremooniat.

Fotod: Hannes Võrno

NSOK 2007 - pataljoni taktika- ja nooremstaabiohvitseri kursused

Hea kindral mõtleb taktikast, väga hea kindral tagalast.
(NSOK 2007)

TANEL JÄRVET, nooremleitnant,
EROK väljaõppetöimkond

Pataljoni taktika ja nooremstaabiohvitseri kursust (NSOK) korraldatakse Kaitseväge Ühendatud Õppeasutustes (KVÜÜA) alates 2004. aastast. Õpetuse sisu on pidevalt täiendatud ja tänaseks on see üks kaitseväge paremal tasemel kursusi. Kursus kestis 10 nädalat, mistõttu oli õppimisel tempo peal. Lektorid olid KVÜÜA taktika õppetoolist: major Enno Mõts, major Artur Lillenuurm, major Riho Ühtegi, kapten Toomas Tõniste, kapten Andres Pehme, kapten Erlend Zirk jt. Kursusel osales 25 ohvitseri, neist 10 Kaitseleiidust (malevapealikud, vaneminstruktorid, staabiohvitserid Kaitseleidu peastaabist).

KVÜÜAs on igati tänapäevased tingimused: hea raamatukogu, spordisaal, maitsvate toitudega söökla. Kord kuus korraldatakse kadetikasiinos mälumäng, kus mõõtu võtsid põhi- ja keskastmekursused ning NSOK ja teised täienduskursused.

Mitmekülgne ja huvitav

Esimesel õppenädalal käsitleti jalaväekompanii struktuuri ja taktikat. Seejärel kaks nädalat vastaseõpet major Artur Lillenuurmelt. Doktriin võeti algosadeks lahti ja taktikatunnid olid tõesti põhjalikud. Taktikalise vastase "Rohelised" teemad olid hästi seotud Eesti jalaväepataljoni taktikaga. Tõde, mida korraldajad kõigi kursuse teemade juures oli see, et tänapäeva lahingutegevuses tekitatakse 70% kaotustest (surnud, haavatud) kaudtulega, mistõttu praktilistes harjutustes olid juhendajad kaudtule kasutamise kohta eriti tähelepanelikud ja nõudlikud.

Sõjateooriat luges major Enno Mõts. Major Martin Heremi juhendamisel tudeerisime vastupanuliikumise teooriat ja pidasime teemakohaseid seminare. Analüüsida tuli kuue vastupanuliikumise tugevaid ja nõrku külgi ning argumenteerida edasist perspektiivi. Jalaväepataljoni struktuur ja võimekused töötati põhjalikult läbi. Esmalt igal teemal teooria ja siis kaardiharjutus, mille osad olid rännak ja paiknemine, tagalateenindus, linnalahing, pioneeritegevus ja kaudtule kasutamine.

Staabitöö õpe algas otsuse vastuvõtmise protsessi tutvustamisega. Formaat oli lihtne: teoorialoeng hommikul ning seejärel praktilise staabiharjutuse ettevalmistamine, läbiviimine ja tagasiside. Kursusel formeeriti kolm pataljoni staabi, milles ametikohad muutusid iga nädal. Iga ohvitser sai kogemusi nii S2 (julgeolekujaoskonna), S3 (operatiiv- ja

A-kompanii lahingute juhtimine JCATS-süsteemis.

Pataljoni staap maastikuluurel.

Fotod: Tanel Järvet

planeerimisjaoskonna) ja S4 (tagalajaoskonna) tööst kui ka staabiülemana meeskonna juhtimisest.

Lahinguoperatsioonid

Esimene lahinguoperatsioon oli Väluste alalt vastase haardesalga väljasurumine. Teine ja kolmas lahinguoperatsioon olid viivitus- ja

kaitselahingud Ahja alal. Operatsioon algas brigaadi käsu saamisega, misjärel läbiti kõik etapid kuni pataljoni lahingukäsu andmiseni kompaniitöömateriale. Huvitavaim osa olid reaalset Põlvamaale tehtud maastikuluuresõidud.

Neljas ja viies lahinguoperatsioon viidi läbi Vooremaal, sest vastane oli hõivanud Tartu lin-

na. Siit tuli kogemus, kuidas kasutada kõrge-ndikke pataljoni taktika seisukohalt.

Kursuse lõpuharjutus viidi läbi endise Tartu pataljoni territooriumil asuvas SIMU matkekeskuses. Matkekeskus valmis 2007. aasta aprillis ja on moodne õppehoone, kus on majutuskohad ja head õpperuumid. Taktika-harjutusteks – imitatsioonideks – rakendatav süsteem JCATS 7 on paindlik harjutuskeskond, mida saab kasutada alates jaost kuni brigaadi tasemeni. SIMUs on võimalik üksuste lahtivõtmine kuni üksiksõdurini ja Eesti kaitseväge digitaalse kaardi suurendamine kuni hoonete täpsuseni. Usun, et see on vajalik alates rühmaülemate tasemest, sest annab vahetu pildi:

■ kui kiiresti üksus jalgsi või masinatel liigub;

■ kui palju laskemoona ja kütust kulub;

■ millised on kaotused;

■ millega vastane tekitab kaotusi;

■ kui palju mingi manööver ja tule tellimine aega võtab.

Kursuse lõpus oli suuline eksam, mis koosnes kolmest küsimusest: esimene puudutas taktikalist vastust "Rohelised" ning teised kaks pataljoni lahingutegevusest. Komisjoni ees tuli vastata ka lisaküsimustele, mistõttu teemasid pidi valdama tõesti põhjalikult. Eksamipäeval kell 8.30 läksid sisse esimesed kolm vastajat ja viimane lõpetas kella 18 ajal. Juhendajate poolt oli eksamiülesandena kaalumisel ka la-

hinguplaani koostamine, kuid leiti, et siiski on raske hinnata taktikalisi lahendusi nii ühtsetel alustel.

Kokkuvõte

Kursuse lõpudiplomil seis lisaks hinnete ka juhendajate üldhinnang kursuselase võimele sõjaaja staabis tegutseda. Kursuse poolt koostati ka traditsiooniline NSOK käsiraamat (2007. aastal sai selle mahuks umbes 140 lk), mida kursuselased saavad õppematerjalina kasutada ka edaspidi pataljoni staabi töös.

Kursusel anti tugev teoreetiline põhi ja praktilised harjutused aitasid teemasid omandada. Tuleb loota, et KVÜÖAst saadud pataljonitaseme ajakohaseim oskusteave antakse edasi kaitsevæes ja Kaitseliidu malevates. SIMU matkekeskus on kohane mitmete Kaitseliidu harjutuste läbiviimiseks erinevatel maastikel ja hoonestatud aladel.

EOM nagu Eesti Ohvitseride Maja

HANNES VÖRNO, lipnik

Hiljaaegu ühes väikeses seltskonnas aega veetes avastasime väga seltskondliku ja samas hariva meelelahutuse. Kirjutasime paberile paaritähelisi lühendeid ning vaatasime, mitu erinevat lahtiselt keegi 5 minuti jooksul suudab pakkuda. Seletused pidid olema sedavõrd usutavad, et midagi niisugust võiks tõesti olemas olla ja sedasi lühendatult ka kasutusel. Pakkumisi võis teha eesti, inglise, saksa ja vene keeles, viimast küll mõõndusega, et kasutusel oleksid ladina alfabeedi omadega kujult kokkulangevad tähemärgid.

Oli nalja ja palju uusi huvitavaid avastusi, sest kui kas või üks mängust osavõtja keeldus uskumast, et midagi nimetatut on olemas või kunagi eksisteerinud, tuli see tõestuseks internetist ka välja otsida. Selgus, et maailmas leidub uskumatuid asju.

Eesti Ohvitseride Maja

Miks ma sellest seltskonda lõbustanud "nuputamismängust" nii pikalt räägin? Sellepärast, et pealkirjaks pandud EOM oli üks neist lühenditest, mis meile õhtu jooksul puremiseks sattus. Jätan siinkohal kõrvale mitmed lahenduseks pakutud ja reaalselt eksisteerivad või kunagi eksisteerinud organisatsioonide, äriühingute, seltside ning aparaatide, leiutiste ja ravimite lühenditeks sobivad lahtikirjutused. Käimasolevate Kaitseliidu aastapäevaürituste raames ja läheneva Eesti Vabariigi juubelisünnipäeva eel mõtlen alpuseta, et üks tähtis EOM on meil puudu. See, mis peaks mälust koheselt esile kerkima. Mis peaks olema elementaarne, nagu seda on kõikide hädade kiuste püsiv Eesti kroon või koolis õpetatav eesti kirjakeel. See on EOM nagu Eesti Ohvitseride Maja.

Ärgem tormakem kohe silme ette manama hooned, mida saaks kas raha eest või juriidiliselt korrektselt toimetades üle võtta ning elevandiluuvärvri ehk kreemjasvalgega

üle vöõbata. Hoidkem ennast tagasi ja ärgem hakakem juba ette muretsema, kuidas korraldada tähtpäevade ajal parkimine, sest meie kodumaa pidulikud tähtpäevad on just sel ajal, kui kaitsevæelastel ja kaitseliitlastel tuleb pidulikud õhtuvormis ja saatjatel tikk-kontstel läbi soolalõga või hangede kakerdada.

EOM – Eesti Ohvitseride Maja – peaks algama sellest, et tänased naised ja mehed, kaitsevæelased ja kaitseliitlased, reserv- ja eruohtvitserid oleksid need, keda lapselapsed saja aasta pärast, kui Eesti riik saab 190 aastat vanaks, meenutaksid kui Eesti Vabariigi ohvitseri.

Ehk on just praegu sobiv ajahetk, kas või sellel osal, kes minu mõtetega nõus on, rahuneda. Jääda arukalt tasakaalukaks ning oma argumentides ja väljaütlemistes eeskujulikuks kodanikuks.

Meie hulgas on täna piisavalt neid, kelle vana-vanemad on olnud Eesti Vabariigi tublid kodanikud. Väärikaid ja kunstilises mõttes õnnestunud mälestusmärke või ausambaid suutis siis püsti panna iga endast lugupidav haldusüksus. Jonn ja lugupidamine oma esivanemate loodud märkidesse on väga palju sellest kõigest taastanud või taas-avanud. Seda ühte, suurt ja kõiki ühendavat ning linna peaväljaku väärilist ei suudetud siis selgeks vaielda ja selle ümber kraageldakse nüüdki.

EOM saagu sillapeaks

Mõistke mind õigesti, ma ei pea EOMi all silmas magusate riiginapsidega puhvetit, kus ventilaator laes sigarilõhna keerutab ja kuued toolileenile heitnud traksidega kalifeedes junkrud piljardit mängivad. Ma ei pea silmas ka parketiohvitserluse muuseumklubi, kus kehtib kolm eri taseme liikmekaarti ehk võrdsema-test võrdsemad privileegid. Ma näen ideaalis, et see on sillapea, mida saab nii kirjutada kui ka mõelda suurte ja ka väikeste tähtedega. Eesti Ohvitseride Maja ja eesti ohvitseride maja. Millal ja kas selline kunagi sünnib, näitab aeg, milles meie praegu elame.

EESTI RESERVOHVITSERIDE KOGU JUHATUS

Valitud EROK üldkoosolekul
7. märtsil 2007

Juhatuse esimees
leitnant **Vello Väinsalu**
(vello@erok.ee, tel 504 7916)

Aseesimees
kapten **Andre Lilleleht**
(andre@erok.ee, tel 501 6178)

Väljaõppetoimkond
nooremleitnant **Tanel Järvet**
(tanel@erok.ee, tel 517 3798)

Välissuhete toimkond
nooremleitnant **Kuno Peek**
(kuno@erok.ee, tel 554 3210)

Teabe- ja tavanditoimkond
lipnik **Hannes Võrno**
(hannes@erok.ee, tel 516 6001)

Personalitoimkond
lipnik **Anne Must**
(anne@erok.ee, tel 5661 7816)

Koolitustoimkond
leitnant **Priit Heinsalu**
(priit@erok.ee, tel 509 2102)

EROK postiaadress:
Narva mnt 8, 10117 Tallinn

Eesti Reservohvitseride Kogu infoleht
Tagavaravägi ilmub ajakirja Kaitse Kodu!
vahelehenal.
Toimetaja lipnik Hannes Võrno
(hannes@erok.ee, tel 516 6001)

Täpsusrelvade kaliibritest I

Tekst: HEIKKI KIROTAR,
Tallinna maleva Kalevi malevkond

22 LR KUNI 5,56 NATO

Ajakirja Kaitse Kodu! 2007. aasta 5. numbris lubasin, et kirjutan pike-malt eri kaliibritest, mida täpsuslaskmisel kasutada saab. Padrunite algkiirus ja energia on suuresti seotud relvaraua pikkuse ja padrunite temperatuuriga. Näiteks Lapua padrunikarpidel kirjas olev algkiirus tähendab maksimaalset võimalikku algkiirust pikast rauast kuumal päeval. Tegelikult algkiiruse teadasaamiseks peab padrunipartii valikuliselt üle mõõtma, samuti on kasulik kontrollida kuulide kaalu. Enamik kuulide algkiiruse ja energia andmeid on pärit Lapua padrunitehase kodulehelt. Artiklis on padrunid reastatud nende energia järgi väiksematest suuremateni.

Täpsusmoona eristab tavalisest laskemoonast padruni kõikide osade ühtlaselt kõrge kvaliteet, millega tagatakse kuuli ühtlane algkiirus ja lennukaar. Põhimõtteliselt on täpsuslaskmiseks võimalik kasutada kõiki kaliibreid, kuid selles artiklis käsitlen nendest levinumaid.

22 LONG RIFLE [22 LR]

- Leiutati 1887. aastal USAs.
- Algkiirus (raua pikkus 660 mm) 325 m/s.
- Energia raua suudmes (raua pikkus 660 mm) 137 J.
- Energia 100 m kaugusel 99 J.
- Efektiivne laskekaugus 100 m.
- Kõrvalekalle 50 m kaugusel (küljetuul 4 m/s) 3 cm.
- Kõrvalekalle 100 m kaugusel (küljetuul 4 m/s) 11,5 cm.

22 LR padrunit tõmbi 5,6 mm kaliibrilise pehme tinakuuliga, mis kaalub 2,6 g, on näinud kõik, kes kunagi lasketiirus käinud. See padrun leiutati USAs 1887. aastal ja on tänapäeval kasutusel peamiselt spordirelvades, samuti lindude ja väikeste loomade laskmiseks. Kuul

on tavaliselt valmistatud pehmet pliist või tinast, see on odavam ja kulutab relvade vintsooni vähem kui täismantelkuuli vasest kate.

Et tehnilised andmed numbritena ei ütle paljudele midagi, võrdlen neid teise tuntud kaliibriga. 8-grammise kuuliga 9x19 ehk 9 Luger ehk 9 Para on laialt levinud kaliiber teenistus-püstolites, nagu Eesti kaitsejõudude Heckler & Koch USP.

9X19 ehk 9 LUGER ehk 9 PARA

- Leiutati 1901. aastal Saksamaal.
- Algkiirus (raua pikkus 100 mm) 320 m/s.
- Energia raua suudmes (raua pikkus 100 mm) 410 J.
- Energia 100 m kaugusel 272 J.
- Efektiivne laskekaugus püstolist 50 m.
- Kõrvalekalle 50 m kaugusel (küljetuul 4 m/s) 3 cm.
- Kõrvalekalle 100 m kaugusel (küljetuul 4 m/s) 11,6 cm.

Nagu numbritest näha, on 22 LR kuuli energia väike, isegi 9 mm püstolikuulist on see ainult kolmandik. Kui 9 Para täismantelkuul suudab lähedalt tulistades läbida teraskiivri ja kergemad kaitsevestid, siis 22 LR jätab kiivriks ainult tükke. Seda kaliibrit ei tohi väikese energia ja praktilise laskekauguse poolest alahinnata, tal

on mitmeid voorusi suuremate ja võimsamate padrunite ees, näiteks padrunite ja relvade madal hind ning suur täpsus. 100 m kauguselt läbib 22 LR vintpüssist lastud kuul mitme sentimeetri paksuse laua ning kõik tabamused jäävad heal laskuril 1 MOA ehk 3 cm piiresse. 22 LR padruni hinnad on paarikümnest sendist kroonini ja vintpüssi koos optilise sihikuga saab osta vähem kui 10 000 krooni eest. Võrdluseks: korralik täiskaliibriline snaipripüss koos lisaseadmetega maksab 100 000 krooni ning iga lask sellest maksab 15–60 krooni. Kolmas oluline argument on relva kaal. 22 LR vintpüss on täiskaliibrilisest poole kergem, püssi kaal ei ületa tavaliselt 4 kg.

22 LR VINTPÜSS ON HEA ALGAJALE

22 LR relvi on kasutatud kõikides viimaste aastakümnete väikestes sõdades, seda peamiselt täiskaliibriliste relvade nappuses, kuid nagu kogemus näitas, on need oskusliku laskuri käes väga tõhusad. Eesti kaitsejõududes 22 LR kaliibriga lahingurelvad puuduvad, kuid see ei takista malevatel ega kaitsejõududel neid spordipüssideks hankida.

Väikesekaliibrilise relvaga on hea läbi viia täpsuslaskurite baaskoolituse laskeharjutusi, sest sihtmärgi kauguse ja tuule mõju hindamine ning nende paranduste arvestamine

Summutiga täpsuspüss 22 LR [relva CZ 452 odavam versioon BRNO E3, rauda on lühendatud 20 cm võrra (pikkus 40 cm), puitosad puhastatud ja värvitud Kryloni relvavärviga, kabale kinnitatud kaks 10-lasuliste varusalvede taskut, salveriivi pikendatud, sihik VOMZ 4x34 valgustatud niitristikuga (sama, mis PS01 sihikus), päästiku käiku on kergendatud, täpsus subsoonilise moonaga 15 mm kobar/50 m, kiire kuuliga (algkiirus 380 m/s) 20 mm kobar/50 m (piisav kuni 200 m kaugusele laskmiseks), kasutatuna ostetud relva hind 3900 krooni, koos lisade ja ümberehituse hinnaga 7800 krooni]. Foto: Tero Liiri, erakogu

sihtimispunkti valikul peab kerge ja aeglase kuuliga, mis on tundlik tuulele, olema väga täpne. Kui võtta sihtmärkideks metallist lõigatud plaadid, mille mõõtmed on tikutopsist sigaretipakini, on neid võimalik edukalt tabada kuni 200 m kauguselt, kui ainult sihikuparandused on täpsed. Tuule arvestamine on väga oluline, sest 4 m/s puhuv mõõdukas küljetuul viib tabamused 100 m kauguselt 11 cm kõrvale, mis väikese sihtmärgi puhul tähendab mõõdalasku.

Oluline on anda täpsuslaskuritele ka esmane optilise sihiku kasutamise kogemus. Arvestades 22 LR laskekaugusi, on neljakordse suurendusega optika täiesti piisav. Niitristik võiks olla sama, mis täiskaliibrilistel täpsuspüssidel, siis harjub laskur sellega ja õpib kaugusi mõõtma. Ei pea õigeks Kaitseliidus levinud tava, et lasketreeninguid alustatakse lahingurelvaga. Esimesed laskeharjutused peavad kindlasti olema läbi viidud õhkrelvade või väikesekaliibriliste vintpüssidega, see on lihtsam ja odavam kui täiskaliibrilistest relvadest alustamine. Väiksemast alustades ei teki inimesel ka nn paugukartust, mis tähendab seda, et laskur kardab relva lasu heli ja lasu hetkel tekkivat tagasilööki ning teeb seetõttu alateadlikke tahtmatuid liigutusi, mis vähendavad oluliselt tema lasketäpsust. Seda probleemi on kergem vältida kui parandada.

Optilise sihiku kasutamise kogemust ei saa ka alahinnata, sest ainult selle lisamine relvale ei tee laskurit täpsmaks. Olen täpsuslaskuri baaskursuse lasketesti ajal näinud, et automaadist laskmisel esiküti taset omav kaitseliitlane laseb samalt kauguselt optilise sihikuga vintpüssist väiksema punktide arvu ja palju suurema tabamuste hajuvusega. Mees tunnistas ise, et see oli tal esimene kord optilist sihikut kasutada. Täna on tema kindlus optilise sihikuga oluliselt paranenud, kuid selleks kulus palju aega ja kalleid täiskaliibrilisi padruneid.

ISRAELI JA VENEMAA KOGEMUS

Nüüd jõuame 22 LR neljanda ja viienda plussi juurde, need on lasu nõrk heli ja väike suudmeleek, mida summuti kasutamine veelgi vähendab. Kui täiskaliibriliste sõjapüsside

SV99 täpsuspüssi leiutaja Vladimir Susloparov relvaga. Foto: Heikki Kirodari kogu

lasuheli on kurdistav ja suudmeleek kaugele näha, siis 22 LR plõks on talutav ka sisetiirus ja suudmeleek pisike. Kuuli algkiirus on helikiiruse piirimail ja selle summutamine lihtne. Isetehtud summutina saab kasutada näiteks raua otsas tühja plastikut limonaadipudelit, mille põhja on tehtud kuulile väike auk. Praktilise meelega soomlased valmistavad jahimeestele metallist adapterit, millega saab plastikust limonaadipudeli raua otsa summutiks kinni keerata.

Kuni 100 m kauguselt saab sellise relvaga hääletult kõrvaldada tülikaid valvekoeri või vastase tunnimehi, tulistades kiivri ja soomusvestiga katmata kehapiirkondadesse, näiteks näkku, kaela, külge, kubemesse ja jalgadesse. Lisaks haavatud või hukkunud võitleja eest hoolitsemise koormale on ka vaimne löök vastasele tugev, sest nähtamatu vastane on alati hirmsam kui nähtav.

Iisraeli eriüksused vajasid eelmise sajandi lõpul palestiinlaste ülestõusu mahasurumisel poliitiliselt ebamugavate juhuslike ohvrite vähendamiseks relva, mille tabamus oleks kummikuulist mõjusam, kuid mille löögijõud oleks väiksem kui 5,56x45 automaadil. Selleks valiti Rugeeri poolautomaatne vintpüss 10/22 koos neljakordse suurendusega optilise sihiku ja summutiga. Relv oli ette nähtud massirahutuste ajal provokaatorite või Iisraeli üksusi kividega pilduvate inimeste neutraliseerimi-

seks, milleks tavaliselt tulistati neid jalgadesse. Lisaks kasutasid eriüksused relva oma õistel operatsioonidel kõikjal ringijooksvate koerte tapmiseks ja tänavavalgustite purustamiseks oma lähenemisteedel.

Iraagis teenivate Ameerika snaiprite nuhtluseks on ka igas õues olevad koerad, kes teevad märkamatu positsioonile liikumise väga raskeks. Ka seal kasutatakse koerte hävitamiseks 22 LR kaliibriga summutatud relvi.

Venemaa eriüksused tundsid samuti vajadust kerge täpsuspüssi järele, ning Iževski tehases hakati tootma Vladimir Susloparovi konstrueeritud väiksekaliibrilist täpsuspüssi SV 99. Relva on võimalik teise Venemaa eriüksuste täpsuspüssi Vintorez eeskujul osadeks võtta ja lahtivõetuna mahub see väikesesse portfelli. Komplekti kuuluvad optiline sihik ja summuti.

SV 99 TEHNILISED ANDMED

- Pikkus 1 m.
- Kaal 3,75 kg.
- Raua pikkus 35 cm.
- Kaliiber 5,6 mm (22 LR);
- Salve maht 5 padrunit, relvaga kaasas 3 salve, varusalvesid hoitakse kabas vastavas pesas.
- Tehniline hajuvus 0,5 MOA, 100 m kauguselt on 5 lasu kobara läbimõõt 12 mm.
- Praktiline laskekaugus kuni 100 m.

5,45X39

- Leiutati 1970. aastatel NSV Liidus.
- Algiirus (AK 74 raua pikkus 415 mm) 900 m/s.
- Energia raua suudmes (AK 74 raua pikkus 415 mm) 1316 J.
- Energia 600 m kaugusel 134 J.
- Kõrvalekalle 100 m kaugusel (küljetuul 4 m/s) 4 cm.
- Kõrvalekalle 300 m kaugusel (küljetuul 4 m/s) 50 cm.
- Efektiivne laskekaugus 200–300 m.

Kaliiber oli idabloki vastus NATO riikide üleminekule kaliibrile 5,56x45 ning tuli kasutusse 1970. aastatel koos uuendatud Kalašnikovi automaadi AK 74 ja selle modifikatsioonidega. 3,25-grammise 5N7 kuuli tipus olev tühimik tekitab alguses õudusjutte kohutavatest purustustest tabamisel. Seati kahtluse alla kuuli sobivus sõjategevuseks, kus lõhkekuulide kasutamine on keelatud, kuid hilisemad uuringud lükkasid selle arvamuse veenvalt ümber. Katsed sigade ja ballistilise želatiiniga tõestasid, et kaliibri 5,45x39 toime elavates kudedes ei erine teiste analoogsete kaliibrите toimest.

Täpsuslaskmiseks seda kaliibr it eriti valmistatud ei ole. Vene armee täpsuslaskuritel on tavaline, et enesekaitseks kantakse kaasas AK 74 perekonna automaati, mis on varustatud optilise sihikuga, kuid nende relvade ja moona keskpärane täpsus ei võimalda selle efektiivset kasutamist kaugemale kui 300 m. Kindlasti on ka sellele kaliibrile ehitatud ükskuid täpsuspüsse, kuid need ei ole olnud masstootmises. Tuntuim 5,45x39 kaliibriga täpsuspüss oli Ida-Saksamaal toodetud 4x32 mm optilise sihikuga Scharfschützengewehr 82 (SSG 82). Lääne eksperdid vaidlevad tänini, mis oli selle laskesuusatajate väikesekaliibrilise vintpüssi baasil ehitatud relva mõte, sest Ida-Saksa armee kasutas samal ajal ülejäänud idabloki eeskujul Dragunovi täpsuspüssi. Võimalik, et see oli mõeldud politsei või piirivalve relvaks, kuid kindlad andmed selle kohta puuduvad.

USA merejalaväelased M16 baasil ehitatud jao täpsuspüssiga Mark 12 Mod 1 SPR õppusel Albaanias 2004. aasta kevadel. Foto: Heikki Kiroitari kogu

5,56 NATO (5,56X45)

- Leiutati 1950. aastatel USAs ja Belgias.
- Algiirus (Galil AR raua pikkus 460 mm) 980 m/s.
- Energia raua suudmes (Galil AR raua pikkus 460 mm) 1929 J.
- Energia 600 m kaugusel 417 J.
- Efektiivne laskekaugus 300 m, maksimaalne (optilise sihikuga) 600 m.
- Kõrvalekalle 100 m kaugusel (küljetuul 4 m/s) 3 cm.
- Kõrvalekalle 300 m kaugusel (küljetuul 4 m/s) 24 cm.

Eesti kaitsejõudude automaatide Galil AR, ARM, SAR ja kergekuulipilduja Negev ning enamiku lääneriikide sõjapüsside kaliiber sai alguse 1950. aastatel, kui NATO riigid hakkasid otsima liiga tõhusa ja raske 7,62 NATO (7,62x51) asendajat. Jalavägi vajab kergemat relva ja kergemaid padruneid, mida jaksataks rohkem kaasas kanda, samas pidi kuul säilitama võime läbida 600 m kauguselt teraskiivri külge. Arendustööd algasid nii USAs kui ka Belgias ning 1970. aastatel lepitati uueks 5,56 NATO standardiks kokku, et kasutatakse 4-grammist SS109 täismantelkuuli, mille USA tunnus on M855. Lisaks kasutatakse ka trasseerivat kuuli L110 (USA M856) ja soomustlâbistavat kuuli M955, mille eristamiseks on kuuli ots värvitud mustaks, samas kui SS109 on tavali-

selt värvimata ja M855 ots on roheline. Kuuli algiirus on olenevalt relvaraua pikkusest 750–1000 m/s.

Tavalise dioptersihikuga automaadist Galil AR antud maksimaalset laskekaugust ja sihiku asendit 500 m tuleb pidada väga optimistlikuks, pigem on see 150–200 m, sest kaugemalt on ilma optilise sihikuta raske sihtmärki eristada. Erinevalt lasketiirust ei seisa vastased lahingus paigal kontrastsel taustal, vaid kasutavad maskeerimist ja liiguvad varje tagant varje taha.

SS109 ei ole spetsiaalselt täpsuslaskmiseks ehitatud padrune ja selle tehniline täpsus on keskpärane. Automaatrelvade tehnilise täpsuse nõue on 4 MOA, st et kõik tabamused peavad 100 m kaugusel jääma 12 cm läbimõõduga ringi sisse. Selle nõude enamik automaate täidab. 200 m kauguselt on see tabamusala 24, 300 m kauguselt 36 ja 400 m kauguselt 48 cm. Inimfiguuri läbimõõduks arvestatakse 50 cm, seega piirdub jao täpsuslaskuri tabava tule ulatus 400 meetriga.

Täpsusmoona eristab tavalisest laskemoonast padrune kõikide osade ühtlaselt kõrge kvaliteet, millega tagatakse kuuli ühtlane algiirus ja lennukaar.

Ei saa mööda minna ka 5,56 NATO moonu omadusest

tabamisel puruneda, mida on märganud ka mitmed kaitseliitlased, sest 100 m lasketiiru vallist leiab harva terveid kuule. Purunemine ei ole vastase kiivri ja soomusvesti läbistamiseks ehitatud kuuli peamine eesmärk ja kindlasti ei ole tegemist lõhkekuuliga, vaid selline efekt tekib

Riigikogu liige Tarmo Kõuts sooritamas lasku õppuse Kalev Express külalistepäeval brittide kergekuulipildujast ehk jao täpsuspüssist L86.

laskmisel kaugustele alla 150 m, kus kuuli lennukiirus tabamuse hetkel on üle 800 m/s. Sama võib juhtuda kõikide kiirete täismantelkuulidega lähedale lastes.

JAO TÄPSUSLASKURI RELVAD

Täpsusrelvi saab ehitada mitmel viisil. Üks võimalus on kasutada Briti armee kombel olemasolevaid relvi. Briti jalaväe automaatidel L85 ja kergekuulipildujatel L86 on juba paarkümmend aastat olnud peal neljakordse suurendusega optiline sihik SUSAT. Ilmselt oli see esimene NATO riik, mis hakkas nii massiliselt kasutama optilisi sihikuid, mis oluliselt suurendas võitlejate tule efektiivsust, sest sõdur suudab tabada ainult seda sihtmärki, mida ta näeb.

Briti jalaväe kergekuulipilduja L86, mis asendati paar aastat tagasi Minimi kergekuulipildujaga, sest Minimil on 30-lasulise salve asemel 100- ja 200-lasulised padrunitid, sai uue rolli jalaväe täpsuspüssina. Inglise jalaväejaos on kaks neljamehelist pooljagu, kummalgi üks Minimi kergekuulipilduja, üks L86 täpsuspüss, üks automaat ja üks automaat koos rauaaluse 40 mm granaadiheitjaga. Automaadist pikema ja raskema rauaga L86 võimaldab üksiklaskudega täpselt tulistada kuni 500 m ja anda häirivat tuld kuni 750 m kaugusele.

Teine võimalus on olemasolevatele relvadele optilise sihiku lisamine. USA relvajõudude standardautomaadi M16 mudel A4-le on lisatud

neljakordse suurendusega sihik. Relva edasi arendades loodi alguses eriüksustele, hiljem kogu maaväele ja merejalaväele täpsuspüss MK 12 SPR, mis täpsusmoonaga Mk 262 Mod 0 suudab lasta 5-grammiseid kuule täpselt kuni 600 m kaugusele ja anda häirivat tuld kuni 900 m. Relv on väliselt väga M16 sarnane, kuid vahetatud on relvaraud ja päästikusüsteem, lihvitud automaatika tööd ning lisatud optiline sihik.

Spetsiaalselt täpsuslaskmiseks ehitatud relv on Sig Sauer 550 Sniper. Piltidel on näha ka Soome laskuri ja relvasepa Hannu Uroneni ümber ehitatud relvad, esimene Sig Sauer 551 ja teine AR15 baasil, millega osaletakse praktilise laskmise võistlustel, kuid mis tegelikult sobivad väga hästi jao täpsuslaskurile.

AR 15 baasil valmistatud relv, millega võideti 2007. aastal praktilise laskmise Soome ja Põhja-maade meistritiitlid (baasrelv AR 15 kaliibriga 223 Remington, alumine osa firmalt Stag Arms, ülemine osa ja lukk CMR, lukuraami kergendustööd tegi Seppo Nurmi, kergendatud hüdraulilise puhvri valmistas Hannu Uronen Enidine'i detailidest, Lothar Waltheti LW50 roostevabast terasest 18-tolline [46 cm] lühike jäme täpsuspüssi relvaraud, Swarovski Z6 1-6x24 sihik valgustatava niitistikuga, päästik Jard Match tõmbetugevusega 700 g, relva tehniline täpsus 0,4 MOA/300 m, hind 85 000 krooni). Foto: Lohja Ase ja Osa Ky Hannu Uroneni kogust (www.asejaosa.fi)

Eestis huvitab meid ennekõike, kas olemasolevaid relvi saab kasutada jao täpsuslaskuri relvana. Vastus on jaatav. Ka teiste riikide kogemus näitab, et automaat väikese optilise sihikuga suurendab hea laskuri käes jalaväelase tule ulatuse kahekordseks (tabavad lasud kuni 300 m ja häiriv tuli 600 m).

7,62X39 [M43]

- Leiutati 1940. aastatel NSV Liidus.
- Algkiirus (raua pikkus 415 mm) 715 m/s.
- Energia raua suudmes (raua pikkus 415 mm) 2037 J.
- Energia 600 m kaugusel 387 J.
- Kõrvalekalle 100 m kaugusel (küljetuul 4 m/s) 4 cm.
- Kõrvalekalle 300 m kaugusel (küljetuul 4 m/s) 43 cm.
- Efektiivne laskekaugus 200–300 m.

See on esimene idabloki automaadikaliibritest, Kalašnikovi automaatide AK47 ja AKM, kergekuulipilduja RPK, Simonovi karabiini SKS ning Degtarjovi kergekuulipilduja RPD moon. See on maailmas kõige levinum sõjapüssi kaliiber: alates relva loomisest on enamik sõdu peetud selle kaliibri relvade, sest AK 47 ja selle modifikatsioonid on odava ja lollikindla sõjapüssi etalon. Ilmselt on idee saadud sakslaste Teise maailmasõja ajal kasutusele võetud vähenda-

tud võimsusega padrunit (7,92x33 mm). Eestis kasutati varem lisaks Iisraelist saadud RPD kergekuulipildujatele Hiina automaate 56 ja 56-2, millest esimene oli raua alla kinnitatud täägi ja puukaba ning teine kokkukäiva kabaga.

Idabloki relvad ja laskemoon on tuntud oma töökindluse, kuid mitte täpsuse poolest. Kaitseliitlaste katsetused karabiinide SKS Hiina analoogiga ei jõudnud kuhugi, sest nii rohkakalt valmistatud relvi ja laskemoona ei ole võimalik täpsuslaskmiseks kasutada.

IRAAGI TÄPSUSPÜSS TABUK

Tänapäeval seda kaliibrit eriti täpsuspüssidel ei kasutata. Iraagi armee jao täpsuslaskuri relv Tabuk põhineb RPK kergekuulipilduja Jugoslaavia modifikatsioonil M72 ja selle mõte on anda jalaväejaole kerge täpsuspüss, mis suudab tabada sihtmärke mõnesaja meetri kauguselt, kasutades sama laskemoona, mida ülejäänud laskurid ja jao kuulipildur. Kuigi väliselt kergekuulipilduja sarnane, on Tabuk ainult poolautomaat, mis suudab kasutada RPK salvesid (salvede mahutavus on 5, 10, 20, 30, 40 ja trumlitel 75, ja 100 padrunit). Eelistatud on väiksemad salved, sest nendega on relv kergem ja saab kasutada madalamat lask easendit. 55 cm pikkuse rauaga viiekilose relva efektiivseks laskekauguseks on kuni 400 m.

SOOME KOGEMUS: JAO TÄPSUSLASKUR VAJAB SOOMUSTLÄBISTAVAT MOONA

Soome kaitsejõududes kasutab jao täpsuslaskur automaati kaliibriga 7,62x39, millele on kinnitatud optiline sihik Trijicon ACOG 3.5x35 TA11 FIN. See on 3,5-kordse suurendusega optiline sihik, millele on kantud sihtimispunktid 100st 600 meetrini. Kindlasti aitab siin kaasa ka Soome relvade ja laskemoona hea kvaliteet. Praktiline laskekaugus on kuni 400 m, sealt edasi on häiriv tuli kuni 600 m. Sihiku sisselaskmise kaugus ja peamine sihtimispunkt on 150 m. Sihtimispunkti horisontaaljoone laius võrdub inimese õlgade laiussega vastavalt kauguselt ja seda on võimalik kasutada sihtmärgi kauguse hindamiseks. Arvestades

Sig 551 SP Swat kaliibriga 223 Remington (5,56 NATO tsiviilversioon (militaarmoonal on tugevam laeng), Zeiss Varipointi 1,5-6x42 sihik nr 54 ristikuga, Harrise S-LM harkjal, päästiku tõmbetugevus 1 kg, relva tehniline täpsus 1 MOA/300 m, relva hind koos lisadega 76 000 krooni). Foto: Lohja Ase ja Osa Ky Hannu Uroneni erakogu (www.asejaosa.fi)

automaadi kuuli lennurada, on sihtmärgi kauguse täpne hindamine väga oluline.

Näiteks jalaväerühma 1. ja 2. jao täpsuslaskurid näevad vastase rühmaülema pead aknaaugus. Esimene määrab kauguseks 150 m (kuigi see on tegelikult 225 m) ja tabab seina 20 cm sihtimis-punktist madalamal. Teine täpsuslaskur hindab kauguseks 275 m ja laseb 20 cm üle. Tuule hindamisel on täpsus samuti oluline, sest 4 m/s puhuv tuul viiks kuuli 16 cm kõrvale. 5,56 NATO on suurema algkiiruse ja sirgema lennujoonega, kuid ka selle puhul oleks antud juhul kõrvalekalle 13 cm, mis peamärgi puhul tähendab möödalasku. Sihiku, jala ja põsetoe hinnaks on 1000 eurot ehk 15 620 krooni.

Teades automaadikuuli keskpärast läbistusvõimet tänapäeva lahinguväljal, kus vastane on kaitstud kiivri ja kuulivestiga, soovitatakse täpsuslaskuril kasutada soomustlähista-

USA merejalaväelane Iraagi tänaval jao täpsuspüssiga M16A4, millel on neljakordse suurendusega sihik ACOG, 2007. aastal.

Foto: Heikki Kiroitari kogu

vaid kuule. 5,56 NATO M955 moon läbib tootja andmetel 100 m kaugusel 12 mm terasplaati. Ka eesti täpsuslaskuritele on mõistlik anda eraldi salvedes soomustlähistavat ja trasseerivat moona, esimene soomustatud sihtmärkide laskmiseks ja teine jao kuulipildurile ning TT-relvale raskesti nähtavate sihtmärkide osutamiseks. **KK!**

Järgmises Kaitse Kodus jätkame suuremate kaliibrите tutvustamist alates 7,62 NATO.

Iraagi armee 6. diviisi 2. brigaadi 3. pataljoni jao täpsuslaskur täpsuspüssiga Tabuk. Foto: Heikki Kiroitari kogu

Kaitseliidu kasutamine mässutõrjeoperatsioonidel

Tekst: RIHO ÜHTEGI, major

Kui Eesti Kaitseliit 1990. aasta veebruaris Järvakandis taastati, oli see toonase NSV Liidu nomenklatuuri silmis mässuline organisatsioon. Sisuliselt jäi Kaitseliit mässuliseks organisatsiooniks kuni 1991. aasta sügiseni, mil toonane Eesti NSV Ülemnõukogu teda ametlikult tunnustas. Sellega muutus kogu olukord – mässulisest organisatsioonist sai organisatsioon, mis pidi kaitsma noore vabariigi iseseisvust, seda vajadusel nii välis- kui ka sisevaenlase vastu.

Käesoleva kirjatüki eesmärk on tuletada meelde, et sõnad riigikaitse, territoriaalkaitse ja maakaitse ei pea tingimata tähendama vastuhakku välisele agressioonile. Mõnikord võib agressiooni oodata ka seestpoolt. Kas ja kuidas on võimalik Kaitseliitu rakendada sellistes operatsioonides, mida maailm tunneb nimetuse all *counter-insurgency* (lühendatult COIN) *operations*, st mässutõrje- ehk mässuliikumistõrjeoperatsioonid?

MÄSSULISED MUUTUVAS MAAILMAS

Inglisekeelset terminit *insurgency* hakati kasutama 19. sajandi teisel poolel ning selle all mõeldi mässu (või patriootlikumalt sõnastatuna ülestõusu), kus grupp isikuid organiseerub ja alustab relvastatud võitlust kehtiva korra vastu. Mäss pole tingimata suunatud kehtiva riigikorra vastu, see võib toimuda ka mingi väiksema institutsiooni piires (näiteks sõjaväes), kuid tavaliselt mõeldakse termini all ikkagi poliitilise korra vastast ülestõusu. Niisiis võib näiteks revolutsioon olla eeltoodud tähenduses mäss, kuid mitte tingimata. Revolutsioon võib küll olla relvastatud, kuid ei pea seda tingimata olema. Revolutsioon tähendab siiski ennekõike olukorra uuele kvalitatiivsele tasandile viimist. Milliste vahenditega see saavutatakse, sõltub juba olukorrast. Eesti vabanes 1980. aastate lõpus lauleva revolutsiooni käigus, mis õnnestus relvi kasutamata.

Järgmisena tekib küsimus, kas mäss on sama mis terrorism. Võitlevad ju ka terroristid tavaliselt kehtiva riigikorra vastu. Siin tuleb vahet teha mõistete mäss ja terrorism põhimõttelisel erinevusel. Mäss tähistab ennekõike tegevuse vormi, aga terrorism tegevuse sisu. Selgitan oma mõtet: termin mäss ütleb meile, et tegu on riigisisese konfliktiga, kus üks grupp inimesi organiseerub ja asub võitlema teise, valitseva grupi vastu. Millise taktika nad valivad, sõltub olukorrast

MÄSSUTÕRJEOPERATSIOONID (COIN-OPERATSIOONID, COUNTER-INSURGENCY OPERATIONS)

Riigi (ka okupeeriva riigi) relvajõudude poolt mässuliste või mässuliikumiste vastu teostatavad operatsioonid, mis koosnevad tavaliselt kolmest komponendist: sõjalistest, psühholoogilistest ja propagandaoperatsioonidest. Väljendit *counter-insurgency operations* hakati levinumalt kasutama USA Vietnami kampaania ajal 1960. aastatel, kus selliseid operatsioone viidi läbi Rahvusliku Vabastusrinde vastu, kuid kahtlemata on suurim kogemus mässutõrjeoperatsioonides Ühendkuningriigi relvajõududel, kes on vastavaid operatsioone aastakümneid läbi viinud Põhjalirimaal.

ning nende ja valitseva grupi tugevusest. Terrorism ongi üks võimalikest taktikatest, mida võidakse kasutada, et saavutada oma eesmärged. Seega võivad mässulised kasutada täiesti konventsionaalseid võitlusviise, aga ka mittekonventsionaalseid, sh terroristlikke.

Tänapäeval on olukord läinud palju keerulisemaks. Mässuliste relvad ei ole enam alati konventsionaalsed, rohkelt kasutatakse võitluseks asümmeetrilisi vahendeid ja küberruumi. See on tingitud peamiselt asjaolust, et konventsionaalsete relvadega on tavaliselt vähemusse jäävatel mässulistel raske pidada efektiivset võitlust valitsusvägede vastu.

Et mäss kannab poliitilist eesmärki, mõjutab see enamasti mässuliste valitud võitlustaktikat. Riigi pööramiseks ei piisa ainult valitsusvägede kukutamisest (seda peamiselt just siis, kui mässulised jäävad valitsusvägedele selgelt alla), vaja on võita ka elanikkonna toetus. Toetuse

võitmiseks on kaks teed: see saavutatakse kas elanikkonnale nende huvide ja õiguste kaitsja mulje jätmisega või neid hirmutades. Tihti on need kaks täiesti vastukäivat lähenemisteed omavahel kombineeritud. Näiteks Afganistanis, kus Taliban on tuntud oma radikaalsete põhimõtete poolest, tekitab tema tegevus vaatamata terroristliku taktika kasutamisele üldises segaduses mõnikord kohalike elanike seas turvalisust – peasi, et on olemas mingisugunegi kord, olgu see nii paha kui tahes. Terroristliku taktika kasutamise õigustamiseks kasutatakse erinevaid võimalusi, alustades sellest, et enesetaputerroristid polegi kohalikud, ja lõpetades sellega, et pühas sõjas (džihaadis) on kõik võtted lubatud, peasi, et uskmatud surevad.

KUI MÄSS POLE ENAM SISERIIKLIK

Nüüd jõudsimegi veel ühe tänapäevase trendi juurde, kus mäss pole enam tingimata siseriiklik. Tänapäeval räägitakse näiteks väga laias skaalas islami mässulistest, ilma et nende tegevust piiritletak konkreetse riigi või riigikorraga. Kelle vastu nad siis sõdivad? Ühelt poolt on see loomulikult selle riigi kord, kus nad oma võitlust peavad, kuid laiemas plaanis võitlevad nad Lääne, ennekõike USA domineerimise vastu maailmapoliitikas. Globaalsele mässule saab vastu astuda vaid ka globaalsete vahenditega. Seetõttu kasvabki rahvusvaheliste organisatsioonide tähtsus mässutõrjeoperatsioonides. NATO on sõnastanud oma külma sõja järgseks ülesandeks rahu ja stabiilsuse tagamise maailmas, mis tähendab, et nüüd, kui otsene riikidevaheline sõjaline vastasseis on kadunud, keskendub allianss põhiliselt lokaalsete, etniliste ja usuliste konfliktide maharahustamisele regioonides.

Eesti kaitsevälased on juba osalenud ja jätkavad osalemist välismissioonidel, mida saab nimetada mässutõrjeoperatsioonideks. Üheks selliseks operatsiooniks on USA juhitud rahutagamisoperatsioon Iraagis, mis alates 2004. aasta lõpust on muutunud COIN-operatsiooniks. Ka Afganistanis läbiviidavat rahvusvaheliste julgeolekujõudude (ISAF) operatsiooni saab nimetada mässutõrjeoperatsiooniks, sest Afganistani valitsus on ametlikult palunud NATO-lt abi mässuliste ohjeldamiseks.

Eesti NATO-partnerite seas on riike, kellel on pikaajalised mässutõrjeoperatsioonide kogemused. Üheks selliseks riigiks on Ühendkuningriik, kelle sõjavägi teostab juba pikemat aega mässutõrjeoperatsioone Põhja-Iirimaal. Brittidele pole sõjaväe kasutamises siseriikliku julgeoleku tagamisel midagi iseäralikku – krooni nimel on sõjaväge riigis rahutuste mahasurumiseks kasutatud ju aastasadu, kui mitte -tuhandeid. Rida sõjaväelisi institutsioone ja teenistusi on kujundatud Põhja-Iirimaa olukorra tarvis, isegi sõjaväetehnika ja -varustuse juurutamisel on sealsed operatsioonid oma mõju avaldanud.

MÄSSUTÕRJEOPERATSIOONIDE NÕRKUSED (Põhja-Iirimaa konflikti analüüsi põhjal)

- Poliitilise juhtkonna suutmatus aru saada juurdunud vägivalda põhjustest.
- Ebarealistlik arusaamine ajavahemikust, mis on vajalik probleemi lahendamiseks.
- Taktikalise luure puudujäägid, mistõttu operatsioonide tulemused osutuvad mässulistele kasulikumaks kui valitsusjõududele.
- Isegi edukate salaoperatsioonide varjamise suutmatus, kui eriuksuste või luure tegevus tuuakse ohvriks poliitilistele eesmärkidele.

Ka USA on aastakümneid teostanud mässutõrjeoperatsioone. Enne Iraaki oli tuntuimaks näiteks Vietnam, kus käis kohati küll ehtne sõjategevus, kuid oma sisult oli

Kohalike elanike poolehoidu võitmine toob mässutõrjeoperatsioonides rohkem edu kui suurepärane lahingumanööver. Pildil Eesti kaitsevälased Afganistanis 2006. aastal.

tegu siiski peamiselt punaste mässuliste vastase sõjategevusega.

Iraagis lõppes täismõõtmeline sõjaline operatsioon Iraagi okupeerimisega 2003. aasta mais. Alates sellest hetkest on seal läbi viidud mässutõrjeoperatsioone, algselt USA administratsiooni juhitud okupatsioonivalitsuse toetuseks, hiljem Iraagi rahvusliku valitsuse palvel. Täna on aru saadud, et välisvägede mässutõrjeoperatsioonide korral on tulemuste saavutamine taktikaliselt võimalik, kuid üldplaanis see edu ei too. Sellepärast viiaksegi operatsioone läbi koos Iraagi armee üksustega või tihti isegi ainult toetatakse iraaklasi nende operatsioonides, et vältida võõrvägede vastase vaenu liigset eskaleerumist.

IRAAGI ARMEE JA POLITSEI MÄSSUTÕRJEOPERATSIOONIDE TAKTIKA

- Üllatus ja operatsioonide julgeolek – suurt rõhku pannakse operatsioonide viimse hetkeni saladuses hoidmisele ja julgeoleku täiendavale tagamisele.
- Väikesed, mitmes kohas samaaegselt teostatavad operatsioonid – üheaegselt viiakse läbi operatsioone mitmel sihtmärgil, et avastada mässulisi.
- Minimaalsed ohvrid ja kahjustused – hoidutakse liigsetest ohvritest, et vältida vaenu õhutamist.
- Juurdlusmeetodi kasutamine – kasutatakse professionaalseid politseiuurijaid, et küsitleda inimesi, kes pole otseselt mässulised.
- Mobiilsus – võimekus kiirelt ümber paikneda.

Ka Afganistanis lõppes sõda 2001. aasta novembris-detsembris Talibani võimult tõrjumisega. Sõjategevus käis peamiselt Talibani ja Põhjaalliansi vahel, USA juhitud koalitsioon viis samal ajal läbi operatsiooni “Kestev vabadus” (*Enduring Freedom*), mille käigus pommitati põhiliselt al-Qaida ja Talibani keskusi ning lasti erivägedel tegutseda. Seega saabus NATO juhitud ISAF Afganistani juba rahu tagama, nagu ütleb ka väekoondise nimetus *International Security Assistance Force* (rahvusvahelised julgeoleku-abijõud). Vastava väekoondise

Info kogumine on mässutõrjeoperatsioonide võtmelemendiks. Pildil Eesti luuremeeskond 2007. aastal Lõuna-Afganistanis Helmandi provintsis Lashkar Gah' eeslinnas.

loomiseks saadi 2001. aasta detsembris mandaat ÜRO Julgeolekunõukogult; seda on hiljem resolutsioonidega ja Afganistani valitsuse taotlustel pikendatud. Väekoondive põhiline tegevus ongi mässutõrjeoperatsioonide läbiviimine ja PRT-de (*provincial reconstruction team* – provintsi ülesehitusmeeskond) rajamise toetamine.

Eesti üksused on osalenud mässutõrjetegevuses põhiliselt Briti kontingendi koosseisus, algul Põhja-Afganistanis ning hiljem Lõuna-Afganistanis Helmandi provintsis. Huvitav on märkida, et varem suhteliselt vaikselt mässutegevusega Helmandi provintsi läks Briti vägede saabumisel justkui keema. Piirkonnas paisus olukord 2006. aasta lõpuks tõeliseks sõjaks. See on veel üks mässutõrjeoperatsioonide tüüpiline tunnus – mässutõrjehõudude saabumisega piirkonda tekib sinna ka mässulisi. Nimruzi provintsis, mis asub Helmandi kõrval, ei teata mässust ega mässulistest midagi, sest seal ei baseeru koalitsiooniüksusi.

MILLELE PEAKSIME MÕTLEMA APRILLIÖID MEENUTADES?

Eelneva põhjal tekib palju küsimusi. Kõige suurem küsimus on kindlasti see, kas me vajame üldse mässutõrjeoperatsioonide võimekust. Vaatamata mitme kuu möödumisele on kõigil Eesti elanikel ikka veel mees aprillirahutused ja sellega kaasnenud hirmud. Äratasid need sündmused ju üht- või teistpidi meie uinuma hakkava ohutunde ja tuletasid meelde, et maailm, milles elame, ei ole täiesti turvaline. Olukord riigis ei jõudnud küll rahutustest kaugemale, kuid mõneti parema organiseerimise ning vastava tahte ja võimekuse korral oleks aprillisündmused saanud pöörata mässuks ja riigipöördekatteks. Kujutagem vaid ette, et meil oleksid olnud alles 1990. aastate lõssenkistide töölistmalevad või nende järglased, keda toetatakse väliskapitaliga; et kusagil on tõesti Vene vägede väljaviimise eel loodud relvapeidid, mis ootavad oma tundi; et riigi vaenla-

Mäss pole enam tingimata siseriiklik. Tänapäeval räägitakse näiteks väga laias skaalas islami mässulistest, ilma et nende tegevust piiritletak konkreetse riigi või riigikorraga.

Raugis lõppes täismõtteline sõjaline operatsioon Iraagi okupeerimisega 2003. aasta mais. Alates sellest hetkest on seal läbi viidud mässutõrjeoperatsioone.

sed on konsolideerunud ja omavad tahet riiki pöörata. Üldise olukorra foonil oleks neil mässu alustamiseks olnud elanikkonna ühe osa toetus ja selle elanikkonna osa jaoks aktsepteeritav põhjus, olgu põhjuseks siis venekeelse elanikkonna identiteedi sümboli (pronksõduri) teisaldamine või Dmitri Ganini surm.

Kuigi aprillis lõppes kõik hästi, juhtis vahejuhtum nii valitsuse kui ka jõustruktuuride tähelepanu vajadusele olla valmis läbi viima operatsioone, milleks ei piisa ainult politseijõududest. Ühelt poolt on kutsutud vabatahtlikke üles astuma abipolitseinikeks, teiselt poolt on arutatud seadusandluse muutmist, et leida võimalusi kaitsejõudude kaasamiseks kriiside lahendamisel. Demokraatliku riigina piirab Eesti oma seadusandlusega kaitseväge üksuste kasutamist igasugustes riigisisestes operatsioonides, kui just pole välja kuulutatud sõjaseisukorda (vt sõjaaja riigikaitse seaduse § 2 lg 1) või erakorralist seisukorda (vt erakorralise seisukorra seaduse § 15 lg 3 p 3). Nende seisukordade väljakuulutamise on aga väga tõsine poliitiline samm, mida ükski riik hea meelega teha ei taha. Kui sõjaseisukorraga on mõneti lihtsam – teise riigi agressioon paneb asja paika –, siis erakorraline olukord näitab välismaailmale reeglina riigivõimu nõrkust ja ebastabiilsust, mis omakorda kompromiteerib riiki. Milline Euroopa riik, liiatigi NATO liige, tahaks tunnistada oma nõrkust?

Pisut teine on olukord Kaitseliiduga, mis on vabatahtlikkusel põhinev kodanikualgatuslik organisatsioon ja seega on sinna koondunud kodanikel õigus kaitsta oma riiki nii välis- kui ka sisevaenlase vastu. Sellest lähtuvalt on Kaitseliit sõlmi-

nud sisesisejulgeolekut tagavate organisatsioonidega kokkuleppeid nii organisatsiooni kui ka üksikisiku tasandil (abipolitseinikuna). Aprillisündmused näitasid kaitseliitlaste tähtsust korra tagamisel regioonides, kui sealsed politseijõud olid põhiliselt koondatud pealinna korda pidama.

Seega on olukord esmapilgul justkui lahendatud. Meil on rahutuste puhuks olemas politsei ja kaitseliitlastest abipolitseinikud, meil on seadused, mis rahutuste paisumisel mässuks võimaldavad rakendada selle mahasurumiseks kaitseväge ja Kaitseliitu sõjalise jõuna. Paraku pole kõik nii lihtne. Rahuaegses kaitseväes teenib umbes 4500 kaitsevaelast, kellest ligi pooled on ajateenijad, kes oma meelsuse, väljaõppe ja psühholoogilise ettevalmistuse poolest pole valmis osalema sisekonfliktides. Ülejäänud palgaliste kaitsevaelaste kaadri moodustavad peamiselt staapide, väeliikide ja õppekeskuste personal ning ainsa manööverüksusena Scouts-pataljon, mis aga on alakomplekteeritud, sest lõviosa üksuse koosseisust on seotud Eesti rahvusvahelise kohustuse täitmisega missioonidel. Mobilisatsiooni on aga võimalik välja kuulutada ainult riigi sõjaaja seisundisse viimisel (vt rahuaja riigikaitse seaduse § 19 lg 1), mis tähendab, et kaitseväge panus mässude

mahasurumisse saaks olema tõsiselt väike. Nii jääbki erakorralise seisukorra puhul riigikaitstes kandev roll Kaitseliidule.

MÄSSUTÖRJEOPERATSIOONIDE ERIPÄRA

Tuginedes kogemustele Iraagis ja Afganistanis võib jääda mulje, et meie jalaväetaktika sobib mässutörjeoperatsioonidel suurepäraselt. Ainult sellest paraku ei piisa. Kuna mässutörjeoperatsioonid pole tüüpiline sõjategevus, tuleb seal arvesse võtta erinevaid printsiipe, tingimusi ja paradokse. Samas pole võimalik kasutada sama strateegiat ja taktikat erinevate mässude mahasurumiseks, sest mässude põhjused ja eesmärgid on erinevad. Tänapäeval, st infoajastul on mässud muutunud eriti dünaamiliseks, sest infovahetus võimaldab õppida varasematest kogemustest, aga ka luua erinevate huvirühmade sidemeid.

Mõned USA eksperdid on kirjeldanud põhilisi põhimõtteid, mis loovad eeldused edukateks mässutörjeoperatsioonideks (nt Eliot Cohen'i, Conrad Crane'i, Jan Horvath'i ja John Nagl'i "Principles, Imperatives and Paradoxes of Counterinsurgency"). Peale poliitilisele juhtkonnale suunatud põhimõtete on seal välja toodud veel viis asjaolu, mida peaksid silmas pidama mässutörjeoperatsioonide teostavad jõud.

- **Keskkonna tundmine.** Mässu võtmepunktiks on elanikkonna suhtumine. Pole võimalik läbi viia edukat operatsiooni, tundmata kohalikke tavasid, ühiskonnagruppide vaateid ja suhtumist. Äärmiselt oluline on olla kursis kohaliku majanduse, heaolu ja valitsevate poliitiliste vaadetega. Territoriaalse põhimõttel tegutsev Kaitseliit peaks seda kõike suutma, sest organisatsiooni liikmed on pärit samast keskkonnast ja tunnevad kohalikke olusid kõige paremini.
- **Luure.** Ilma hea luureta on mässutörjeoperatsioon raske kujundada. Ainult piisav informatsioon võimaldab vähimate kaotustega edu saavutada ja tagab suhteliselt paindumatu riikliku sunnivahendi edu mässuliste paindliku taktika vastu. Et kaitseväge luure tegevus on siseriiklikult piiratud, tuleb lootma jääda politseiluurele (kaitsepolitsei), aga oluline osa info kogumisel on ka keskkonnas elavatel kaitseliitlastel, kes tahes-tahtmata teevad oma tähelepanekuid toimuvate protsesside kohta.
- **Mässuliste isoleerimine neid toetavast keskkonnast.** Selleks on vaja piisavalt suuri jõude, et teostada paljusid erinevaid operatsioone, nagu näiteks läbiotsimine, objektide valvamine, patrullid, varitsused, varitsusvastased operatsioonid, teetõkked jne. Oma sisult on enamik neist sarnased sellega, mida peaksid oskama maakaitseüksused, kelle peamine ülesanne on julgeoleku tagamine omade jõudude tagalas. (Eesti sõjalise kaitse strateegia 4. ptk p 26 sätestab: "Maakaitseüksuste peamiseks ülesanneteks on tagala julgestamine, vastuvõtva riigi toetuse kor-

raldamine ja kaitseväge mobilisatsiooni toetamine.") Et Eesti sõjalises riigikaitsestrateegias on vastavad ülesanded püstitatud Kaitseliidule (Eesti sõjalise kaitse strateegia 4. ptk p 34), on Kaitseliidu rakendamine mässuliste isoleerimisel igati õigustatud.

- **Seaduslik õigus julgeolekut tagada.** Põhimõte, millele demokraatlikus ühiskonnas pööratakse äärmiselt suurt tähelepanu. Kõik tegevused peavad olema seadustega tagatud. Eestis loob legaalse aluse mässutörjeoperatsioonide läbiviimiseks erakorralise seisukorra seadus, kuid sellest seadusest lähtuvalt tuleb arvestada mõningate piirangutega, mis mõjutavad operatsioonide iseloomu. Nendeks piiranguteks on nõue kasutada kaitsejõudude üksusi üksnes koos politseiga ning tulirelvi ja erivahendeid politseiseaduses sätestatud korrast lähtuvalt (erakorralise seisukorra seaduse § 15 lg 4 ja 5). Tavaliselt sõdurit politseiseadusest

lähtuvalt relva kasutama ei õpetata ja ka sõjalise operatsiooni planeerimisel eelistatakse tsiviiliskuid eemal hoida, sest protsess on liialt sõjaväespetsiifiline. Samas tuleb siin jällegi välja Kaitseliidu eelis, sest lähtuvalt lepingutest Politseiametiga ning sellest, et paljud kaitseliitlased on abipoliitseinikud või töötavad objektide valves, on neil vastav koostöökogemus ja kontaktid olemas.

- **Jätkusuutlikkus.** Võitlus mässuliste vastu on tavaliselt pikaajaline protsess, seda näitab senine maailma kogemus. Teinekord aastaid või aastakümneid kestev võitlus kurnab riiki ja selle relvajõude. Tagasilööök on seda väiksem, mida suurem, keskkonnast integreerunud ja homogeensem on jõud, mida mässuliste vastu kasutatakse. See tagab võitluse jätkusuutlikkuse ja järjepidevuse. Taas kord tuleb tõdeda, et Kaitseliidust paremat organisatsiooni selleks on raske leida.

MÄSSULISTE NEID TOETAVAST KESKKONNAST ISOLEERIMISE KOLM PÕHIPRINTSIPI

- Mässajad tuleb eraldada neid toetavast elanikkonnast.
- Võtta kontrolli alla mässuliste poolt varem kontrollitud alad ja muuta need mässulistele ohtlikuks, sh pöörata aladel elavad inimesed mässajate vastu.
- Koordineerida pikemaajalisi tegevusi piisavalt laial alal, et lõigata ära mässuliste võimalused pidada ühendust neid toetavate elanikega.

NÕUDED MÄSSUTÖRJEOPERATSIOONIDELE

Lähtuvalt ülaltoodud põhimõtetest on mässutörjeoperatsioonides edu saavutamiseks vaja rakendada alljärgnevaid nõudeid.

- **Oskuslikud infooperatsioonid.** Põhiline infooperatsioonide objekt on kohalik elanikkond, ka need, kes toetavad mässulisi. Informatsiooni ning lootuste

ja/või lubaduste oskusliku jagamisega on võimalik kallutada inimeste teadvust ning vähendada vastu-seisu. Kaitseliidu malevates on propagandapealiku ametikoht. Seda suunda on vaja arendada ja neile inimestele, kes hakkavad selle valdkonnaga tegelema, tuleb anda lisaväljaõpet. Kaitseliidul on selles osas kindlasti tohutut potentsiaali, sest organisatsioon kuulub palju vastavate oskustega inimesi. Peale selle sobib valdkond neile, kes ei saa aktiivselt osaleda manööverüksuste väljaõppel. Igatahes on tegemist valdkonnaga, mille arendamine on jäänud pärast 1990. aastate esimest poolt soiku, kuid mille roll maailma relvakonfliktides omandab üha enam tähtsust.

■ **Limiteeritud üksuste kasutamine.** Igasugune jõu näitamine kutsub esile vastureaktsiooni. Sellest oli eespool juba juttu, kuidas Afganistanis eskaleerus konflikt neis piirkondades, kuhu väed sisse toodi, samas kui teisel, kus vägesid pole, on olukord stabiilne ja rahulik. Seega on vaja, et jõud, mida kasutame mässutõrjeoperatsioonides, ei hakkaks ühiskondlikus pildis domineerima. See on üdini inimlik lähene-mine, et sissetungija vastu tõstetakse mässu. Ilmselt töötas see fenomen ka aprillisündmuste ajal, kui politseijõudude suurendamisel kogunes Tõnismäele veel rohkem protestijaid. Aga ka vastupidi – protesti-jate arvu kasvades hakkasid kogunema ka nende tegevust taunivad inimesed. Kui peaksime viima konfliktipiirkonda näiteks jalaväepataljoni, suurendaks see vaid pingeid regioonis. Kohaliku Kaitseliidu kasutamine on selles mõttes leebeim variant. Kohalik kaitseliitlane tekitab elanikus rohkem turvatunnet ja kodusust kui regulaarvägede sõdur. Organisatsioon tegutseb piirkonnas nagoonii, nähtavalt relvastatud jõudude koosseis ei suurene ning elanikkonda ei ärritata uute mundrite ja võõraste nägudega. Oluline on siinkohal õpetada Kaitseliidu üksuste ülemaid, aga ka lihtliikmeid oma operatsioone läbi viima ilma erilise jõudemonstratsioonita, toetades seda oskuslikult hea suhtlemise ja turvalisuse tekitamise imago-ga. Niisamuti tuleb operatsioonide planeerimisel meeles pidada, et kasutatavad jõud peavad olema täpselt nii suured, kui ülesande täitmiseks on vaja. Igasugune liialdamine toob kaasa vastuseisu.

■ **Olukorrast õppimine ja kohandamine.** Mässutõrjeoperatsioonide üks võtmelemente on oskus olukorrast õppida ja sellele vastavalt kiiresti kohaneda, mis peab toimuma vähemalt sama kiiresti, kui seda teevad mässulised. Seetõttu peab Kaitseliidu allüksuste struktuur olema paindlik ja suuteline kiiresti vastavalt olukorrale ümber formeeruma. Iga üksus peaks suutma teostada vaatlust, analüüsima tule-musi, võtma õppust ja tegema järeldusi. Olukorda tuleb analüüsida palju madalamal tasandil kui tavapära-stes sõjalistes operatsioonides. Lisaks tahan rõhutada panustamist nutikusele: igasugust ideede genereerimist tuleb soodustada. Kuna osaleda tuleb tavapärasel konfliktis, on tervitatav igasugune asümmeetriline mõtlemine ja asümmeetriliste la-

henduste leidmine. Jälgida tuleb vaid, et ei mindaks vastuollu rahvusvaheliste ja riiklike õigusnormide ning heade tavade-ga.

■ **Volituste andmine võimalikult madalale tasandi-le.** Kohalikud ülemad omavad parimat ülevaadet tegelikust olukorrast ja on seetõttu suutelised seda objektiivselt hindama ning õigeid otsuseid langetama. Ajateenijatest koosnevate üksuste puhul on see raske. Elukogemuseta 18-aastasele noormehele ei saa panna vastutusekoormat, mis on seotud volitus-

Infoajastul on mässud muutunud eriti dünaamiliseks, sest infovahetus võimaldab õppida varasematest kogemustest, aga ka luua erinevate huvirühmade sidemeid.

te andmisega sellistes delikaatsetes operatsioonides, nagu seda on operatsioonid oma elanikkonna hulgas. Samas on Kaitseliidu madalama astmega juhid tihti elukogenud inimesed, kes tunnevad keskkonda

ja inimesi ning kelle seos piirkonnaga on enam kui lihtsalt luurelt saadud teadmised.

■ **Kohaliku võimu toetamine.** Mässu pole võimalik maha suruda ainult sõjaliste vahendite-ga. Tuleb meeles pidada, et võitma peab riigikord, võimuesin-dajad, olgu selleks siis kohalik omavalitsus või riigi valitsus. Sõjalised vahendid on siin abivahendiks korra ja valitsuse kaitsmiseks, mitte aga vahendiks vastasseisu kaotamisel. Vastasseis kaob siis, kui valitsus suudab pöörata mässulised ja nende toetajad enda poole. Seepärast on relvajõududel palju üles-andeid, mis esmapilgul pole seotud nende põhitöö – mässuliste vastu võitlemisega. Kuid kõik need ülesanded on üht- või teistpidi seotud korra ja turvalisuse tagamisega. Kaitseliitu kuuluvad paljude erialade esindajad, keda saab oma eriala lõikes vast-tavatel töödel rakendada. Neid pole vaja täiendavalt välja õpetada ja see on suur pluss.

MÄSSUTÕRJE PARADOKSID

- Mida enam sa oma jõude kaitses, seda vähem sa kaitstud oled.
- Mida rohkem sa jõudu kasutad, seda väiksema efekti saavutad.
- Mõnikord annab mitte midagi tegemine parima tule-muse.
- Mässutõrjeoperatsioonide parimateks relvadeks on need, mis ei tulista padrunitega.
- See, kui nemad teevad midagi halvasti, on mõnikord parem kui see, kui meie teeme midagi hästi.
- Kui kasutatav taktika toimib sel nädalal, ei pruugi ta toimida järgmisel nädalal; kui taktikat sobib kasuta-da ühes maakonnas, ei pruugi ta sobida kasutamiseks teises.
- Taktikaline edu ei anna mingeid garantiisid.

JÄRELDUSED

Elu on näidanud, et tänapäeva sõjategevus riigi vastu ei alga enam välise agressiooniga. Agressioon on enamasti jätk sündmustele, mis saavad alguse riigi seest. Afga-

Mässutõrjeoperatsioonidel on oluline koht väikeüksuste taktikal. Pildil luurepataljoni võitlejad harjutamas 2005. aastal Hiiumaal terrorismivastast operatsiooni.

nistani operatsioon oli jätkuks Talibani ja Põhjaalliansi vahelisele kodusõjale, Kosovo operatsioon oli jätkuks serblaste ja albaanlaste konfliktile, Iraagi invasioonis mängis lõviosa kurdide tegevus Iraagi põhjaosas. Isegi Gruusia-Vene konfliktid on põhjustatud Gruusia ühe osa Abhaasia mässuliste poolt, nagu Moldova konflikt on tingitud nn Dnestri-äärsel vabariigi separatistidest. Seepärast peab riik mõtlema, kuidas olla valmis lahendamata siseriiklikult esile kerkivaid konflikte, teiste hulgas ka mässukatseid.

Tuletagem või meelde, mis tingis 1924. aastal Kaitseliidu taastamise vajaduse. See ei olnud välisoht, vaid punaste korraldatud detsembrimäss. Ka siis sai vabariigi valitsus aru, et tõhusaim kaitse sisemässude on vabatahtliku riigikaitseleise kodanikeorganisatsiooni olemasolu, mis katab kogu maad ja hõlmab erinevaid ühiskonnakihte, sest vaid sel viisil on võimalik kiiresti ja õigeaegselt reageerida ohtlikele märkidele ühiskonnas. Viimasel ajal on ajakirjanduses ilmunust näha, et aprillirahutuste mõjul on jõutud ringiga jälle samade järelduste juurde. Jääb vaid loota, et ka Kaitseliidu väljaõppes leiab tulevikus rohkem ruumi madala intensiivsusega mässuliste vastaste ja politseiga integreeritud operatsioonide taktika õpetamine ning kaitseväge on nõus jagama mässutõrjemissioonidelt saadud kogemusi kaitseliitlastele.

Kuigi meile tundub, et elame turvalises ja stabiilses keskkonnas, saime alles hiljuti õppetunni, et kõike on võimalik osava manipuleerimise ja rahastamise abil kiirelt muuta. Ning sel juhul võib sõjaline operatsioon meie vastu alata siitsamast, meie naabermajast ja esimesena peab vastasele vastu astuma Kaitseliit. **KK!**

KIRJANDUS

Jackson, Brian A. Counterinsurgency Intelligence in a "Long War". The British Experience in Northern Ireland. RAND Military Review 2007.

Greer, James K. Operation Knockout. COIN in Iraq (<http://usacac.army.mil/CAC/milreview/download/English/Nov-Dec05/greer.pdf>).

Cohen, Eliot & Crane, Conrad & Horvath, Jan & Nagl, John. Principles, Imperatives and Paradoxes of Counterinsurgency (<http://usacac.army.mil/CAC/milreview/English/Mar-Apr06/Cohen.pdf>).

Nagl, John A. & Amos, James F. & Petraeus, David H. The U.S. Army/Marine Corps Counterinsurgency Field Manual 2007.

UUDISED

Fotod: Ivar Jõesaar

Politsei lõhkeasjanduse algkoolitus Kaitseliidu Lääne malevas

Tekst: ANDRES TAMMIK, politseiametnik, Saaremaa malev kaitseliitlane

Palju on politseinike seas kaitseliitlasi? See küsimus hakkas mind huvitama pärast seda, kui Kaitseliit viis Julgestuspolitseile läbi lõhkeasjanduse algkoolitust. Koolitus korraldati 9. ja 10. oktoobril Piirsalus ning seal õpetati, mida politseiametnik peab teadma millised AD-Rist (ohtlike veoste märgistamine), lõhkeainetest ja ohutustehnikast. Ja seda kõike praktikast lähtuvalt.

Koolitusel oli teoreetiline ja praktiline osa. Teoreetilised tunnid viidi läbi Kaitseliidu Lääne maleva staabis ja praktika Piirsalu harjutusväljal. Praktilise tegevuse käigus mehitasime laagri (sest oli vaja kusagil ka öö mööda saata) ja täitsime öisel orienteerumisrajal mitmesuguseid ülesandeid (lõkke süütamine käepäraste vahenditega, suuna määramine, öiste hääle mõistatamine jne). Teisel päeval tutvustati praktiliselt lõhkeaineid ja toodi näited erinevate lõhkematerjalide kasutamisest.

Väga positiivselt mõjub see, et vabatahtlik riigikaitseline organsatsioon panustab politsei õpetamisse. Eriline tänu Kaitseliidu Lääne maleva kokkadele, kes valmistasid õpuste ajal maitsvad söögid ja joogid. **KK!**

Päästeameti ja Kaitseliidu uuendatud koostööleping

Tekst: MIKK PUKK, kapten, Kaitseliidu peastaabi planeerimisosakonna siseriikliku koostöö staabiohvitser

Kaitseliitlased, kes on mõistagi ärksad kodanikud, panustanud koduturvalisusesse pidevalt: vajadusel on nad abistanud politseid, päästjaid ja piirvalvet jne. Mõnda aega oli Kaitseliidu tegevus keskendunud eelkõige riigikaitsele ja koduturvalisuse tagamine jäi tagaplaanile. Seda õnneks küll ainult kõrgematel juhtimistasanditel koostatud tähtsates dokumentides. Tegelikus elus on kaitseliitlane õnneks alati tegutsenud kodukanti toetades, et tagada põhiseadusliku korra püsimine. Nüüd on Kaitseliit ka ametlikult tagasiteel oma algsete liitude juurde ja keskendub taas kodumaa turvavaiba moodustamisele.

KODU KAITSMINE JA KOOSTÖÖ

Küll aga on probleeme kodu kaitsmise töö määratlemata aladega. Meie koostööpartnerid siseministeeriumi haldusalas tahavad saada Kaitseliidult abikäsi suvalisel ajal ja väga erinevate ülesannete täitmiseks, kuid paraku pole seni tahtnud hädaolukorras valmisoleku ettevalmistamisse eriti panustada (või pole Kaitseliit osanud seda piisavalt selgelt küsida). Me ei pea silmas pelgalt väljaõpet, vaid ka materiaalseid vahendeid, sotsiaalseid garantiisid, juhtimist, õiguslikku regulatsiooni, info vahetamist, kaitseliitlase vabatahtlikku kasutamist jne.

Paraku on kõigi nende teemade läbitöötamine alles algjärgus. Kui arvestada, et sisekaitseakadeemia politsei- ja päästekolledži õppeprogrammides ei käsitleta kaitsejõude ja Kaitseliitu, ei saagi kohest üksteisemõistmist eeldada. Olgu siinkohal näide elust: päästetöötaja andis tänavu 10. juunil Elliste rabapõlengule kustutamistöödele abiks saanud kaitseliitlastele

Foto: Ivar Jõesaar

Läinud aasta 20. juulil Kurtna metsatulekahju kustutustöödele appi tulnud kaitseliitlased said kustutusstaabis ülesanded kätte ja suundusid paarikaupa samblasse peitunud tulepeksid leotama.

(Elliste rabapõlengul Turba ligidal Harjumaal osales kaheksa päeva jooksul 157 kaitseliitlast, abiks olid ka Kaitseliidu healäbivusega sõidukid) ülesande: "Vältida tule levik üle määratud joone." Kaitseliitlased ei teadnud, mis on nende eesmärk ning miks neid seal joonel hoitakse ja miks see joon üleüldse nii tähtis oli. Selle konkreetse juhtumi puhul

läks õnneks: tuul pöördus ja võitlus tulega jäi olemata. Kuid kaitseliitlased poleks tagantjärele nurisenud, kui neile oleks selge ülesanne püstitatud, näiteks: "Vältida tule levik üle määratletud joone, vältimaks tule kandumist asulasse." Olen täiesti kindel, et pärast sellise ülesande püstitamist oleks sinna joonele loodud selline kaitseliin, et sellele saaks aega tagasi mõelda. Aga see on tagantjärele tarkus.

PÕHIPROBLEEMID

- **Inimressurss.** Õiguslik regulatsioon on puudulik, st vabatahtliku kaitseliitlase organiseeritud kaasamine, et tema tööandja ta kohustuslikus korras hädaabi ja päästetöödele minekuks töölt vabaks annaks, on reguleerimata. Kaitseliit ei saa erasektoris tööl käivat kaitseliitlast tööpäeval hädaolukorra lahendamisse kutsuda, kui tööandja seda ei võimalda.
- **Tehnika.** Kaitseliitlane oskab Kaitseliidul olemasolevat tehnikat kasutada riigikaitse ülesannete täitmisel, aga kas ta ka päästjaid hädaolukorras toetada oskab, seda ei tea keegi.

ÜLE 4000 TUNNI ABI HEAKS

Elu on näidanud, et päästjad vajavad kõige rohkem abi üleujutustel, tormikahjustustel, suurtulekahjudel ja reostuste likvideerimisel. 2006. aastal panustasid kaitseliitlased oma aega hädaabi- ja päästetöödele enam kui 4000 töötundi ulatuses. Toetus, mida Kaitseliidult kõige sagedamini küsitakse, on inimressurss ja hea läbivusega sõidukid ning seda alati pikemaks ajaks. Päästeameti ja Kaitseliidu peastaabis ei ole aga ühtset ja selget arusaama, kuidas peaks korraldama riigikaitsealaste oskuste arendamist päästjate seas ning Kaitseliidu liikmeid hädaabi- ja päästetöödeks ette valmistama.

Kaitseliidul puudub ka ülevaade, kui palju ja kus on ta oma inimressurssiga koostööpartnereid aidanud. Selle põhjuseks on puudulik õigusruum: kaitseliitlane osaleb hädaabi- ja päästetöödel vaid kui vabatahtlik kodanik, mitte riigikaitseliste ülesannetega organisatsiooni liige. Kuivõrd päästjad soovivad meilt moodultoetust (tinglik mõõtühik päästjate toetamiseks), vaatame alljärgnevalt, millised on probleemid ning mida Kaitseliit ja Päästeamet peaksid tegema, et koostööd tegelikult teha.

KOOSTÖÖ: MIDA JA MILLEKS?

Ühise koduturvalisuse loomiseks ja ühtlasi riigikaitselise tagamiseks on esmaseks sammuks ühtse teadmistaseme loomine. Selleks on vaja viia läbi lühikesed ja selged praktilised põhinevad kursused (väljaõppepäevad), et anda põhilised riigi sõjalise kaitse toed igale päästjale ning tutvustada igale kaitseliitlasele, naiskodukaitsjale, kodutüttele ja noorkotkale hädaabi- ja päästetöödel abistamise põhioskusi. Oluline nende tutvustavate kursuste väljatöötamisel on kohalike olude ja sihtrühmade eripärane arvestamine. Ei ole ju suurt mõtet keskenduda Järvamaa kaitseliitlaste õpetamisele sellele, kuidas tegutseda üleujutuse korral või teha reostustõrjet rannikul jne.

PUNKTID, MIDA UUENDATUD LEPING TÄPSUSTAB

1. Kaitseliit ei teosta päästetöid, vaid ainult toetab neid. Seega jääb Kaitseliit oma liistude juurde ja aitab, kui on vaja, mitte ei haara päästetööde teostamisel initsiatiivi.
2. Õpetame päästjatele riigikaitselise põhialuseid (et ka päästjad teaksid, kuidas ennast ja oma kodu teistsuguste ohtude eest paremini kaitsta ning neil oleks lihtsam Kaitseliidust aru saada), nt õpetame neid kaarti kasutama.
3. Vabatahtliku kaitseliitlase sotsiaalsed garantiid said veelgi täpsustatud, need on ära toodud ka lepingus: iga kaitseliitlane, kes osaleb hädaabi- ja päästetöödel, on kaitstud ja saab tasustatud seadusega ettenähtud korras. (Kahjuks näitab elu, et tasu laekumine kaitseliitlasest vabatahtliku pangaarvele võtab väga kaua aega.)
4. Päästjatel on kohustus viia läbi kaitseliitlase hädaabialane ettevalmistamine lähtuvalt Kaitseliidu taotlusest. Seega ei hakka Kaitseliit looma endale päästekoolituse instruktorite baasi, st ei muutu päästeorganisatsiooniks.
5. Uuendatud koostööleping paneb suuremat ja täpsemat rõhku eriorganisatsioonide kaasamisele, st Kaitseliit ei ole pelgalt meesteorganisatsioon, vaid koostöö haarab ka kõiki eriorganisatsioonide liikmeid: naiskodukaitsjaid, kodutütred ja noorkotkaid.

Lähtudes eelnevast sai uuendatud Päästeameti ja Kaitseliidu lepingut. Eelnev leping oli väga hea, kuid mõlemad organisatsioonid on arenenud ja see nõudis teatud lepingupunktide tänapäevastamist.

KOKKUVÕTTEKS

Paremaks koostööks töötavad Päästeamet ja Kaitseliit välja kolme aasta koostööplaani, et tekiks parem

võimalus teise organisatsiooni toetamiseks ja vastavad tööd oleksid selgemalt määratletud. **KK!**

Kaitseliitlased, kes te osalete hädaabi- ja päästetöödel, pidage meeles: Saabumisel hädaabi- ja päästetöödele registreerige ennast päästetööde juhi juures. Sellega tagatakse just teie enda turvalisus. Lahkudes hädaabi- ja päästetöödelt tuleb ennast kindlasti välja registreerida.

TULE TÖÖLE TALLINNA MALEVA VALVEKOMPANIISE!

Kaitseliidu Tallinna maleva valvekompanii kutsub tööle oma sõbralikku kollektiivi uusi töötajaid kaitseväge objektide valvamiseks Tallinnas.

Valvetöötajale esitatavad nõuded

- Vanus 18–58 aastat
- Vähemalt põhiharidus
- Kuulumine tegevliikmena Kaitseliitu

• Katseajal

- Füüsiliste katsete sooritamine vähemalt 180 punktile
- Kaitseväge objekti valvuri erialakursuse läbimine
- Relvaatesteerimise läbimine

Kasuks tuleb

- Läbitud ajateenistus või Kaitseliidu baasväljaõppekursus

Pakume

- Stabiilselt ja head palka vastavalt tehtud tööle
- Kaitseväge vormirõivastust
- Täiendõpet
- Karjäärivõimalust Kaitseliidus

Tööaeg vastavalt graafikule (1 ööpäev töö ja 3 vaba).

Lisateave ja avalduste vastuvõtt:

Aadress: Kaitseliidu Tallinna maleva valvekompanii, Uus-Tatari 25a
Tel: 513 3330 (valvekompanii pealik
n-srs Külli Vigerpuu)

ESTRIF-2 – kaitsepolitseilased missioonil Kosovos

Eestlaste luurerühm Kosovos ohjab illegaalset metsaraiet ja salakaubandust

Tekst: TOOMAS ELIAS,
vanemveebel, jaoulem

ESTRIF-2 on Eesti lahinguluurerühm NATO operatsioonil Kosovos (KFOR). Luurerühma ülesanne on oma vastutusosalal Mitrovicast põhja pool asuval ning Gazivode paisjärvest lõunasse ja põhja jääval Mokra Planina mägi- piirkonnas patrullimine. Seal on suurimateks probleemideks illegaalne metsaraie ja salakaubandus.

RÖÖVRAIE JA SALAKAUBANDUS

Mägisel alal lükatakse buldooseri- ga mäeküljele metsa väljaveoteed. Mootorrattal sõidab kohale raietööl- line ja lõikab maha puud teest kõr- gemal mäeküljel, kust need siis kas ise teele veerevad või veetakse need sinna traktoriga. Seejärel järgatakse palgid meetristeks juppideks ja laa- ditakse veoautodele, mille põhiline sihtpunkt on albaanlaste alal paik- nev Peci linn. Üks ruumimeeter küt- teks lõigatud pööki maksab 22–25 eurot. Päevas liigub alalt välja ligi 40 veoautokoormat illegaalselt lõiga- tud puitu. Dokumentide võltsimine ja metsavargused käivad siin samal viisil nagu Eestis 15 aastat tagasi.

Salakaubaks sobib Kosovos kõik alates tikkudest ja mähkmetest, makaronidest ja küpsistest ning

lõpetades kodus majapidami- ses vajaliku olmeelektroonikaga. Loomulikult kuuluvad nimistusse ka mootorikütus, alkohol ja siga- retid. Kosovos ei toodeta midagi ja Serbiast ostetud kaupadele lisan- dub piiripunktis tollimaks. Toi- du- ja tööstuskaubad on Kosovos kolmandiku võrra odavamad kui Eestis, kuid palk jääb 200–300 euro vahele.

Salakaubaks sobiv esmatarbe- ja toidukaup toimetatakse mootor- paatidega enne Serbia-Kosovo pii- ri üle Gazivode veehoidla Kosovo poolele ja seejärel veoautodega Kosovo kauplustesse või ladudesse. Laialt levinud on ka mägiteed möö- da piiripunktist mööda sõitmine. Et teed on väga halvad ja kitsad ning vihmade ajal peaaegu läbimatu- d, kasutatakse kaupade veoks mais- maal ka traktoreid ja veopulle. Kü- laelanike seas on lahtise kabiiniga traktorid populaarsed. Nendega sõidetakse nii poodi kui ka peole ja vajadusel minnakse isegi arsti juur- de või pulma.

EESTLASTE VASTUTUSALA

Eesti lahinguluurerühma vastutus- ala on mägine. Selle kõrgeim tipp Mokra Gora on 1794 meetrit me- repinnast. Ühest mägilähtest teise jõudmiseks on vaja ületada kõrgus-

te vahesid 300–1700 meetrit. Jõud- maks mägilähtel, mis kaardil asub 300 m kaugusel ja paistab kenasti kätte, tuleb läbida mitmekilomeet- rine käänuliste teedega ring. Ühes mägilähtel tuleb jalgsi mööda mä- giteid käia ligi 8 km, et jõuda busse- peatusesse, mis asub vaid 300 meet- ri kauguselt üle veehoidla. Kohalik rahvas on uurinud, et kas KFOR ei leia võimalust annetada neile jala- vaeva kergendamiseks mootorpaat.

Kevadel ja sügisel vaheldub tempe- ratuur +42 kraadist orus paari mi- nuskraadini mätetipul. Esimest lund sadas tänavu mägedes 5. septembril. ESTRIF-2 vastutusosalale jääb ligi 90 mägilähtet, kus suvel elab ca 1500 ini- mest. Enamik neist on töötud. Kogu Kosovos on töötuid 80% elanikkon- nast. Pensione ja abirahasid üldjuhul ei maksta. Üksikud pensionärid, kel- lel on kunagi töökoht olnud, saavad sotsiaaltoetust 40 eurot kuus. Talveks kolib enamik mägilähtel elanikke suurematesse asulatesse (põhiliselt Zubin Potoki) ja mägedesse jääb vaid sadakond põliselanikku. Peamiseks talvise ümberasumise põhjuseks on see, et mägedes pole võimalik autoga sõita ning seal on väga vilets elektri- ja veevarustus. Mägilähtel kodus majapidamises on korraka võimalik kasutada ainult üht elektriseadet. Kasutusel on ka nn voolukorrektorid, sest ilma nendeta lähevad elektri- seadmed kiiresti rikki.

Vett saadakse mägilähtel ja koju voolab see inimeste endi paigalda- tud plastiktorude kaudu vabavoolu- ga. Kui allikas kuivab, pole ka vett. Ühte mägilähtel tuleb vesi tuua 6 km kauguselt traktoriga.

Põhjuseks, miks kohalik omavalit- sus selles piirkonnas midagi ette ei võta, võib olla ka üldine töötus ja maksudest kõrvalhoidmine. Kui ei maksta makse, pole kohali- kul omavalitsusel raha, et hoolda elektriliine, lahendada elanike veeprobleeme, hooldada teid ja maksta vanuritele sotsiaaltoetust.

Foto: Toomas Elias

Edukas ühispatrulli lõpp, pildil on kogu eestlastest ja serblastest patrulli koosseis. Lisaks Taani tõlk Christina.

Kohalikud on vaatamata kõigele rõõmsameelsed ja positiivsed. Oma aiamaalapp ja kariloomad toidavad inimesed ära.

LUURERÜHMA TEGEVUSEST

Eesti luurerühm on sooritanud mitmeid operatsioone. Mitmepäevased varjatud vaatluspostid on tegutsenud eesmärgiga koguda teavet illegaalse tegevuse kohta, samuti vajadusest teha kindlaks salakauba liikumise teed ja salakaubandusega seotud isikud. Rutiinse töö käigus peatatakse sõidukeid, et kontrollida veost. Mõnikord tuleb reageerida väga kiiresti vaatluspostist või patrullist saabunud teabele, et salakaubaveokahtlusega sõiduk üles leida ja kinni pidada. Ebaseadusliku kauba avastamise korral antakse isik, kaup ja sõiduk üle sõjaväepolitseile või kohalikule politseile.

ESTRIF-2 käib koos Serbia piirivalvega piiripatrullides, sest rühma vastutusalale jääb piir Serbiaga. Rühm on olnud ka Devici kloostri valves. Kloostri elab vaid kuus nunna, kuid see asub etniliselt keerukas piirkonnas – kristlik klooster on keset moslemite ala. Esimene Kosovo konflikt saigi alguse Devici kloostri mahapõletamisest.

Põhiosa luurerühma tööst on siiski patrullimine oma vastutusalal. Patrullid on motoriseeritud. Patrullimise eesmärgiks on näidata kohalikele KFORi kohalolekut. See suurendab tavakodanike turvatunnet ja mõjub distsiplineerivalt kurikaeltele. Kohalikega vesteldes kogub rühm vajalikku informatsiooni üldiste meeleolude ja alal toimuva kohta. Olulisel kohal on pildi- ja videomaterjal. Killuke ühest, killuke teisest külalt ja pataljoni staabis aruandeid töödeldes saabki üksikasjaliku ettekujutuse vastutusalal toimuvast. Rühma ülesanneteks on veel kaitsta vajadusel albaanlaste enklavi serblastega asustatud alal ning Mitrovicas üle Ibari jõe viivat strateegilise tähtsusega silda ja koolmekohta.

EESTLASTE HEA MAINE

Eestlaste lahinguluurerühma hinnatakse kui arvestatavat ja hea väljaõppega üksust, kelle peale loodetakse. See seab rühmale kõrgemaid nõudmisi ning rihma ei saa lödvemaks

Tööpäev missioonil: ESTRIF-2 patrull autodega maastikuluurel.

lasta. Olulisel kohal on seejuures füüsiline treening, mida iga mees teeb individuaalselt. Rühma koosseisus harjutatakse massirahutuste ohjamist. Harjutada saab mitu korda nädalas ning see on vajalik taanlaste ja prantslastega koos töötamiseks. Olulisel kohal on seejuures turvistes ja kilpidega varustatud rühma transportimine ja jalastumine või transportile minek. Taanlased kasutavad M113 tüüpi soomukeid nii üksikvõitlejate transportiks kui ka lahingutõutuseks massirahutuste ohjamisel. Et eestlaste varustus on pisut parem ja neid hinnatakse kõrgemalt kui teisi üksusi, on ESTRIF-2 reservis ja leiab kasutust ainult seal, kus väga vaja, ja siis, kui teisiti enam ei saa. “Olen väga uhke, et pataljonis on selline eestlaste rühm,” ütles pataljoni ülem kolonel

Per Lorenz Hinrichsen oma tervituskõnes eestlastele.

Rühma tervise ja meditsiiniabi eest hoolitseb Sakala malevast rahuvalvajaks tulnud veebel Artur Saar, kes on ühtlasi spordiinstruktor. Vaba aega sisustab rühm sportlikult: käiakse mägirastestega sõitmas või tehakse murdmaajooksu, mängitakse ka maahokit ja võrkpalli.

Viljandimaalt on ESTRIF-2-es veel teisi rahuvalvajaid. Maasturijuht seersant Jaanus Põldma on pärit Karksi vallast ja jaoülema abi vanemseersant Urmet Pülzū Viljandi linnast.

Kodustega suhtlemiseks on võimalik kasutada internetti nii Eesti Majas, mida kutsutakse Fortiks, kui pataljoni internetipunktis. Internetiaega on ööpäevas ettenähtud 30 minutit. Tegelikuses on seda tunduvalt rohkem. Tippaeg on pärast õhtusööki ja enne öörahu, siis peab veidi järjekorras ootama. Samuti on nädalas umbes 20 minutit kõneaega kodustele helistamiseks.

Sakala malevas instruktorina töötanud ja nüüd peastaabist ESTRIF-2 rühmaülemaks määratud leitnant Marek Susi arvates on tegemist väga huvitava missiooniga. See on tingitud nii siinsest poliitilisest olukorrast kui ka missioonipiirkonna eripärast. Igavlemiseks pole igatahes aega ja meeste meeleolu reibas. Kõlab ju ESTRIF-2 *slogangi*: Estrif-2 – terasest tugevam! **KK!**

EESTI RAHUVALVAJAD KOSOVOS

- Esimesed Eesti kaitsevälased asusid teenima NATO juhitud rahutagamisjõudude KFOR (Kosovo Force) koosseisus 1999. aasta novembris. Esimeseks operatsioonipiirkonda lähetatud üksuseks oli 10-liikmeline mitmeotstarbeline sõjaväepolitsei-grupp Estpatrol-1.
- 2007. aasta veebruaris lähetati Kosovosse luurerühm ESTRIF-1, mille augustis vahetas välja seal praegu teeniv ESTRIF-2.
- Kosovos on välislähetuses ka Eesti staabiohvitseri ja staabi-allohvitseri.

Kaitseliidu veteranliikmed vaatlesid Rootsi kolleegide tegemisi

Tekst: ELLEN KASK, PEETER KASK

Kaitseliidu ainsa veteranide organisatsiooni, Saaremaa maleva juurde loodud ühenduse Linnus esindajad Ellen ja Peeter Kask viibisid 26. septembrist 2. oktoobrini 2007 Rootsis *Hemvärneti* (Kodukaitse) Göteborgi Lõunapataljoni suurõppusel.

VETERANIDE KOOSTÖÖST

Saarlaste suhted rootslastega said alguse 2003. aastal viimaste külaskäigu ajal Saaremaale. Et tulijad olid *Hemvärneti* veteranliikmed eesotsas organisatsiooni Göteborgi osakonna ühe asutaja ja kauaaegse juhatause liikme Ants Kummiga, kutsus malevapealik kohtumisele ka ühenduse Linnus esimehe Peeter Kase. Algusest peale huvitas nii Rootsi kui ka Eesti veterane püsivate töiste sidemete loomine.

Eestlaste külaskäigul Rootsi oli programm tihe ja nägi ette peale maleva esindajate viibimist vaatlejatena Lõunapataljoni väliõppusel ka tutvumist sõjaväeobjektiga ja töövestlusi. Külastasime Kängsö saart, kus praegu asub väljaõppekeskus, ent kunagi paiknes karantiinijaam, kuhu jäeti välismaa laevade nakkushaiged. Tutvusime Göteborgi garnisoni lasketiiruga, kus on kasutusel kõige uuem tehnika, sh Norrast pärit arvutisüsteemid lasketulemuste automaatselt kindlaksmääramiseks. Laskja võis iga lasu tulemust vaadata kohe pärast lasu sooritamist tema kõrval asuvalt monitori ekraanilt.

Õhtusel kohtumisel Göteborgi Lõunapataljoni veteranide organisatsiooni liikmetega anti ühenduse Linnus veteranide hõberistid neljale *Hemvärneti* veteranliikmele: kapten Göran Magnussonile, lipnikele Meikel Ganabrattile ja Ants Kummile ning seersant Christina Peterssonile. Garnisoni ülema asetäitjale kolonelleitnant Bert Erik Pousarile anti üle veteranide kuldrist.

Rootsi *Hemvärnet* kasutab oma veteranliikmeid meelsasti väljaõppe läbiviijatena.

Koosviibimisel arutati noorte kaasamist kaitsestruktuuride tegevusse. Mõttevahetust vahendas tõlgina Ülo Männiste, kes on samuti *Hemvärneti* veteranliige.

SUUREPÄRANE VÄLJAOÕPPEKESKUS

29. septembril kogunesid Lõunapataljoni suurõppusel osalejad, kes täitsid ülesandeid juhtimiskeskuses või selle piirkonnas, aegsasti garnisoni territooriumile, et sõita 66 km kaugusel asuvasse Boråsi väljaõppekeskusesse, mille hiigelterritoriumil on mitu laskerada, koolitusruumid ja abihooned. Looduslik haljastus ja sobiv maastik võimaldavad hästi varjuda ning viia üheaegselt läbi mitme suure allüksuse väljaõpet eri valdkondades.

Õppekeskust rajades oli mõeldud kõigele: lotade kasutuses on väliköök, mille juurde kuuluvad vajaliku varustusega teisaldatavad konteinerid. Kööki ümbritseb telk, mille allalastavad küljed kaitsevad toiduvälistajaid vajadusel halva ilma eest. Naiste kõrval tegutses tagala-toimkonnas vilkalt hulk üle kui 70-aastasi mehi. Ega eestlasi saatnud võõrustajadki reeglina nooremad olnud. Tutvustades külalistele erinevaid objekte ja vaatamisväärsusi, liikusid sirge rühiga veteranid niivõrd hoogsalt sammuga, et tun-

duvalt noorematel eestlastel oli tegemist, et kannul püsida.

ROOTSI VETERANID ON AKTIIVSED

Hemvärneti veteranliikmete staatus erineb veteranide osast Kaitseliidus selle poolest, et neid väärtustatakse palju enam. Veteranid pole küll kohustatud õppustel osalema, kuid piisab neil vaid selleks soovi avaldada, kui leitakse sõidukid nende kohaletulekuks ja tagatakse toitlustamine. Miks? Veteranid ei viibi seal pealtvaatajate, vaid mitteametlike nõunikena.

Naasnud Göteborgi, osaleti staabiõppusel, viibides juures, kui allüksuste juhtidele jagati tegevuskavasid ja "lahinguülesandeid". Siingi kaasati *Hemvärneti* veteranliikmed otse käigu pealt töösse.

Kord oli saarestikus tekkinud reaalne vajadus kaitse korraldamiseks ja *Hemvärneti* veteranliige lipnik Ralph Olsson suutis, ennetades isegi regulaarväeosi, kolmveerand tunniga kokku kutsuda ja kaitsepositsioonidele paigutada terve vabatahtlikest koosneva kompanii. Enam kui 70-aastane, ent silmatorikavalt nooruslik lipnik Olsson on tuntud laskemeister ja -instruktor, kes täidab ka seni ajani hinnatud relvaeksperti ülesandeid. **KK!**

Ameerikas käis “kajakate” kaheksas lend

**Tekst: SILVER TAMM,
Noorte Kotkaste peavanema kt**

Alates 1995. aastast on Ameerika-Eesti Heatahtlik Selts ning Eesti Gaidi- ja Skaudisõprade Seltside Liit võimaldanud külastada enam kui kolmekümnel Eesti noorel Ameerika eesti skautide ja gaidide laagrit.

KES ON KAJAKAD?

Selgituseks “kajakate” kohta: programmi Eesti juhid on nagu kajakad, kes lendavad edasi-tagasi üle suure vee ning õppekava koostaja ja läbiviija oli vanasti Eestis noore meriskaudina Kajaka salga juht. Kõik programmi lõpetanud noortejuhid jäävad Eestis edasi Kajaka salga liikmeteks. Kajakatel on kaks lippu, üks Ameerikas ja koopia Eestis. Kajakatel on ka oma märk vormil kandmiseks ja põhikiri ning nad kohtuvad sõpruse alalhoidmiseks igal aastal vähemalt korra.

Ameerika-Eesti Heatahtliku Seltsi esimehel nooremskautmasteril Priit Parmingul, kes on kogu selle projekti eesvedaja, õnnestus USA eestlastelt laekunud annetustega sõidutada juulikuus Eestist Ameerikasse neli väljaõppinud noortejuhit (Merle Piiskop Kodutütarde Võrumaa ringkonnast, Noorte Kotkaste peavanema kt Silver Tamm, Liina Siniveer Eesti Gaidide Liidust ja Valdik Kask Eesti Skautide Ühingust).

Juba reisi algul leidsime Lakewoodi Eesti Majast palju uusi sõpru, kelle hulgas skautmaster Elmar “Emu” Saarniit ja gaidi Enda Mai “Kiki” Holland. Viimane oli ka meie võrustajaks reisi esimesel nädalal.

“TEADUSTE VÄRAV” JÄRVEMETSAS

Esimene nädal kulus treeningul Kajakate salgajuhit Emu ja teiste lektorite käe all. Teisel nädalal osalesime USA eesti skautide ja gaidide iga-aastasest Järvemetsa laagris. Tänavuse laagri nimi oli “Teaduste värav”, sest kolmel päeval töötasid nn klassid, kus eelnevalt registreerunud lapsed said uusi oskusi ja

uusi teadmisi. Kokku oli 25 tegevuspunkti, millest laagriline võis valida kuus. Populaarseimad olid kanuusõit, kitarrimäng, looduses ellujäämine, metsamängu korraldamine jne. Kõik all-laagrid pidid endale mõtlema ka hüüu ja igaks ühiseks lõkkeõhtuks lõkkenalja. Kajaka salga liikmed tegutsesid erinevate all-laagrite abijuhtidena. Nad aitasid laagrijuhtidel üritusi läbi viia, õpetasid ja organiseerisid mänge jm.

Kuigi palju tegevusi korraldati all-laagrites, olid kavas ka ühissetevõtmised: spordipäev, kanuumatk, lõkke- ja lauluõhtud. All-laagrite elu oli meile üllatav: nimelt ehitasid vanemskaudid oma magamisalused kõrgele (kohati kuni 4 m) puude vahele. Ehitusmaterjalina kasutati ainult puid ja köit.

Viienda päeva hommikul sõitsid laagrisse kaks kollast koolibussi, mis viisid laagrielanikud Double Trouble'i pargis voolavale jõeale kanuuretkele. Vaikne jõeke rõkkas varsti naerust ja kilkamisest. Kogenumad sõudjad jõudsid kiirelt teisest ette. Üksteise pritsimist, tõuklemist, võiduajamist, uppiminekuid ja jõepõhja vajunud risu sisse kinnijäämist tuli ikka ette. Eesti ekipaaž koosseisus Silver Tamm ja Valdik Kask pidi aitama mõnegi kanuu õiget pidi pöörata. Kuid ega loodus

meidki hellitanud – finišiheitluses läks kanuu ümber.

TÄISKASVANUID LASTEGA ÜHEPALJU

Suurimaks üllatuseks oli, et sealses laagris oli täiskasvanud juhte peaaegu sama palju kui lapsi. Näiteks hundude all-laagris oli peale all-laagrijuhi veel kuus juhti.

Laagri eelviimasel õhtul korraldati lõpuball. Selleks olid köögipereained teinud erilisi ettevalmistusi. Varasel õhtupoolikul pakuti kergemaid suupisteid, õhtusööki oli aga hilisel tunnil vabas looduses (võrkpalliplatsil), kuhu kaeti pikad peolauad ja serveeriti rootsi lauana soojad road. Gaidid saabusid ballile tellitud “limusiinis”, mida juhtis mundris ja igati viks saunamees Mati. Tüdrukutel oli ehtne balliriietus – pikad kleidid, kroonid, boad. Mõnigi noormees kandis kivilipsu.

Viimasel laagriõhtul tehti suurlõkke, kuhu oli tulnud hulk külalisi, kes said laagrilistega koos laulda ja naerda hoogsate lõkkejuhtide eestvedamisel ja kitarride saatel. Kõik all-laagrid esitasid oma eeskava või lõkkenalja. Lõpetuseks moodustati lõkketule ümber sõprusring. Mõnelgi näol oli lõkketule valguses näha kurbust, et ilus nädal on lõpule jõudmas. **KK!**

Lakewoodi Eesti Majas: vasakult Elmar “Emu” Saarniit, Liina Siniveer, Merle Piiskop, Valdik Kask, Enda Mai “Kiki” Holland, Silver Tamm ja Priit Parming.

Paindlikult ja paljulubavalt Kaitseliidu noorteorganisatsioonide arengust

Ära kunagi kõhkle, et väike grupp pühendunud kodanikke suudab muuta maailma. Ainult sellised ongi maailma kunagi muutnud.
Margaret Mead

Tekst: ANU ALLEKAND,
Kaitseliidu ülema nõunik

Kaitseliidu noorteorganisatsioonide – Kodutütarde ja Noorte Kotkaste – loomealdis liikmed on teinud sellel aastal tööd, et määratleda organisatsioonide arenguid järgmiseks perioodiks. Arengukavas on kirjeldatud olukorda aastani 2013, selleks loob aluse ka “Riiklik noorsootöö strateegia 2006–2013”, mis nimetab ühe valdkonnaülese meetmena kodanikukasvatust ja -teadlikkuse suurendamist. Arengusuunad kiitis 19. mail 2007 heaks Kodutütarde suurkogu, neid on arutatud Kodutütarde keskjuhatuses, ringkondades, vanematekogus. Ka Noorte Kotkaste malevates on arengukava olnud arutlusel ja saanud 26. mai 2007 Noorte Kotkaste pealikekogu poolehoidu osaliseks. Planeerime paindlikult, sest oleme osa Kaitseliidu tervikust ja seetõttu valmis oma plaane harmoniseerima, ja paljulubavalt, sest tahame olla täna paremad kui eile ja pakkuda oma liikmetele mitmekülgset tegevust. 2007. aasta juuli seisuga oli Kodutütarde organisatsioonis 3715 liiget (neist 202 juhti) ja Noorte Kotkaste organisatsioonis 3867 liiget (neist 239 juhti).

RÕHUTADA ÜHISOSA

Arengukava koostamine on olnud kõigile väljakutseterohke – fookuses on tulnud hoida organisatsiooni igapäevast toimimisrütmi, kokku viia meeskonnatööalane teadmine, juhtide ja noorte oskused-soovid ning teha valikuid, mis inspireeriksid liikmeid tulevikku vaatama, ja panna need ka kirja. Täna kõiki organisatsioonikultuu-

ri arhitekte: Kodutütarde ja Noorte Kotkaste peavanemaid, arengukava koostamise töörühma liikmeid, instruktor-noorteuhte, ringkonnavanemaid ja malevapealikke ning kõiki-kõiki kaasamõtlejaid ja -ütlejaid. Kõiki, kes julgesid unistada ja tahavad tegutseda. Avastamine, rahulolu, mäng, usaldus, ettevõtlikkus, loomingulisus ja innovatsioon – igäihe jaoks on organisatsioonis olemisel eri tähendusi. On võimalik saada erinevaid kogemusi, kuid et me teeme seda koos, on võimalik rõhutada koosolemise ühisosa.

Avastamine, rahulolu, mäng, usaldus, ettevõtlikkus, loomingulisus ja innovatsioon – igäihe jaoks on organisatsioonis olemisel eri tähendusi.

gu- ja tegutsemisvõimalusi Eestit väärtustava kasvatustöö kaudu. Missioon annab meie noortetööle erilise tähenduse: vabatahtlike töö on juhitud isamaalisest aatest ja me tahame sarnaselt Kaitseliiduga luua võimalusi kõigis Eesti paigus elavatele noortele. Meiega võib liituda juba kaheksa-aastaselt ja töös saab osaleda kuni 18-aastaseks saamiseni. Osalusõhinast võib kergesti saada andmissoov, pöörastest ideedest vahvad teod. Täiskasvanuna on võimalik tegutseda edasi noortejuhina, kui saada vastav väljaõpe, ühineda Kaitseliidu või Naiskodukaitsega.

SAADA SUUREKS KA ARVULT

Kuhu me tahame jõuda? Meie eesmärk on olla kvaliteetset kodanikukasvatust pakkuvad omanäolised skautlikud organisatsioonid Eestis, kes samal ajal on kõigile teistele institutsioonidele tunnustatud koostööpartneriteks. Selle nimel on vaja pingutada kõigis malevates, viia iga maleva töö “tänaele kesk-

misele tasemele” nii liikmeskonnalt kui ka ürituste arvult. Numbrite keeles tähendab see, et soovime organisatsioone suurendada umbes 1000 liikme võrra. See tähendab tänaste eeskujumalevate tööruumi jätkumist senise taseme hoidmisel ja teiste kasvamist. Kui teha lihtne arvutus tänase Võru näite põhjal, peaks meil olema laienemisruumi viis korda enam. Arutlesime selle üle, et Eestis on demograafiline situatsioon selline, et noori on vähe, samas kuulub neist noorteorganisatsioonidesse siiski liiga väike osa (noorsootöö strateegias prognoositakse, et aastal 2008 kuulub organisatsioonidesse vaid 5% kõigest 7–26-aastastest noortest).

Tahame, et meie juhid oleksid ette valmistatud, motiveeritud ja sõbralikud. Ettevalmistuse oleme tänu Kaitseliidu Koolis välja töötatud vabatahtliku noorteuhi kursusele ja laagrikasvatavate juhtide liseminaridele viinud heale tasemele. Järgmise perioodi rõhuasetus on motiveerimisel – inimeste panuse kompenseerimise mehhanism peab hoidma neid läbi põlemast ja innustama uutele ettevõtmistele. Meie vabatahtlikud on näidanud, et nad on oma huvid jätnud organisatsiooni omade varju, kuid siin peaks valitsema tasakaal ja nad peaksid saama midagi ka vastu. “Ühiskonna nurgakivi” ei peaks saama veskikiiviks kaelas. See kõik tähendab ettevalmistustööd, et kirjeldada kogu võimalikku motiveerimispaketti ja leida ka vajalikud ressursid.

Väga tähtis on koostöö kohalike omavalitsustega. Kui vaadelda Eestit, siis paremini läheb nendes paikades, kus omavalitsusjuhitud toetavad rühmade tegevust ja maksavad noortejuhile ringijuhitasu. Arvame, et see sümbioos töötab hästi: noo-

red saavad tegutsemiseks lisavõimalusi, kohalik vabatahtlik näeb, et tema tegevus on hinnatud ka kohaliku omavalitsuse, mitte ainult Kaitseliidu silmis. Täna suudame oma instruktor-noortejuhide nõul ja toel aidata vabatahtlikku koolituse, laagrikorralduse ja õppematerjalidega, kuid see ei ole piisav. Aasta jooksul korraldatakse meil palju laagreid – aastaajalaagreid, erialalaagreid, suvelaagreid. Hea, kui selleks oleksid ka laagribaasid.

VIIS EESMÄRKI, MIS VIIVAD SÜNERGIA SUUNAS

Tahame, et kodutütred ja noorkotkaid oleks näha ka internetis ning et infovahetus kodulehtede kaudu oleks täielikum. Meie juhid, kellel on midagi uut teistele öelda, saaksid oma noortemagistritöid ja artikleid veebis teistega jagada. Meie liikmed saaksid kursis olla kogu Eestis toimuvaga. Meil on meeles mõlkumas koolitajate registri loomine oma kodulehele ning võimalusel koostööpartnerite kontaktinfo peegeldamine, et iga rühmaürituste korraldamiseks saaks kasutada paremini erinevaid tegijaid. Tekiks sünergia.

Arengukava joondab tulevikutegevusi selles väljaõeldu alusel viide põhilisse alalõiku.

I. Liikmetega seotud eesmärgid. Tahame olla suuremad liikmete arvult ja noortetöö kvaliteedilt, luua osalusvõimalusi ka mitteliikmetele (oleme seda juba teinud kaasates oma koostööpartnerite politseinike ja päästeametnike lapsi).

II. Juhtidega seotud eesmärgid. Tahame näha noortega tegelejate silmis sära, st peale koolituse mõelda ka teistele motivaatoritele ning läheneda sellele süsteemsemalt kui seni; värvata uusi potentsiaalseid juhte. Uued juhid võivad olla kui lihvimata teemandid, aga ka väljaõppinud professionaalid – uued vaatenurgad tulevad kasuks, avardavad meie maailmatunnetust, kindlustavad meid püsivalt ideederrikkusega ja aitavad näha-teha asju õiges perspektiivis.

HEA KODANIKU PÕHIMÕTTED

- Hea kodanik tunnetab oma kohta maailmas ja teiste inimeste seas ning mõistab, et elusolendid on asjadest tähtsamad.
- Hea kodanik aitab lähedasi ja võõraid ning toetab nõrgemaid.
- Hea kodanik astub välja ebaõigluse ja vägivalda vastu.
- Hea kodanik austab oma riiki ja selle tähtpäevi, tunneb põhiseadust ja õigussüsteemi ning täidab seadust ka väikestes asjades.
- Hea kodanik tunneb huvi ühiskonnas toimuva vastu, on poliitiliselt teadlik, ilmutab kodanikuaktiivsust ega pea end tähtsusetuks inimeseks.
- Hea kodanik austab inimväärikust, võrdõiguslikkust ja teiste õigust olla erinev.
- Hea kodanik hoiab loodust, mõtleb ka teistele elusolenditele ja järeltulevatele põlvedele.
- Hea kodanik tunneb ajalugu ning austab oma ja teiste rahvaste kultuuri.
- Hea kodanik on aus, lahke, sõbralik ja peab lugu heast naljast.

III. Avalikkussuhtlusalased eesmärgid. Tahame, et riigikaitsealane teadlikkus suureneks. Selleks peab jõudma erinevate sihtrühmadeni. Kasutame kõiki käepäraseid vahendeid, et seda saavutada. Soov on selline, et avaliku arvamuse küsimustes oleks Kaitseliit kolme parima seas oma tuntuselt ja et just Kaitseliidu noorsootöötajad annaksid selleks oma osa.

nimesed jätavad endast jälje – millise, see sõltub juba igapäevast endast. Noorsootöötaja unistuseks on, et tema jalajälgedes tuleks keegi.

IV. Koostööalased eesmärgid, sh rahvusvaheline koostöö. Meil on

siseriiklikud koostööpartnerid (eelkõige jõustruktuuride hulgas), aga väga hea koostöö ka naaberriikidega. Tahaksime, et iga kohaliku omavalitsuse territooriumil oleks noorel võimalik ühineda ka meie rühmaga. Tahame jõuda ka lapsevanemateni ja korraldada mõnedki üritused koos nendega. Rahvusvahelistes kontaktides osalevad noored saavad kultuuridevahelise õppimise kogemuse. Need kontaktid ja võimalused on preemiaks Eestis end heast küljest näidanutele, eelkõige Mini-Erna ja Ernakese parimatele, aga ka teistele tubimatele.

V. Tagamine. Veebilehed, trükised (metoodilised abivahendid), filmid, laagrid, transpordivahendid, vorm, kommunikatsioonivahendid ja palju muud, mis aitab noortetööd hästi teha.

Tahaksin kirjutada kõigist detailselt, aga kahjuks ei ole see võimalik. Rõhutan mõnd head mõtet: rühmapäevikute juurutamine rühmatöös, õppefilmide loomine, noortemagistrite kooli elluäratamine, avatud suurlaagri korraldamine, välivormi väljatöötamine ja tellimine jne. Arengueesmärkide valguses on lihtsam paika panna aastaplaane ja viia läbi erinevaid koolitusüritusi, hoogtööpäevi, laagreid jne.

IGAÜKS JÄTAB JÄLJE

USA armeekindral George S. Patton olevat öelnud, et kui kõik mõtlevad ühtemoodi, siis mõni meist ei mõtle, aga Kaitseliidu noortetöö tegijad mõtlevad metatasandil küll ühtemoodi. Nad on juhitud Kaitseliidu tegelikust tähendusest: teenida ühiskonda, suurendada rahva turvalisust ja riigikaitsetahet igas suures ja väikeses kodanikus. Inimesed jätavad endast jälje – millise, see sõltub juba igapäevast endast. Noorsootöötaja unistuseks on, et tema jalajälgedes tuleks keegi. Kaitseliidu noortetöö tegija unistustes on see tulija aktiivne kodanik, kelle hoiakud ja väärtused on elujaatavad. Sellega seoses meenutagem 2004. aastal Eesti mittetulundusühingute ümarlaua esinduskogu koostatud hea kodaniku põhimõtteid.

Kodutütred ja noorkotkad on head kodanikud nagu nende juhidki. Kõik koos suudame rohkem. Pärituult ja päikesekiiri! **KK!**

Sügis 2007: Lahing lippude pärast

Tekst: KÄRT OJALA,
Kaitseliidu Järva maleva liige
Foto: MARE HENDRIKSON,
Kaitseliidu Järva maleva instruktor-
noortejuht

Taas on möödas iga-aastane Noorte Kotkaste Järva maleva ja Kodutütarde Järva ringkonna väljaõppelaager “Sügis 2007”, mis korraldati 26.–28. oktoobrini Koigis. Laagris oli 65 noort ja staabikoosseisus 20 inimest.

TARKUSI, ELEVUST JA LAAGRIKRUITSKEID

Avarivistusel lubasid nooremseersant Urmas Piigert ja vanemleitnant Janis Frei järgnevateks päevadeks palju tegevust. Laagrilised jagati kahte rühma. Seejärel tutvustas nooremveebel Raid Saar järgmisel päeval algavat mängu “Lahing lippude pärast”. Esimese õhtu- ja hommikusöögi said noored staabi toitlustusgrupi (Mare Hendrikson, Tiia Mettus, Kaja Pernik ja Birgit Albert) valmistatuna, seejärel pidid nad metsas ise toidu eest hoolitsema.

Hilisõhtul tegid nooremseersant Piigert ja vanemleitnant Frei veel varustuse kontrolli. Kaks rühma jagati selle käigus ka jagudeks. Va-

rustuse kontrollis selgus, et ühe väikse tüdruku suur õhkmadrats võib talle endale metsas halba teha. Peale selle, et see telgis palju ruumi võtab, muutub madratsis olev õhk öö jooksul jääkülmaks ja sellel on magada peaaegu võimatu. Nii saadi tüki maad targemaks ka sobiva õõbimisvarustuse valiku osas. Järgnes ohutustehnika instruktaaži ja instruktaažilehe allkirjastamine tõestamaks, et kõik on asjast aru saanud.

Ametlik öörahu algas kell 23, kuid see ei toonud veel vaikust. Mõned poisid leidsid, et vahva on pimedas t a s k u l a m p i d e g a mängida. Paraku sekkus asjasse korrapidaja Kaarel Piirisalu, nii et pikalt nad valgusjugadega lustida ei saanud. Teised jälle vedasid magavaid kaaslasid lebomattidel teise kohta, nii et ohvrid sellest alles hommikul asjast aru said. Kuid need on väikesed laagrilõbud, mille vastu ei saa korrapidaja ega laagriülem.

EI SAA VEDAMA

Laupäeval kell 10, pärast hommikusi talitusi algas rännak laagriplatsi-

le. Samal ajal panid siinkirjutaja ja Raid Saar maha lahingumängu piirid. Kell 15 kõlas mängu “Lahing lippude pärast” stardipauk. Mängijatel tuli üle piiri pääseda ja vastasvõistkonna laagrisse jõuda ning sinna peidetud plaatidele oma võistkonna klepsud peale panna. Kummalgi võistkonnal oli ka kaks värvikuulipüssiga varustatud piirivalvurit, kes relvaga üle piiri minna ei tohtinud, aga piiri ääres võisid valvata.

Kuni pimedani kompasid rühmad vaid piire ja kasutasid venitamistaktikat. Nagu I rühma ülem Janis Frei oma alluvatele ütles: “Kuni pimedat tulekuni on eesmärgiks mitte lasta vastasel ennast näha.” Seda lausus ta igavlevate piirikohtunike kõrval ja elavalt žestikuleerides, nii et suutis vaid lause viimase osa otse raadioeetrise öelda.

Tõsiseks läks asi alles pimeduse saabudes, kui taevasse lasti ka rünnaku alustamiseks märku andev signaalrakett. Metsaalune läks elama ja kohtunikud, kelle silmad juba pimedaga harjunud olid, hakkasid järjest enam nägema, kuidas ühe või teise rühma liige piiri poole luuras.

KOOSTÖÖ JA KAVAKINDLA TEGUSEMISE EELISED

Ruttu selgus, et I rühmal on II rühma ees palju eeliseid. Nimelt kuulus I rühma rohkem suuri poisse ja neil oli paika pandud kindel rünnakustrateegia. Ka oskasid nad hästi inimjõudu kasutada. I rühmas tehti algusest peale läbimõeldud koostööd, millest II rühmas siinkirjutaja arvates veidi vajaka jäi. Kui II rühmas olid väiksemad koondunud ülema abi Helen Toomsalu ümber ja suuremad poisid ajasid justkui mingit oma asja, siis I rühmas oli täpselt määratud, mida keegi teeb. Isegi luurekäigud korraldati ajalise graafiku alusel. Mis aga I ja II rühma kõige rohkem eristas, oli side-

Järvamaa noorte sügislaagri teise jao ülem Sten Valdaru (vasakul) jälgib, kuidas tema alluvad saavad hakkama lõunasöögi valmistamisega.

pidamine. I rühma poistel olid kaasas isiklikud raadiosaatjad, millega rühmasiseselt sidet peeti. Kasutati ka telefonsidet.

ÜKS SEGANE SEIK JA TEINE LÕBUS

Piirikohtunikel ei olnud mängu jooksul peaaegu midagi teha. Mängiti ausalt ja tüliküsimusi me lahendamada ei pidanud. Vaid korra pidime ühe "kuuliga" pihta saanud I rühma tüdruku staapi eskortima, sest II rühma tüdrukute seas, kes ta "vangistasid", tekkis arusaamatus, kuhu poolele ta viia: kas vangina oma laagrisse, sest ta võeti pärast seda, kui ta kuuliga pihta sai, vangi, või saata staapi, sest kõik pihtasaanud pidid pooleks tunniks mängust välja staapi minema.

Sellega kaasnes ka üks lõbus seik. Nimelt kui me "vangi" staapi saatsime, langetasime kaaskohtunik Merilin Sepaga otsuse, et mina jään taskulambiga metsaservale ootama, kuni ta tütarlapse staapi viib, ja jälgin olukorda. Mõeldud-tehtud. Merilin suundus laagrisse ja mina jäin ootama. Kuni hetkeni, mil kostis süsin, millele järgnes kõva mitmehääline meeste naer. Nimelt oli Merilin, vaeseke, astunud kogemata värvi-, tegelikult küll veemiini peale. Mii-ni paika pannud Raid Saare rõõm oli kõige suurem ja ka naer kõige valjem. Janis Frei, kes just mõned hetked varem oli samast saatusest vaid paari sentimeetriga pääsenud, naeris rõõmsalt kaasa.

Valvatava territooriumi keskel piiri ääres oli suur kivi, millele me kõrvuti istuma mahtusime. Ülevaade piirist oli sealt hea ja nii seal 9 tundi istusimegi. Vahel peal käisime siiski piiri otsast lõpuni läbi ja siis istusime jälle edasi. Meile kui kohtunikele läks asi põnevaks hetkel, kui meie selja taga oli järsku üks positsiooni võtnud värvikuulipüssiga relvastatud I rühma piirivalvur Allar Ansjaki.

Asi läks üha põnevamaks, sest luuraja otsustas positsiooni vahetada ja täpselt meie jalge eest piiri märkiva puuni roomata.

OSALEJATE MULJEID

KODUTÜTAR TJORVEN JÜRGENSON:

Meie piirkonna Noored Kotkad ja Kodutütred on niivõrd kokku hoidev ja ühtne pere, et selle seltskonnaga olen valmis kas või maailma lõppu minema.

NOOREMSEERSANT PIIGERT:

Samasisulisi laagreid olen kaitseliitlaste, naiskodukaitsjate ja noortejuhtidega korraldanud 2004. aastast. Kindlasti on metsalaagrid noortele ka jõukatsumus, selles mõttes, et laager on keset loodust. See paneb proovile kõik noorkotkad ja kodutütred. Tegemist ei ole suvelaagri ega siselaagri, kus on kõik turvaline ja soe. Metsalaagris peab iga noor andma endast parima, töötama kõigiga koos "nagu üks rusikas". See on töö, kus kõigile on määratud konkreetse ülesanded ja igaüks peab arvestama teistega, st olema üks meeskonna liige. Ei sa öelda, et noored ei saa või ei oska. Eelnevad laagrid ja ka see laager näitasid, et noored saavad hakkama. Tuleb ainult anda õiged suunad ja juhised ning asi toimib. Kui suvelaagrid on noortele toredaks ajaveetmiseks, sportimiseks jne, siis sellised metsalaagrid peavad andma noorele oskusi, mis on vajalikud meie organisatsiooni töös ja kogu tulevikuks.

Olgu mis tahes laager, ei saa seda korraldada ühe-kahe inimese najal. See eeldab rohkemate täiskasvanud juhtide olemasolu. Täna kõiki, kes andsid oma panuse laagri edukaks läbiviimiseks. See on hindamatu väärtus.

NOOREMSEERSANT JANEK TŠELJADINOV:

Kui ma varem ei uskunud, et Vabadussõda võideti koolipoistega, siis nüüd ma usun seda. Ning noorus ei ole hukas, vähemalt mitte meie noorus, sest teie olete valmis kodumaa eest seisma!

Pidime seda mitte märkama tehes jätkama omavahelist vestlust ja püüdma teda mitte reeta, samas märkamatu oma jalgu ta teelt tõmmates. Naeru tagasi hoida oli ütlemlata raske.

LÕPP PÕNEV, KÕIK PÕNEV

Edasi jätkus mäng rahulikult ja meie saime I rühma laagrisse õhtusöögi-le minna. Seal kuulsime, et I rühm oli juba tunginud II rühma laagrisse ja ühe kahest plaadist oma kleepsudega määrganud.

Kõige põnevam hetk oli pool tundi enne mängu lõppu, umbes kesköö paiku. Märkasime juba varem, et taas kord võtab otse meie nina all sisse positsiooni üks I rühma relvastatud piirivalvur. Täpselt selles kõige magusamas ja käidavamas kohas. Mõned minutid hiljem saabusid sinna ka neli II rühma poissi, kes alguses meid ekslikult vangi tahtsid võtta, kuid mõistes, et oleme vaid kohtunikud, meiega vestlust alus-

tasid. Olukord muutus pinevaks, sest teadsime, et kohe-kohe jõuab kätte hetk, mil piirivalvur nad lihtsalt maha laseb. Jätkasime vestlust, samal ajal piirivalvurit piieldes, aga teda mitte reetes.

Ühel hetkel tõusis piirivalvur püsti ja avas poiste pihta tule. Kahjuks ei olnud pimedas tehtud lasud kuigi täpsed ja ühelegi poistest ta pihta ei saanud, sest kuulide teele sattusid oksarisu ja lehed.

Pool tundi hiljem tuli teade, et I rühm oli ka teise plaadi üles leidnud ja kleepsudega määrganud ning mäng on ametlikult läbi. Kuigi selles mängus ei olnud ei võitjaid ega kaotajaid, oli I rühm kiirem vastase laagrist plaate määrganud.

Laagri tegid võimalikuks Raid Saar, Kaido ja Tiia Mettus, Janis Frei, Janek Tšeljadinov, Kaja Pernik, Mare Hendrikson, Ants Jõgi, Mati Ammer ja Priit Tavino. Kõige suurem tänud aga kaitseliitlasele kapral Nikolai Linnasmäele, kelle maa peal me laagri korraldasime. **KK!**

Sakala noored Tartus politseitööd uudistamas

Tekst: KERSTIN KÄÄRIK,
Kaitseliidu Sakala maleva instruktor-
noortejuht

Sakala kodutütred ja noorkotkad külastasid 2. novembril Lõuna Politseiprefektuuri peamaja Tartus. Ringkäiku juhtis Tartu politseiosakonna ülemkomissar Indrek Koemets, lasketiiru ja relvi tutvustas teenistusosakonna personali- ja politseikontrollitalituse politsei-juhtivinspektor Ville Sarap, juhtimiskeskuse tööd selgitas ja valvekaameraid näitas korrakaitseosakonna juhtimiskeskuse vanemkomissar Madis Soekarusk. Ürituse korraldusliku poole eest vastutas teenistusosakonna personali- ja politseikontrollitalituse spetsialist Signe Anton.

HUVITAVAT MUUSEUMIST LASKETIIRUNI

Kõigepealt viidi meid muuseumi, kus oli näha politseitööga seonduv atribuutika politsei loomisest tänapäevani välja. Välja oli pandud mitme maa politsei vormimütse. Näha oli muudki huvitavat, Suurtest lippudest tundsiime kohe ära Viljandimaa oma. Palju oli spordihindadeks saadud karikaid. Meie võõrustaja (rinnas Vabadussõja või-

dusamba ehitamise toetaja märk) ütles, et politseinik peab olema treenitud ja tugev.

Seejärel leidsimegi end jõusaalist, kus käis parajasti treening. Instruktor näitas, kuidas kasutada kumminuia ja lahendada ründeolukord. Tervisetuba koos massaažitoolidega jättis igati lõõgastust lubava mulje: see oli hubaselt valgustatud, kõlas mahe muusika ja massaaž oli tõeliselt nauditav. Politseimaja enam kui paarisajal töötajal on ju vaja pingeid maandada.

Lasketiirus ootas taas üllatus – nimelt saime kasutada kõrvaklappe, millega oli kuulda instruktori käsklusi, kuid mis summutasid püstolipauke. Soovi korral sai ilma salveta Makarovit käes hoida ja sihtida, pärislasud sooritas politseijuhtivinspektor Sarap. Jutuks olid ka teised relvad. Näiteks pumppüss sobib hästi kurikaelte autorehvide läbilaskmiseks. Meie politsei uhkuseks on aga politseiauto e-tehnika.

TURVALISUSE TAGAJAD

Turvauste kaudu jõudsime kuulikindlate akendega juhtimiskeskusesse, kus võetakse vastu kõnesid

nendelt, kes helistavad numbril 110. Ülemkomissar seletas, et siia helistades tuleb jääda rahulikuks ja võimalikult täpselt seletada, mis juhtus. Saime teada, et Tartus on üle kümne kaamera, mis jälgivad linnarahva turvalisust.

LIIKLUSLIIN LÜHINUMBRIGA 14900

Lõuna Politseiprefektuuris tegutseb alates 1. juunist liiklusliin lühinumbriga 14900, kuhu liiklejad saavad teatada neile silma hakanud liiklusrikkumistest. Liiklusliinile oodatakse teateid eelkõige selliste rikkumiste kohta, mis politsei otsest sekkumist ei vaja, nagu ohtlikud manöövrid, punase tule alt läbisõit, liikluseeskirjade rikkumine ülekäiguradadel vms.

Kui on aga mõni muu probleem, mis vajab lahendamist, kuid pole kiireloomuline, tasub esmalt pöörduda kohaliku konstaablijaoskonda.

Politseitöö tutvustus oli põhjalik ja meelde jääv ning mälestuseks saime flaiserid, milles muu hulgas käsitletakse sisseastumiskatseid Sisekaitseakadeemiasse.

Õppepäeva mahtus ka päästja ABC õppimine Aura veekeskuses. Päev kujunes pikaks, aga oli õpetlik. **KK!**

ÜLERIIGILINE MATKAMÄNG PÕLVAMAAL

Tekst: AILE VALS, Kaitseliidu Põlva maleva instruktor-noortejuht

Põlvamaal Savernas viidi 12.–13. oktoobril läbi üleriigiline noormate kodutütarde matkamäng. See on juba traditsiooniks saanud üritus, millel osalevad kuni 14-aastased kodutütred.

13. oktoobri tuult, vihma ja jahedat ilma trotsides läbisid kolmteist neljaliikmelist kodutütarde võistkonda kümnekilomeetrise matkaraja. Rajal pidi läbima üheksa kontrollpunkti ja kaks postkasti. Lahendati salakirju, määrati kompassi abil asimuuti, seoti skaudisõlmi, pandi proovile osavus ja tasakaal ning näidati üles kiirust ja nutikust. Vaatamata sellele, et riided said metsas poriseks ja märjaks, jäädi üritusega rahule. Esimese koha saavutas Jõgeva ringkond, teise koha Põlva ja kolmanda koha Saaremaa ringkond. Põlva ringkonda esindas Saverna kodutütarde võistkond koosseisus Sandra Haar, Kristina Varul, Kätlin Lumi ja Henet Ohna. Võistluse korraldaja oli Kodutütarde Põl-

va ringkond. Tänuõnad kõigile abilistele, sealhulgas ka Lõuna Politseiprefektuuri preventsoonitalitusele, tänu kellele matkamäng teoks sai. **KK!**

Kodutütarde üleriigilise matkamängu Põlvamaal võitsid Jõgeva tüdrukud, teiseks jäid Põlva ringkonna piigid (pildil).

PÕLVA NOORED PEALINNAS MUUSEUMIS JA SÕJALAEVAL

Tekst: AILE VALS,
Kaitseliidu Põlva maleva instruktor-noortejuht

Bussitais Orava, Rápina ja Vastseliina noorkotkaid-kodutütred käis pealinna lähedal Lagedil vaatamas Eesti Vabadusvõitluse Muuseumi ja Tallinna Miinisdamas seisvaid sõjalaevu. Reisiidee algataja oli Orava noorkotkaste ja kodutütarde rühma juht Maaja Glaser. Muuseumikülastus kujunes põnevaks ja elamusterohkeks, seda eriti just poistele, sest vaadata ja uurida oli palju. Eksponeeritud olid sõjamasinad, käsirelvad, sõdurivormid ja palju muud huvitavat. Muuseumi juhataja Johannes Tõrs oli giidina oma ala professionaal. Seejärel suunduti Tallinna Miinisdamasse. Meid ootas kolm sõjalaeva: Admiral Pitka, Admiral Cowen ja Tasuja. Põnev oli liikuda laevas, vaadata ajateenijate kajuteid, laevakomandöri elu- ja tööruumi, juhtimissilda, piiluda laevakööki ning puhkeruumi. Hakkajamad said mõ-

ta veetemperatuuri, pöörata rooliratast ja istuda komandöri toolil. Ehk hakkas mõne mehehakatise mõte laevameeskonnas töötamise poole liikuma. Eks aeg näita, kellest saab meremees ja kellest mitte. *KK!*

Põlvamaa noorkotkad ja kodutütred alustasid sügisest hooaega ekskursiooniga Tallinna. Esmalt külastasid nad Lagedil asuvat Eesti Vabadusvõitluse Muuseumi.

Eesti esindus: Kodutütarde peavanem Angelika Naris (vasakult), Noorte Kotkaste peavanem Silver Tamm, Kaitseliidu kaplan, endine Noorte Kotkaste peavanem Aivar Sarapik ja Kaitseliidu ülima nõunik Anu Allekand tervitavad Riias Läti noorteorganisatsiooni Jaunsardzet 15. aastapäeva puhul.

majas. Pidulik üritus algas teatrietendusega, seejärel anti üle kingitusi, tunnustati tegevuses väljapaistnud isikuid ja peeti tervituskõnesid. Kaitseliidu eriteenete märgi said pikaajalise viljaka koostöö eest Jaunsardze liider major Sergejs Čevers ja koolituskordinaator-nõunik Lilita Mükina. Pärast ametlikku osa jätkus aega vestlusteks elava muusika saatel, pakuti supisteid ja Jaunsardze sümbolilikaga torti. Kõik külalised said Jaunsardze tegevust kajastava fotoalbumi. Lepiti kokku, et Balti riikide koostöölepe kirjutatakse alla 14.–15. novembril Kaunases. *KK!*

JAUNSARDZE SÜNNIPÄEVAL RIIAS

Tekst ja foto: ANU ALLEKAND

Riias peeti 11. oktoobril 2007 Jaunsardze 15. aastapäeva. Jaunsardze on Läti suurim noorteorganisatsioon, millel on rohkem kui 6500 liiget. Aastal 1997 algas Läti Zemssardze (mille koosseisu Jaunsardze siis kuulus) ja Eesti Kaitseliidu koostöö. Täna on Jaunsardze iseseisvunud ja tegutseb Läti Kaitseministeeriumi otsesel toel. Ka Kaitseliidu noorteorganisatsioonid saavad väliskoostöös osaleda Jaunsardze võrdväärsete partneritena – tugevate noorteorganisatsioonidena. Läti väisas koostööpartneri pidupäeva puhul Eesti delegatsioon koosseisus Kodutütarde peavanem Angelika Naris, Noorte Kotkaste peavanem Silver Tamm, Kaitseliidu kaplan Aivar Sarapik ja Kaitseliidu ülima nõunik Anu Allekand. Aastapäevapidu peeti linna keskmes olevas Läti

							LAURI 1028	Heledaim täht Skorpioni tähtkujus	500.	↓	Siug	Ristsõna-ajakiri	Kilomeeter	Putukas	
							Sõjaväeakadeemia aspirant	↓			○				
							Lämmastik	↓	Vilja lõikama Kääne	↓	○				
							Ettevõtete koondis	↓			○		Näitleja		
							Näkk	↓			○	Tera Noot			
							Kutsar	↓			○		ETV saade Nipsakad		
							Linn Itaalias Eksimine	↓			○				
Vana-Kreeka jalaväe suure loogijouga tihed lahingurivistu	Vintpüssiga sõdur	Alluv	Kareleheline	Liiter	Argoon	Piibli-tegelane Lind	↓			○	Jõgi Austrias Arseen				
								MOUSKOURI Tänav Tallinnas	↓	○				Meri Euroopas	
Seljas				Väejuht Etioopias Suusamark				Küla Abja vallas Kirjanik	↓	○					
Riisiviin					Riik Aasias Rõngas-saar					○	Eesti Euroolaul 2004 Rooma 52				
Läaged						Tegelane Mowglis Auaste sõjaväes	↓			○			Ajaühik		
50.	Korvpallur	○	○	○	○	○	○	○	Kalevi-poja koer MATSALU	↓					
Kirjanik					Eesti Vabariik Muusik				Naise-nimi MONTGOMERY	↓				Püsi, rahu	
Privaat-				Suur-tükialus Rahvus-toit						↓	Üles- Lennuki-mark				
Eino Baskin			Graafik Kreeka täht					Pater-niteet Nädala-päev	↓						
<i>Kuma</i>	Sidesõna Rühm				Korvpalli-treener Advokaat							Lennuki-mark			
Nurga-tempel						Ita Ever Küla Tarvastu vallas	↓								
<i>Kuma</i>	Laulja Vanuse														
Poola kirjanik				Endis-aegne raskus-moot											
Küla Mäksa vallas															

Mõnus hind
Mõnus formaat
Mõnusalt kerged
Mõnusalt rasked

MÕNUSAD SUDOKUD

VÄLIKOKA RETSEPTIRAAMATUST

RETSEPTE NAISKODUKAITSE PEOLAUJA KATMISE KURSUSELT (ÕPETAJA ANU PARKONEN)

VÄRVILINE PASTASALAT (1 PORTSJON = 200 G)

Koostisained	1 portsjon	10 portsjonit	100 portsjonit
Värviline spiraalpasta	38 g	380 g	3,8 kg
sool	1 g	10 g	1 kg
õli	5 g	50 g	500 g
hiina kapsas	32 g	320 g	3,2 kg
kirsstomat	26 g	260 g	2,6 kg
apelsin	43 g	430 g	4,3 kg
muna	0,5 tk	5 tk	50 tk
sink	25 g	250 g	2,5 kg
<i>Salatikaste:</i>			
majonees	20 g	200 g	2 kg
vahukoor (35%)	20 g	200 g	2 kg
sidrunimahl	2,5 g	25 g	250 g

Valmistamine

Pane vesi keema, lisa sool ja õli. Vala spiraalid keevasse vette ja keeda *pasta al dente*, st nii, et need justkui vetruvad hamba all. Vahusta rõõsk koor kergelt ja sega sellesse õrnalt kõik kastme toorained ning pane külmikusse "tõmbama". Valmis pasta nõruta ja jahuta külma veega uhtudes. Keeda munad ja tükelda need sektoriteks. Lõika hiina kapsas sektoriteks. Lõika kirsstomatid sektoriteks. Koori ja fileeri apelsin. Lõika sink ribadeks. Sega salatikomponendid ettevaatlikult omavahel. Vahetult enne serveerimist vala kaste salatile. Kaunist.

KARAMELLI-LEIVAPARFEE (1 PORTSJON = 100 G)

Koostisained	1 portsjon	10 portsjonit	100 portsjonit
hapukoor	38 g	380 g	3,8 kg
vahukoor	38 g	380 g	3,8 kg
suhkur	12 g	120 g	1,2 kg
riivleib	6 g	60 g	600 g
või	6 g	60 g	600 g

(maitsestamiseks puuvilja- või marjaessentsi või marjalikööri)

Marjakaste:

külmutatud marjad	14 g	140 g	1,4 kg
-------------------	------	-------	--------

(suhkrut vastavalt vajadusele)

Valmistamine

Sulata või malmpannil, lisa riivleib ja suhkur ning karamellista leiba pidevalt segades. Vahusta rõõsk koor suhkruga, lisada juurde hapukoor ja jahutatud karamell-leib. Sega toorained õrnalt läbi. Soovi korral maitsesta puuvilja- või marjaessentsi või marjalikööri. Tõsta vaht toidukilega ümbritsetud rõngasvormi (parim on siiski silikoonvorm) ja aseta kaetult sügavkülma. Sügavkülmuta. Sulata külmutatud marjad, lisa vajadusel suhkur ja püreeri. Umbes tund enne serveerimist võta parfee külmikust välja, siis saab selle vormist paremini kätte.

SUMMARY

ESTONIA IS PROTECTED BY THE SYMBIOSIS OF VOLUNTARISM AND PROFESSIONALISM

Jaak Aaviksoo, Minister of Defence of Estonian Republic says that it is not just a coincidence that both Estonian Republic and Kaitseliit will celebrate their 90th anniversaries next year. Nowadays Kaitseliit is an important part of Estonian defence forces that must be strengthened and developed as a priority. In the beginning of the summer, the Minister of Defence as a political leader confirmed the development theses of Kaitseliit and the Commander of the Defence Forces has given new military instructions that are based on principles of voluntarism and territoriality. According to the development theses, Kaitseliit must be a permanent organised force with high preparedness in all Estonia in order to increase the safety of people, to join people and defence forces for the common protection of the country. Territorial construction of Kaitseliit, i.e. wide presence in counties and communes is a value that must be protected and developed. Events in April this year gave us several lessons. Pp. 7-8.

ABOUT THE COOPERATION OF THE UNITS OF NAISKODUKAITSE AND KAITSELIIT

Valjo Tooming, Second Lieutenant and instructor of Tallinn unit of Estonian Defence League Kaitseliit, finds after the courses of the communication and staff group of Estonian Defence League's womens' corps Naiskodukaitse that the purpose of a new change in Kaitseliit is to return to the roots, i.e. the chiefs of subunits should organise a local protection in communes and town districts. As the arrondissement of Tallinn asked me to assist in the performance of lessons in the autumn, I found it a great chance which means two in one. As we involve also chiefs of subunits, they can get an idea about the military management of units which is quite something else than a simple administration of subunits. Pp. 16-17.

APPLICATION OF KAITSELIIT AT COIN OPERATIONS

Major Riho Ühtegi asked if it is and how is it possible to apply Kaitseliit in operations called counter-insurgency (COIN) operations. One typical feature of COIN operations is that the arrival of COIN forces to a region causes rebellions. April events in Estonia woke up the sense of danger and reminded that the world we live in is not completely safe. The situation in the country did not reach further than disorders but in case of better organising and existence of a corresponding will and preparedness, the April events could well have developed into a rebellion or coup d'état attempt. Estonia as a democratic country limits the application of units of defence forces in its internal operations by its legislation if there has been no state of war or state of emergency declared. The situation with Kaitseliit is somewhat different as it is an organisation of civil initiative based on voluntarism and thus, people having joined it have a right to protect the country against both internal and external enemies. Pp. 34-39.

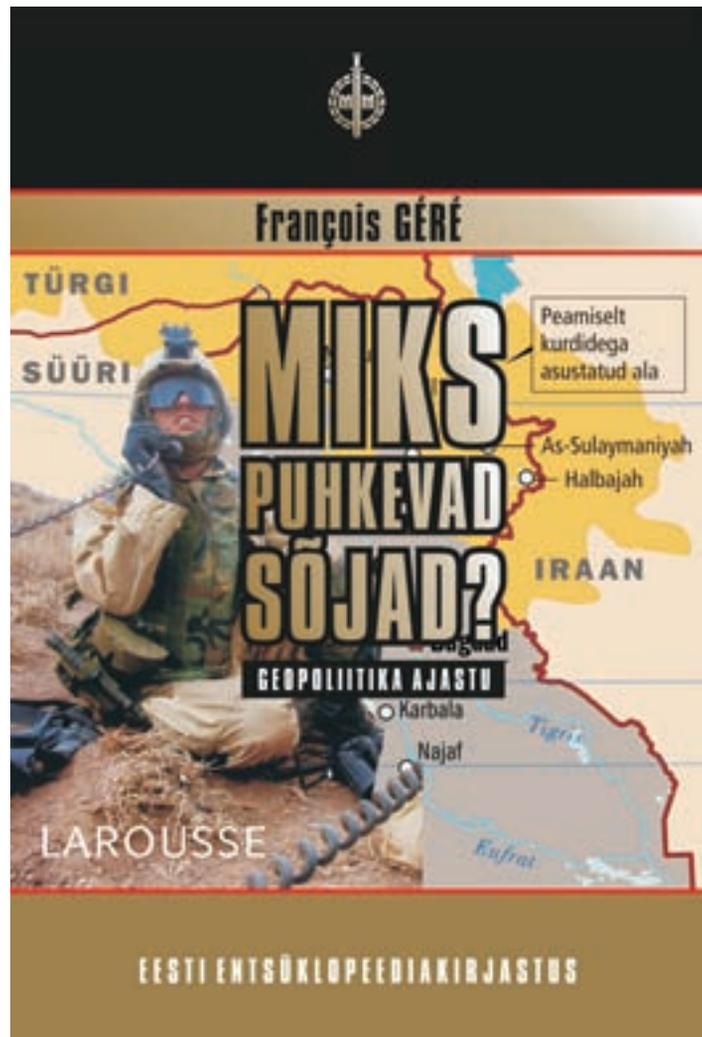
Raamatusari MÕTE ja MÕÕK

Millised olid möödunud sajandi olulisimad sõjalised konfliktid ja kuidas nad mõjutavad rahvusvahelist julgeolekut XXI sajandil?

Kes on sõjateatri tegelased ja millised on panused selles mängus?

See raamat ei soovi sõda ülistada ega kuuluta ka sõdade lõppu. Eesmärk on sõda tutvustada ja seletada teda kõigi tema põhjuste, vormide ja mõõtmetega. Sest nagu kirjutas suur sõjateoreetik Clausewitz, “sõda on kameeleon”, ning meie, inimolevused, oleme sõja suhtes niisamuti kameeleonid. On ju sõda ja rahu kui peegel, mille mõlemad küljed peegeldavad, ja meeldib meile või ei, ta peegeldab inimkirgi.

Ülesehituselt – arutluste, skeemide, illustatsioonide ja kaartidega – tahab raamat olla ühtviisi nii tänapäeva relvastatud kokkupõrgete teejuht kui ka uurimus kokkupõrgetest kui ajavälisest nähtusest.

Sarjas “MÕTE & MÕÕK” on varem ilmunud raamatud:

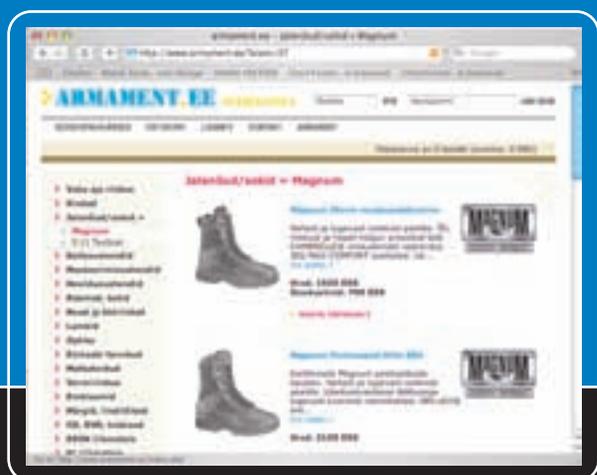
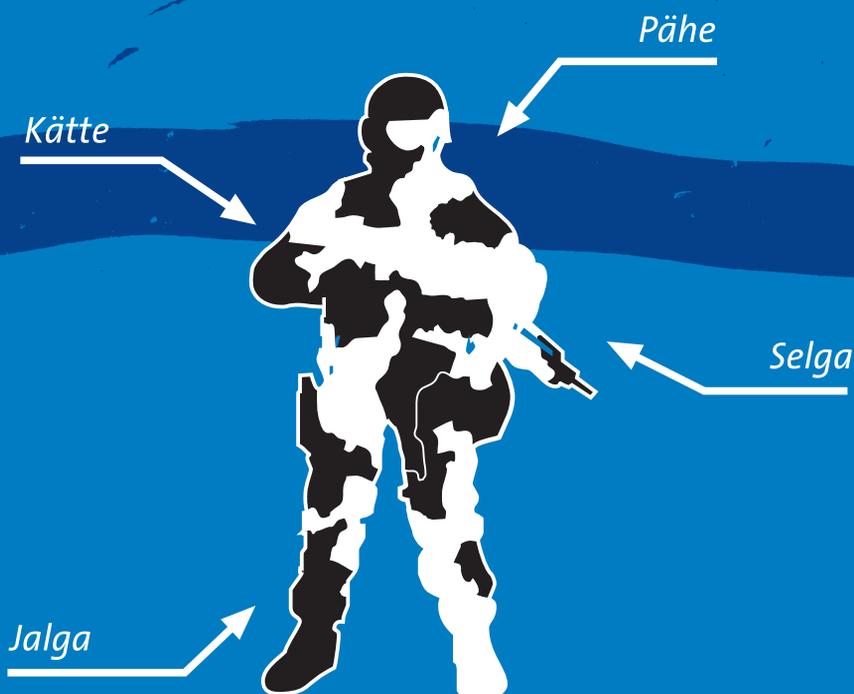

Kõik sarja “MÕTE & MÕÕK” raamatud leiate veebiküljelt www.ene.ee või suurematest raamatupoodidest. Raamatuklubi “MÕTE & MÕÕK” veebiküljel www.ene.ee

MILITAAR- JA VABAAJAKAUBAD RESERVVÄELASTELE JA KAITSELIITLASTELE

[KINDLAS HEADUSES!]

Armament müügipunkt Männiku lasketiirus
Trapi tee 1, Männiku küla, Saku vald, Harjumaa

Lahtiolekuajad:
T-R: 13.00-19.00
L: 10.00-15.00

Tel 608 8861, Faks 608 8862
e-post: info@armament.ee

ARMAMENT.EE
netikauplus